

**National Library
of Sweden**

Denna bok digitaliserades på Kungl. biblioteket år 2012

A

S. O. U.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941:17

FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

ANGÅENDE

REVISION AV TJÄNSTEFÖRTECKNINGEN

I VAD AVSER

ALLMÄNNA CIVILFÖRVALTNINGEN

DEL I

LÖNEGRADERNA A 1—A 29

AVGIVET DEN 21 MAJ 1941

AV INOM FINANSDEPARTEMENTET

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

S T O C K H O L M

1 9 4 1

Statens offentliga utredningar 1941

Kronologisk förteckning

1. Sociala försvarsberedskapskommittén. Betänkande. Del 3. Förslag till krigspensionsförordning m. m. Beckman. 120 s. Fö.
2. Betänkande med förslag rörande restaureringen av Uppsala domkyrka. Uppsala, Almqvist & Wiksell. 82 s. 16 pl. E.
3. Åtgärder för bekämpande av homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. Norstedt. 58 s. Ju.
4. Utredning angående byggnadskostnaderna. Beckman. viij, 386 s. S.
5. Betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder. Del 1. Marcus. 522 s. Fi.
6. Betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder. Del 2. Marcus. 143 s. Fi.
7. Förslag till rättegångsbalk av Kungl. Maj:t den 14 februari 1941 godkänt såsom grundval för processlagberedningens fortsatta verksamhet. Norstedt. iv, 530 s. Ju.
8. Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m. m. 1. Lagtext. Norstedt. viij, 141 s. Ju.
9. Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m. m. 2. Motiv. Norstedt. 720 s. Ju.
10. 1938 års pensionsakkunniga. Betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen. Marcus. 435 s. Fi.
11. Betänkande med förslag om inrättande av en statlig brandskola m. m. Beckman. 63 s. K.
12. Betänkande med förslag till förstatligande av den allmänna vägghållningen på landet m. m. Beckman. 276 s. K.
13. Förslag till revision av den svenska evangelieboken. Norstedt. viij, 478 s. E.
14. Betänkande med utredning och förslag till åtgärder för främjande av hantverk och småindustri. Marcus. 127 s. H.
15. Betänkande rörande bekämpande av vägghyra. Idun. (4), 120 s. S.
16. Betänkande angående vattenförening. 2. Tekniska och biologiska utredningar. Norstedt. 238 s. Ju.
17. Betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen. Del 1. Lönegraderna A 1—A 29. Norstedt. 134 s. Fi.

Ann. Om särskild tryckort ej angives, är tryckorten Stockholm. Bokstäverna med fetstil utgöra begynnelsebokstäverna till det departement under vilket utredningen avgivits, t. ex. E. = ecklesiastikdepartementet, Jo. = jordbruksdepartementet. Enligt kungörelsen den 3 febr. 1922 ang. statens offentliga utredningars yttre anordning (nr 98) utgivas utredningarna i omslag med enhetlig färg för varje departement.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR 1941:17

FINANSDEPARTEMENTET

BETÄNKANDE

ANGÅENDE

REVISION AV TJÄNSTEFÖRTECKNINGEN

I VAD AVSER

ALLMÄNNA CIVILFÖRVALTNINGEN

DEL I

LÖNEGRADERNA A 1—A 29

AVGIVET DEN 21 MAJ 1941

AV INOM FINANSDEPARTEMENTET

TILLKALLADE SAKKUNNIGA

STOCKHOLM 1941

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

411620

STATES OF PENNSYLVANIA

GRANT

ACT

REVISION OF THE STATUTES

OF

PENNSYLVANIA

BY

EDWARD B. KURTZ

SECRETARY OF STATE

BY APPOINTMENT OF THE SENATE

PHILADELPHIA

1892

KURTZ, BROTHERS & COMPANY

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
Skrivelse till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.....	5
Inledning.....	7
Utredningsuppdragets innebörd m. m.	10
Allmänna frågor.....	14
Skrivbiträdes- m. fl. befattningar s. 14. Expeditionsvakter och institutionsvaktmästare s. 26. Maskin- och värmeledningspersonal s. 38. Registratorsbefattningar s. 46. Kassagöromålstjänster s. 57. Aktuarie-, arkivarie-, bibliotekarie- och laborators- m. fl. befattningar s. 63.	
Detaljförslag.....	71
Andra huvudtiteln s. 71. Tredje huvudtiteln s. 78. Fjärde huvudtiteln s. 78. Femte huvudtiteln s. 82. Sjätte huvudtiteln s. 91. Sjunde huvudtiteln s. 94. Åttonde huvudtiteln s. 104. Nionde huvudtiteln s. 116. Tionde huvudtiteln s. 120. Elfte huvudtiteln s. 125. Tolfte huvudtiteln s. 125.	
Kostnader	126
Särskilda yttranden av personalrepresentanter.....	127

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning 1

2. Bakgrund 2

3. Syfte och omfattning 3

4. Metod 4

5. Resultat 5

6. Diskussion 6

7. Slutsatser 7

8. Referenser 8

9. Bilagor 9

10. Förkortningar 10

11. Översikt över avsnittens innehåll 11

12. Sammanfattning 12

13. Förord 13

14. Förordning 14

15. Förordning 15

16. Förordning 16

17. Förordning 17

18. Förordning 18

19. Förordning 19

20. Förordning 20

21. Förordning 21

22. Förordning 22

23. Förordning 23

24. Förordning 24

25. Förordning 25

26. Förordning 26

27. Förordning 27

28. Förordning 28

29. Förordning 29

30. Förordning 30

31. Förordning 31

32. Förordning 32

33. Förordning 33

34. Förordning 34

35. Förordning 35

36. Förordning 36

37. Förordning 37

38. Förordning 38

39. Förordning 39

40. Förordning 40

41. Förordning 41

42. Förordning 42

43. Förordning 43

44. Förordning 44

45. Förordning 45

46. Förordning 46

47. Förordning 47

48. Förordning 48

49. Förordning 49

50. Förordning 50

51. Förordning 51

52. Förordning 52

53. Förordning 53

54. Förordning 54

55. Förordning 55

56. Förordning 56

57. Förordning 57

58. Förordning 58

59. Förordning 59

60. Förordning 60

61. Förordning 61

62. Förordning 62

63. Förordning 63

64. Förordning 64

65. Förordning 65

66. Förordning 66

67. Förordning 67

68. Förordning 68

69. Förordning 69

70. Förordning 70

71. Förordning 71

72. Förordning 72

73. Förordning 73

74. Förordning 74

75. Förordning 75

76. Förordning 76

77. Förordning 77

78. Förordning 78

79. Förordning 79

80. Förordning 80

81. Förordning 81

82. Förordning 82

83. Förordning 83

84. Förordning 84

85. Förordning 85

86. Förordning 86

87. Förordning 87

88. Förordning 88

89. Förordning 89

90. Förordning 90

91. Förordning 91

92. Förordning 92

93. Förordning 93

94. Förordning 94

95. Förordning 95

96. Förordning 96

97. Förordning 97

98. Förordning 98

99. Förordning 99

100. Förordning 100

Till Herr Statsrådet och Chefen för Kungl. Finansdepartementet.

Genom beslut den 10 mars 1939 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för finansdepartementet att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet biträda med viss omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen.

Med stöd av nämnda bemyndigande tillkallade Herr Statsrådet den 16 maj 1939 såsom sakkunniga generalkrigskommissarien *T. O. R. Wijnbladh*, generaldirektören *K. A. W. Björck* och expeditionschefen *E. A. Westling*. Därjämte uppdrog Herr Statsrådet åt Wijnbladh att i egenskap av ordförande leda de sakkunnigas arbete.

Vidare förordnade Herr Statsrådet den 16 maj 1939 numera t. f. kansli- rådet i kommunikationsdepartementet *O. A. Berger* att vara sekreterare åt de sakkunniga samt den 29 oktober 1939 amanuensen i finansdepartemen- tet *R. A. Waerneman* att vara biträdande sekreterare åt de sakkunniga.

För speciella undersökningar ha de sakkunniga anlitat revisorn hos riks- räkenskapsverket *T. A. E. Fredriksson*, t. f. sekreteraren hos statskontoret *N. A. F. Odén*, t. f. revisorn hos statskontoret *S. E. Holmqvist*, t. f. notarien hos statskontoret *B. Kull*, amanuensen hos riksförsäkringsanstalten *E. R. Faugert* och förste amanuensen hos ecklesiastikdepartementet *P. G. Malm- berg*.

Det allmänna läge, som alltsedan hösten 1939 varit rådande, har även för dem som tagits i anspråk för ifrågavarande utredningsuppdrag med- fört en betydande ökning av vars och ens ordinarie arbetsuppgifter. Där- igenom har uppdragets fullföljande i viss mån fördröjts. Detta har också av Herr Statsrådet tagits i beräkning. I en vid statsrådsprotokollet över fi- nansärenden den 10 november 1939 fogad promemoria har sålunda Herr Statsrådet vid anmälan av åtgärder för begränsning av statsutgifterna m. m. uttalat, att ifrågavarande utredningsuppdrag borde fullföljas i den takt för- hållandena medgäve.

Under fortgången av de sakkunnigas arbete ha åtskilliga framställningar överlämnats av Kungl. Maj:t eller Herr Statsrådet för att tagas under övervägande vid fullgörandet av utredningsuppdraget eller för att eljest vara tillgängliga för de sakkunniga. Vidare ha från verksstyrelserna samt från tjänstemannaorganisationer eller tjänstemän till de sakkunniga ingivits framställningar i anledning av tjänsteförteckningsrevisionen. Ifrågavarande till de sakkunniga överlämnade eller direkt ingivna framställningar finnas upptagna i särskilda bland de sakkunnigas handlingar befintliga förteckningar.

Sedan utredningsuppdragets första etapp nu avslutats, få de sakkunniga härmed vördsamt till Herr Statsrådet överlämna första delen av sitt betänkande, avseende befattningar tillhörande 1—29 lönegraderna, jämte av personalrepresentanterna avgivna särskilda yttranden.

Stockholm den 21 maj 1941.

TH. WIJNBLADH.

WILHELM BJÖRCK.

A. WESTLING.

A. Berger.

Inledning.

I anförande till statsrådsprotokollet den 10 mars 1939 anmälde chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, spørgsmålet angående omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen. Departementschefen erinrade därvid, att särskilda sakkunniga den 13 februari 1939 avgivit betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk (statens offentl. utredn. 1939: 5) samt att betänkandet därefter varit föremål för remiss i vanlig ordning. Därmed hade, uttalade departementschefen, första etappen av den vid tillsättandet av 1936 års lönekommitté planerade utredningen rörande en revision av den vid civila avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen avslutats.

Departementschefen framhöll vidare, att det givetvis för det återstående utredningsarbetet skulle vara av betydelse att ha tillgång till riksdagens uttalande rörande det för affärsverkens del utarbetade förslaget. Trots detta ansåg sig departementschefen dock böra förordna, att riksdagen bereddes tillfälle att i ett sammanhang taga ställning till frågan om revision av tjänsteförteckningen för såväl affärsverken som allmänna civilförvaltningen. För ett dylikt förfarande talade framför allt den omständigheten, att från personalhåll riktats vissa erinringar mot förenämnda förslag, vilkas värde först torde kunna bedömas, sedan jämväl förslag till ändring av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen föreläge.

Därefter anförde departementschefen följande.

Det återstående utredningsarbetet omfattar i första hand en omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid de verk, som hänföras till den för allmänna civilförvaltningen avsedda delen av tjänsteförteckningen.

Vidare återstår att i löneskalan inplacera de byråchefer vid affärsverken, för vilka ändrad löneställning må befinnas påkallad. Vid den nu verkställda utredningen har något förslag härutinnan icke framlagts. De sakkunniga ha nämligen ansett lämpligt, att frågan om löneställningen för byråchefer utredes i ett sammanhang för affärsverken och allmänna civilförvaltningen. För egen del ansluter jag mig till denna uppfattning. Jag vill endast tillägga, att vad i omförmälda betänkande och utlåtandena däröver anförts i fråga om byråchefstjänsters och därmed jämförliga befattningars differentiering och placering i lönehänseende bör vinna beaktande vid den fortsatta utredningen.

Slutligen återstår att verkställa en formell översyn av tjänsteförteckningens uppställning och tjänstebenämningarna.

För det återstående utredningsarbetets handhavande torde böra tillkallas särskilda sakkunniga inom finansdepartementet.

För utredningsarbetet gälla samma allmänna direktiv, som muntligt meddelats för den redan avslutade utredningen. Departementschefen anförde härutinnan följande.

Vid utredningsarbetets bedrivande bör beaktas, att den allmänna lönenivån för statstjänstemännen blivit fastställd genom riksdagens antagande år 1938 av ett nytt avlönsreglemente. Härav följer att ett avgörande redan blivit träffat i fråga om löneställningen för befattningshavare i de för hela löneplanens byggnad grundläggande rekryteringsgraderna, liksom också att uppflyttning av samtliga befattningar inom en viss befordringsgång eller eljest hela serier befattningar faller utanför här avsedda revision. Hänsyn bör vidare, såsom vid den nu avslutade utredningen jämväl skett, tagas till att varje statens tjänsteman i princip måste anses vara skyldig att inom skäliga gränser utan anspråk på uppflyttning i lönegrad underkasta sig den ökning av arbete och ansvar, som följer av organisatoriska förändringar eller av vederbörande verks normalt fortgående utveckling. Därjämte böra de sakkunniga vid arbetets bedrivande utgå från gällande verkschefslöner.

De sakkunniga böra stå i nära kontakt med vederbörande verk samt i övrigt samarbeta med och tillgodogöra sig resultaten av pågående eller avslutade men ännu ej slutligt prövade utredningar beträffande verkens organisationsfrågor.

De former, i vilka av utredningen berörda organ och intressegrupper skola erhålla tillfälle att vid överläggningar med de sakkunniga framföra sina synpunkter, torde få framdeles bestämmas av chefen för finansdepartementet.

Departementschefens anförande utmynnade i en hemställan om bemyndigande att tillkalla högst tre sakkunniga för att inom departementet biträda med viss omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen. Vad sålunda föreslagits vann Kungl. Maj:ts bifall.

Såsom av departementschefens anförande framgår, omfattar utredningsuppdraget tre huvudfrågor, nämligen *dels* omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavare vid de verk, som hänföras till den för allmänna civilförvaltningen avsedda delen av tjänsteförteckningen, *dels* i samband därmed inplacering i löneskalan av de byråchefer vid affärsverken, för vilka ändrad löneställning må finnas påkallad, *dels* ock en formell översyn av tjänsteförteckningens uppställning och tjänstebenämningarna.

På grund av utredningsuppdragets betydande omfattning ha de sakkunniga ansett lämpligt att uppdelat arbetet i olika etapper. De sakkunniga ha därvid såsom en första etapp till behandling upptagit lönegradsplaceringen för befattningar tillhörande 1—29 lönegraderna. Resultatet av utredningen i denna del framlägges i förevarande betänkande. Därefter komma de sakkunniga att behandla frågan om byråchefers och därmed jämställda befattningshavares inplacering i löneskalan samt till sist frågan om tjänsteförteckningens uppställning och tjänstebenämningarna.

För att vid utredningsarbetets igångsättande ha tillgång till en aktuell och fullständig sammanställning rörande de önskemål beträffande lönegradsplaceringen, som vid denna tidpunkt förefunnos från samtliga verksstyrelserns sida, infordrade de sakkunniga uppgifter härutinnan från verksstyrelserna. Vid dessa uppgifter, som avse den 1 juli 1939, hade på därom av de sakkunniga gjord framställning fogats de förslag, som vederbörande verks personalgrupper ansågo sig böra framställa.

Sedan det sålunda insamlade materialet sammanställts och genomgått av de sakkunniga, bemyndigade departementschefen genom beslut den 28 september 1940 de sakkunniga att för överläggningar med personalorganisationer i enlighet med departementschefens förut återgivna uttalande kalla två representanter för statstjänarkartellen samt en representant för var och en av Sveriges statstjänstemannanämnd, centrala statsförvaltningens tjänstemannaförening, föreningen kvinnor i statens tjänst, fyrapersonalens förening, lotsförbundet och svenska tullmannaförbundet.

Sammanträden med representanter för omförmälda organisationer ha ägt rum den 5, 21—26 samt 28 och 29 oktober 1940, den 21—23 november 1940, den 14 december 1940, den 9 januari samt den 9 maj 1941. Därvid ha företrätt för statstjänarkartellen förste expeditionsvakten *J. Andersson* och förrådsmästaren *G. Mattelin*, för Sveriges statstjänstemannanämnd rektorn *C. Sjöwall*, för centrala statsförvaltningens tjänstemannaförening notarien *G. Englund*, för föreningen kvinnor i statens tjänst kanslibiträdet *Jane Broström*, för fyrapersonalens förening fyrvaktaren *S. Lindkvist*, för lotsförbundet överlotsen *J. Bandolin* och för svenska tullmannaförbundet tullkontoristen *C. Mårtensson*.

Representanter för andra personalorganisationer och befattningshavargrupper ha dessutom, i den mån framställningar därom gjorts, lämnats tillfälle att inför de sakkunniga framlägga sina synpunkter.

Därjämte ha de sakkunniga, i den mån anledning därtill ansetts föreligga, haft överläggningar med representanter för vederbörande verk samt för statsdepartementen.

Utredningsuppdragets innebörd m. m.

Vid den förut omförmälda revisionen av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk hade utredningen, såsom av betänkandet närmare framgår, så begränsats att endast spörsmål, som kunde föranleda ändring i tjänsteförteckningen, komma under bedömande. Vid utredningsarbetet lämnades alltså frågor om flyttning av befattningar vid de olika affärsverken inom befintliga tjänstegrader åsido liksom också frågor om överförande av icke-ordinarie befattningar till förefintliga ordinarie grader.

Denna begränsning, som för affärsverken med deras stora personalgrupper var naturlig, kan, därest utredningen skall giva vad därmed åsyftas, icke lämpligen komma till användning vid en revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen, där varje enhet som regel omfattar ett jämförelsevis litet antal befattningshavare. De sakkunniga ha därför sett sig föranlåtna att till prövning upptaga även sådana till de sakkunniga framförda förslag om ändrad lönegradsplacering, vilkas genomförande icke påkallar införande i tjänsteförteckningen av nya tjänstegrader för vederbörande verk. De sakkunniga ha också ansett sig oförhindrade att framlägga förslag om överförande i vissa fall av icke-ordinarie befattningar till ordinarie såväl då det gällt lönegradsplacerade icke-ordinarie befattningar som arvodes-tjänster.

Däremot ha de sakkunniga funnit frågan om relationen mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningar falla utanför de sakkunnigas uppdrag. De sakkunniga vilja dock i detta sammanhang framhålla, att de ingående undersökningar, som de sakkunniga ägnat personalförhållandena vid de olika verken, givit vid handen, att nämnda relation i många fall visat sig mindre tillfredsställande. Visserligen kan sägas, att den tidigare befintliga skillnaden mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningar i flera hänseenden utjämnats, men lika ostridigt är, att ordinarie ställning alltjämt innebär icke oväsentliga fördelar för befattningshavarna. De sakkunniga ha därför velat påpeka berörda förhållanden under uttalande av önskvärdheten av att uppmärksamhet ägnas däråt.

Det till de sakkunniga lämnade utredningsuppdraget avsåg ursprungligen samtliga till allmänna civilförvaltningen hörande verk. Under utredningsarbetet har emellertid uppdraget i så måtto begränsats, att särskilda sakkunniga tillkallats för översyn av tjänsteförteckningen i vad avser statens sinnessjukhus. Efter samråd med sistnämnda sakkunniga kommer dock att i

förevarande betänkande upptagas sådana förslag om ändrad löneställning för maskinpersonalen vid statens sinnessjukhus, som direkt följa av de i det följande framlagda allmänna riktlinjerna för lönegradsplacering av maskin- och värmeledningspersonal.

Enligt de för utredningsarbetet lämnade direktiven skola de sakkunniga samarbeta med och tillgodogöra sig resultaten av pågående eller avslutade men ännu ej slutligt prövade utredningar beträffande verkens organisationsfrågor. Ett ställningstagande till i förefintliga organisationsförslag ifrågasatta löneplaceringar för befattningshavare, som beröras av dylika förslag, förutsätter emellertid, att förslagen regelmässigt underkastas en ingående granskning. En sådan granskning skulle i avsevärd mån icke blott tynga utan även fördröja den redan i och för sig omfattande utredningen. De sakkunniga ha därför, såsom av den följande redogörelsen närmare framgår, funnit nödvändigt inskränka sig till att i vissa fall framlägga förslag, som inför ovissheten rörande genomförandet av föreliggande organisationsutredningar, t. ex. beträffande skolöverstyrelsen, ansetts befogade vid ett bibehållande av bestående organisation. I andra fall åter ha de sakkunniga med hänsyn till avslutade, pågående eller väntade organisationsutredningar — såsom exempel må nämnas väg- och vattenbyggnadsstyrelsen med vägväsendet, riksförsäkringsanstalten och kontrollstyrelsen — ansett sig böra framföra allenast sådana förslag till lönegradsförändringar, som, huru organisationsutredningarna än utfalla, kunna förutsättas av behovet påkallade. Därjämte ha de sakkunniga i några fall, t. ex. beträffande armé-, marin- och flygförvaltningarna, framlagt vissa förslag, i fråga om vilka kan befinnas lämpligt att med hänsyn till aktuella omorganisationsproblem upptaga de av de sakkunniga föreslagna ordinarie befattningarna såsom extra ordinarie. I dylika fall komma de sakkunniga att i det följande göra särskild erinran härom.

I betänkandet angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk framlades förslag till ändrad benämning av de s. k. kontorsbefattningarna samt till komplettering av serien av dylika befattningar. Förslaget, beträffande vilket i övrigt hänvisas till nämnda betänkande (sid. 18—20), framgår av följande sammanställning.

Lönegrad	Nuvarande benämning	Föreslagen benämning
A 2	skrivbiträde	skrivbiträde
A 4	kontorsbiträde	kontorsbiträde
A 7	kanslibiträde	förste kontorsbiträde
A 8	kassör, kontorist	kontorist
A 9	—	kontorist
A 10	kassör, förste kontorist	förste kontorist
A 11	kansliskrivare, kassör, kopist	kontorsskrivare
A 12	kassör, förste kassör, förste kansliskrivare	kontorsskrivare
A 15	kontorsskrivare	kontorsskrivare

Vad sålunda föreslagits anse sig de sakkunniga böra giva sin anslutning, varmed dock icke är sagt, att samtliga dessa lönegrader behöva komma till användning inom allmänna civilförvaltningen. För nämnda förvaltningsområde kräves vidare det förtydligande uttalandet, att kassörs- och registratorsbefattningar i lönegraderna A 14 och A 15 böra benämnas kassör respektive registrator. I den mån sådana befattningar förekomma i 12 eller lägre lönegrader böra de däremot upptagas under de i serien angivna benämningarna.

Det torde i detta sammanhang med hänsyn till synpunkter, som under de med förenämnda representanter för personalorganisationerna förda överläggningarna framförts, böra understrykas, att bedömandet av lönegradsplaceringen av kontorsbefattningarna icke skett med tanke på att dessa befattningar som regel innehavas av kvinnliga befattningshavare. Tvärtom ha de sakkunniga vid sitt ställningstagande nogsamt beaktat, att befattningarna ifråga äro öppna för både män och kvinnor, något som måhända torde äga betydelse bland annat då det gäller att bereda civilianställning åt vid försvarsväsendet fast anställt underbefäl.

Det har förut framhållits, att de sakkunniga såsom en sista etapp av utredningsarbetet ha att företaga en formell översyn av tjänsteförteckningen. I det förslag, vilket såsom resultat härav kommer att senare framläggas, ha de sakkunniga för avsikt att införa de ändrade benämningar, som föranledas av vad de sakkunniga anfört rörande kontorsbefattningarna. I det nu föreliggande betänkandet föreslå de sakkunniga endast sådana titelförändringar, som direkt sammanhänga med de i det följande framlagda principförslagen för lönegradsplaceringen av vissa befattningshavargrupper eller eljest ansetts omedelbart önskvärda.

Betänkandet har uppdelats i en allmän och en speciell del.

Under betänkandets allmänna del redovisas vissa genomlöpande undersökningar, d. v. s. undersökningar omfattande olika befattningshavargrupper inom samtliga de till allmänna civilförvaltningen hörande verk, vid vilka till gruppen hörande befattningar förekomma. Dylika undersökningar ha företagits för ett flertal befattningshavargrupper. För att i möjligaste mån begränsa betänkandets omfattning ha dock under allmänna delen endast redovisats de undersökningar, som föranlett jämkningar i eller förtydliganden av principerna för lönegradsplaceringen. Av skäl, som i det följande närmare utvecklas, göres emellertid ett undantag från denna regel, nämligen beträffande vissa befattningar vid de s. k. lärda verken.

Under betänkandets speciella del framlägges en sammanfattning verk för verk av resultatet av de sakkunnigas arbete. Beträffande förslag, som följa av vad som anförts under allmänna delen, sker därvid endast en hänvisning till vad där anförts. Beträffande övriga förslag ha de sakkunniga haft att välja mellan å ena sidan att lämna en i görligaste mån koncentrerad motivering och å andra sidan att, i överensstämmelse med vad som eljest plägar förekomma, framlägga en utförlig redogörelse för bland annat vederbörande befattnings tillkomst och vad därmed sammanhängar, för den utveck-

ling, som ägt rum, och för de olika omständigheter, som föranlett förslaget. Med hänsyn till antalet av föreliggande frågor skulle, då även i förevarande hänseende behandlingen av de olika spörsmålen bör vara ensartad, tillämpningen av sistnämnda metod medföra en sådan utsvällning av betänkandet, att överskådligheten väsentligt minskades utan att några nämnvärda fördelar i gengäld vunnas. Främst på grund härav ha de sakkunniga stannat för att välja det förra alternativet.

Liksom fallet var vid ovannämnda utredning rörande affärsverken har det av flera skäl varit omöjligt att i betänkandet redovisa samtliga de förslag till ändring av tjänsteförteckningen, som varit föremål för de sakkunnigas prövning. Frågor, beträffande vilka de sakkunniga ansett sig icke kunna förorda någon åtgärd, ha därför omnämnts i betänkandet allenast då särskilda omständigheter ansetts så påkalla.

Då de sakkunniga vid framläggandet av förslag till förändrad löneställning självfallet haft att utgå från arbetsuppgifternas beskaffenhet och de anspråk, som mot bakgrunden därav böra ställas på befattningshavarna, har hänsyn icke kunnat tagas till kvalifikationerna hos de befattningshavare, vilka för närvarande äro innehavare av berörda befattningar. I fråga om befattningar, som av de sakkunniga föreslås till förbättrad löneställning, må framhållas, att i den mån vederbörandes kvalifikationer finnas icke svara mot vad tjänsten sålunda i själva verket kräver, uppskov med befattningens uppflyttning bör ske till inträffande ledighet å densamma.

De önskemål beträffande lönegradsplaceringar, som vederbörande verksstyrelser framfört till de sakkunniga, utvisa en betydande ojämnhet. Medan man på vissa håll uppenbarligen sökt iakttaga avsedd återhållsamhet, ha åter andra verk låtit sina önskemål gå mer eller mindre därutöver. Enligt de sakkunnigas mening har detta icke föranlett någon ojämnhet i utredningsresultatet, så mycket mindre som direktiven måst leda till en kraftig gallring vid utredningsresultatets utformning och vederbörande personalorganisationer haft tillfälle att därvid uttala sin uppfattning. Det resultat, som här framlägges, står enligt de sakkunnigas mening även i god överensstämmelse med vad angående affärsverken tidigare föreslagits.

Slutligen bör tilläggas, att de upplysningar beträffande faktiska förhållanden, till exempel antal befattningshavare av olika slag m. m., som de sakkunniga meddela, avse tidpunkten den 1 juli 1940, såvitt icke annat framgår av den lämnade redogörelsen.

Allmänna frågor.

Skrivbiträdes- m. fl. befattningar.

Enligt 1921 års avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen (svensk författningssamling 1921:451) hänfördes kvinnliga tjänstemän till en särskild avdelning av löneplanen, betecknad avdelning C. Denna avdelning omfattade 8 lönegrader. I den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen upptogs skrivbiträden i lönegraden C 1, kontorsbiträden i lönegraden C 2, kanslibiträden i lönegraden C 3 och kontorsskrivare i lönegraden C 5.

År 1925 vidtoges åtskilliga ändringar i 1921 års avlöningsreglemente (svensk författningssamling 1925:270). Avdelningarna B (andra manliga tjänstemän än sådana i chefs- eller därmed jämförlig ställning) och C sammansloges därvid till en ny avdelning, betecknad B. Enligt den vid det ändrade avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen upptogs skrivbiträden i lönegraden B 2, kontorsbiträden i lönegraden B 4, kanslibiträden i lönegraden B 7 och kontorsskrivare, som då benämndes kansliskrivare, i lönegraden B 11.

I den efter antagandet av 1939 års civila avlöningsreglemente gällande tjänsteförteckningen äro motsvarande lönegrader A 2, A 4, A 7 och A 11.

Skrivbiträde. Befattningen skrivbiträde tillkom i samband med 1921 års löneroglering (prop. nr 1, utgifterna; riksdagens skriv. nr 55 och 135). Åt 1902 års lönerogleringskommitté hade uppdragits att utreda frågan om införande av en lägre befattning än den dåvarande biträdesbefattningen av första graden (nu kontorsbiträde). Vid framläggandet av resultatet av utredningen anförde lönerogleringskommittén i huvudsak följande (del 62, sid. 18).

Enligt kommittén lämnat uppdrag skulle undersökas, huruvida icke för kvinnliga befattningshavare kunde inrättas en lägre grad än den dåvarande första graden. Även om denna grad ursprungligen avsetts för kvinnor med allenast folkskolebildning, hade dock utvecklingen gått därhän, att dessa befattningar i stor omfattning kommit att besättas med kvinnor med högre utbildning, något som, efter vad kommittén trott sig finna, åtminstone i någon mån inverkat på utmätandet av avlöningen åt lägre kvinnliga befattningshavare vid kommunikationsverkens löneroglering. Då kommittén hölle före, att enklare skrivarbeten och andra mindre krävande göromål — vilka anförtroddes åt kvinnliga biträden med en utbildning i många fall långt utöver den folkskolan gäve — med fördel kunde lämnas åt mindre kvalificerade biträden, ansåge kommittén, att en anordning av angiven art givetvis måste vara att även från ekonomisk synpunkt förorda.

Emellertid kunde kommittén icke utan närmare undersökning beträffande de olika ämbetsverken angiva de särskilda fall där den tidigare första graden borde ersättas av den nya graden. I avseende å de dåvarande innehavarna av dittillsvarande första gradens skrivbiträdesbefattningar borde någon rubbning icke heller kunna ifrågakomma, utan desamma borde fortfarande tillerkännas de förmåner, som vore eller komme att bli förenade med denna eller däremot svarande grad. Men det borde föreskrivas, att, därest en befattning av första graden bleve ledig, densamma icke skulle tillsättas, förrän utrett blivit, om icke de göromål, som vore med densamma förenade, kunde anförtros åt en befattningshavare med den utbildning, som den nya graden avsåge, och följaktligen den lediga befattningen lämpligen borde ersättas med en befattning av den nya graden. En allmän föreskrift i sistnämnda hänseende borde utfärdas av Kungl. Maj:t.

Kommittén förutsatte såsom självfallet, att jämväl för kommunikationsverkens vidkommande inrättades en motsvarande ny lönegrad för kvinnliga tjänstemän.

I propositionen till 1921 års riksdag upplystes, att Kungl. Maj:t redan vidtagit åtgärder i överensstämmelse med vad kommittén föreslagit. Å innehavare av skrivbiträdesbefattning skulle enligt propositionen icke ställas andra krav än folkskolebildning och åt befattningshavaren skulle allenast anförtros arbetsuppgifter av okvalificerad art, såsom renskrivning, enklare räknearbeten o. d.

Frågan om skrivbiträdesbefattningar berördes jämväl vid 1925 års riksdag (prop. nr 1, utgifterna). Föredragande departementschefen anförde därvid följande.

Vad angår befattningen skrivbiträde, torde jag till en början böra erinra därom, att nämnda befattning tillkom vid den löneroglering för statsdepartement m. fl. verk, som genomfördes vid 1921 års riksdag. Genom inrättande av befattningen ifråga avsåg man att för enklare skivrarbeten och andra mindre krävande göromål, vilka vid dåvarande tidpunkt anförtröddes åt kvinnliga biträden med en utbildning i många fall långt utöver den, som folkskolan skänker, finna större användning för mindre kvalificerade och följaktligen lägre avlönade biträden. För skrivbiträde och vaktfru inrättades en särskild lönegrad lägre än den då vid kommunikationsverken befintliga 1 kvinnliga lönegraden. Skrivbiträdesbefattningen infördes följande år jämväl i kommunikationsverkens tjänsteförteckning, varvid samtidigt i löneplanen för dessa verk inrättades en ny kvinnlig lönegrad motsvarande den nyssnämnda lägsta lönegraden i avlöningsreglementet för allmänna civilförvaltningen.

Sedermåra har emellertid den löneställning, som bereddes de kvinnliga skrivbiträdena vid 1921 års löneroglering, icke befunnits tillfredsställande, och fråga har uppstått om en förbättring av deras löneförmåner. Detta spörsmål har av 1921 års lönekommitté upptagits till prövning i samband med utarbetande av förslag till ordnande av de kvinnliga befattningshavarnas löne- och pensionsförhållanden, och har kommittén härvid funnit vissa åtgärder erforderliga för en omedelbar höjning av skrivbiträdenas löneställning. I avvaktan på förslag i ärendet angående de kvinnliga befattningshavarnas lönefråga har emellertid 1924 års riksdag på framställning av Kungl. Maj:t för budgetåret 1924/25 beviljat ett tillfälligt lönetillägg av 120 kronor för år att utgå till ordinarie innehavare av kvinnlig skrivbiträdesbefattning, tillhörande 1 lönegraden av den kvinnliga löneplanen.

Enligt alternativ I uti förutberörda promemoria¹ har nu skrivbiträdesbefattningen placerats i 2 lönegraden enligt den utav mig föreslagna gemensamma löneplanen. Denna inplacering har förordats av socialstyrelsen, järnvägsstyrelsen och statskon-

¹ Åsyftar en vid propositionen fogad, inom finansdepartementet utarbetad promemoria angående ordnande av kvinnliga befattningshavares avlöningsförhållanden m. m.

toret. Allmänna civilförvaltningens lönenämnd har ansett, att befattningen i fråga bör hänföras till närmast högre lönegrad. Däremot har kommunikationsverkens lönenämnd ansett skrivbiträde, under förutsättning av en rent kvantitativ inplacering, böra inordnas i 1 lönegraden.

I betraktande av de löneförmåner, som numera tillkomma skrivbiträdena, finner jag en placering av ifrågavarande befattningshavare i 2 lönegraden lämpligt avvägd. Visserligen skulle genom denna placering — även efter avdrag av de familjepensionsavgifter, som skulle av dem uttagas — ytterligare någon löneökning utöver den av 1924 års riksdag beviljade uppkomma, men då en nedflyttning i 1 lönegraden skulle för innehavare av skrivbiträdesbefattning i allmänhet innebära en direkt löneminskning, anser jag mig böra förorda, att befattningen skrivbiträde hänföres till förstnämnda lönegrad.

I detta sammanhang torde jag böra omförmäla, att kommunikationsverkens lönenämnd såväl i sitt över lönekommitténs betänkande avgivna utlåtande som ock i yttrande över förberörda promemoria framhållit, att skrivbiträdesbefattningen icke kommit till användning och ej heller vore behövlig vid kommunikationsverken. Samma uppfattning har uttalats av järnvägsstyrelsen. Då emellertid befattningen ifråga så sent som år 1922 inrättats vid dessa verk och det ej är uteslutet, att behov av densamma även här kan i framtiden uppstå, har jag ansett mig icke böra föreslå dess uteslutande ur tjänsteförteckningen till kommunikationsverkens avlöningsreglemente.

Departementschefens förslag vann Kungl. Maj:ts och riksdagens bifall.

Kontorsbiträde, kanslibitråde och kansliskrivare. De nuvarande befattningarna såsom kontorsbiträde, kanslibitråde och kansliskrivare motsvarades under tiden närmast före 1921 års löneroglering av då befintliga kvinnliga biträdesbefattningar av första, andra och tredje graden. Vid 1912 års riksdag beslöts inrättande av befattningar av andra graden för befattningshavare, som utförde arbete av mera kvalificerad art än renskrivning och därmed jämförliga uppgifter. Redan vid 1914 års förra riksdag utbyggdes skalan med befattningar av tredje graden. Frågan om inrättandet av befattningar av sistnämnda slag hade varit föremål för utredning av *1902 års lönerogleringskommitté*, som rörande utredningen lämnat följande sammanfattande redogörelse (del 58, sid. 16—18).

Vad anginge spörsmålet, huruvida över huvud taget inom statsförvaltningen borde, såsom föreslaget blivit, inrättas en ny avlöningstyp för kvinnliga biträdesbefattningar, syntes det icke kunna förnekas, att i vissa fall, där erfarenheten visat, att göromål av mera ansvarsfull beskaffenhet med fördel kunde på självständigare sätt utföras av kvinnor med prövd omdömes- och arbetsförmåga samt med den för göromålets behörliga skötande erforderliga allmänna och speciella utbildning, det kunde vara av verkligt gagn, att ordinarie kvinnliga biträdesbefattningar med avlöning utöver den, som utginge för dylika befattningar av den dåvarande s. k. högre avlöningstypen, inrättades.

Till det mera kvalificerade arbete, som lämpligen skulle anförtros innehavare av ifrågavarande biträdesbefattningar, hade kommerskollegikommittén och departementalkommittéerna i sitt betänkande angående socialstyrelsen ansett böra hänföras det närmaste »förmanskapet» och ledningen över övriga kvinnliga skriv- och räknebiträden, särskilt vid större statistiska specialundersökningar.

Enligt lönerogleringskommitténs mening lede det ock icke något tvivel, att, därest den ifrågasatta nya avlöningstypen komme till stånd, densamma borde komma till användning i sådana fall, då en större kvinnlig personal stadigvarande vore verk-

sam inom samma arbetsområde och bland denna personal erfordrades någon »förman» för att i närmaste hand leda och sammanhålla arbetet samt för att med avseende å arbetets utförande, tjänstgöringstider o. s. v. öva uppsikt över personalen.

Den nya lönegraden för kvinnliga befattningshavare borde enligt kommitténs mening skäligen komma till användning även i sådana fall, då räkenskapsföring av mera ansvarsfull beskaffenhet ålades en kvinnlig befattningshavare. Det torde — anförde kommittén — redan i ett och annat ämbetsverk förekomma, att bokhålleri-göromål av beskaffenhet att enligt dittills vanlig praxis påfordra anlitandet av manliga arbetskrafter vore anförtrodda åt kvinnliga befattningshavare, och det torde även kunna förväntas, att i framtiden, då för utförande av sådana göromål nya tjänstebefattningar behöfde tillskapas, det understundom komme att finnas lämpligt att för ändamålet inrätta kvinnliga i stället för manliga befattningar. En sådan redan genomförd eller framdeles skeende anordning medförde i varje fall för statsverket en ekonomisk besparing; men billigheten syntes i dylika fall fordra, att befattningshavaren med hänsyn till tjänstgöringens ansvarsfulla beskaffenhet honorerades med en ej alltför knapp avlöning.

Ett annat slag av arbete, som på senare tiden ansetts i vissa fall kunna anförtros åt kvinnor och som syntes, där det av dem utfördes på självständigt sätt och icke vore av mera enkel och ensartad beskaffenhet, skäligen böra betinga högre ersättning än enligt den dåvarande högre avlöningstypen för kvinnliga biträden, utgjordes av de till dittillsvarande registratorer hörande registrerings- och diarieföringsgöromål.

I en del fall hade kvinnliga befattningshavare befunnits kunna med fördel användas för uppsättning av skrivelser, därvid det understundom — t. ex. vid granskning av statistiska primäruppgifter — ålagts dem ej allenast att förslagsvis bestämma skrivelsernas formella avfattning utan även att undersöka, i vilka fall skrivelser vore behöfliga och vad de borde i sak innehålla.

Dylikt arbete hade tidigare pläгат utföras av amanuenser eller andra manliga tjänstemän. Det vore i vissa fall av skäligen enkel beskaffenhet men ställde i andra fall ej oväsentligt större krav på vederbörandes iakttagelse- och omdömesförmåga samt förtrogenhet med sitt arbetsområde, än vanligen kunde påräknas hos kvinnliga biträden. Även arbete av denna beskaffenhet borde sålunda kunna hänföras till sådant mera kvalificerat arbete, som kunde giva anledning till inrättande av kvinnliga tjänstebefattningar av en ny högre typ.

Jämte de särskilt angivna grupperna av göromål funnes förvisso även andra av sådan beskaffenhet, att de, i händelse de anförtroddes åt vederbörligen kvalificerad kvinnlig arbetskraft, skäligen borde — med avseende å de förkunskaper, den omdömesförmåga och arbetsduglighet, som för deras behöfliga fullgörande vore behöfliga — honoreras med högre avlöning än för det dåvarande bestodes å stat uppförda kvinnliga »biträden av högre avlöningsgrad».

Däremot kunde löne regleringskommittén icke dela den av statistiska kommittén uttalade uppfattningen, att kvinnliga befattningar av bokhållartyp borde inrättas i syfte att bereda befodringsmöjligheter åt kvinnliga biträden inom ett visst arbetsområde.

Av de åsikter, kommittén uttalat i avseende å inrättande av kvinnliga tjänstebefattningar av den ifrågasatta nya avlöningstypen, följde, att enligt kommitténs mening befodran till dylik befattning borde vara att påräkna endast för ett relativt litet antal av de till dåvarande avlöningsgrader hörande kvinnliga biträden hos vederbörande ämbetsverk, och att vid sådana befodringar tjänstaldern städse måste bliva av synnerligen underordnad betydelse. Därest den nya avlöningsgraden skulle kunna fylla sin bestämmelse, borde nämligen fordringarna på tjänst-innehavarna ställas så pass höga, att endast de i begåvning, kunskaper och arbetsduglighet bästa tillgängliga arbetskrafter inom eller utom vederbörande ämbetsverk borde ifrågakomma till dessa tjänstebefattningar.

Beträffande kompetensfordringar syntes det emellertid kommittén att en bestämd

skillnad borde göras mellan å ena sidan tjänster i de båda dåvarande avlöningsgraderna för kvinnliga biträden samt å andra sidan befattningar, tillhörande den ifrågasatta nya avlöningsgraden.

De krav på allmänbildning och omdömesförmåga, som måste ställas på innehavarna av sistnämnda befattningar, syntes nämligen i regel icke kunna fyllas av andra än dem, som åtnjutit undervisning på ett högre stadium och om resultatet av denna undervisning kunde uppvisa goda vitsord.

Även med avseende å nu ifrågavarande tjänstinnehavare gällde emellertid vad kommittén i sitt betänkande den 31 oktober 1907 angående fastare anställning för vissa biträden yttrat rörande biträdena i allmänhet, att, med hänsyn till den skiftande arten av deras åligganden och arbetets olika beskaffenhet hos särskilda myndigheter, det icke syntes böra ifrågakomma att uppställa några allmängiltiga kompetensvillkor, utan att föreskrifter därom borde meddelas särskilt för varje myndighet.

Vid frågans framläggande för 1914 års förra riksdag yttrade föredragande departementschefen (prop. nr 1, utgifterna) följande.

Det uppdrag, löneregeringskommittén i och med avgivande av sitt berörda betänkande slutfört, avsåge i första hand en undersökning huruvida och i vilken omfattning det arbete, som vore avsett att utföras av ifrågasatta kvinnliga bokhållare, i jämförelse med de uppgifter, som tillkomme de för särskilda ämbetsverk vid 1912 års riksdag föreslagna »biträden av högre avlöningsgrad», vore så maktpåliggande, att det betingade ytterligare en högre avlöningstyp.

Kommittén hade i frågan kommit till det resultat, att inom statsförvaltningen förekomme för kvinnor lämpade arbetsuppgifter, vilka vore högre kvalificerade än de i allmänhet kvinnliga biträden tillkommande och för vilka under dåvarande förhållanden i regel anlätades manlig arbetskraft, om ock i ett och annat ämbetsverk redan då kvinnor toges i anspråk för ändamålet. De uppgifter, kommittén i främsta rummet funnit vara av angivna beskaffenhet, ansåg departementschefen kunna sammanfattas i följande uppräknig:

- 1) förmanskap för andra kvinnliga biträden i ämbetsverk, där en större kvinnlig personal stadigvarande vore verksam,
- 2) vissa bokhållerigöromål,
- 3) registrerings- och diarieföringsgöromål samt
- 4) uppsättning av enklare slag av skrivelser.

Givet vore, att de nämnda fyra grupperna av göromål icke finge anses uttömmande innefatta alla de uppgifter, som kunde motivera inrättandet av en ny avlöningstyp för kvinnliga biträden, på sätt blivit ifrågasatt. Andra göromål, som beträffande svårighetsgrad och betydelse vore jämförliga med de fyra, närmast såsom typer angivna grupperna av arbetsuppgifter, funnes redan och komme utan tvivel med statsförvaltningens utveckling att allt framgent uppstå. Det vore därför av vikt, att, därest den nya tjänstegraden inrättades, den icke schematiskt bundes allenast vid de ifrågavarande fyra grupperna av arbetsuppgifter, utan principiellt även stode öppen för annat arbete, till svårighetsgrad och betydelse likvärdigt med dessa.

Den ståndpunkt, departementschefen utvecklat, ansåge han också givetvis förut-sätta en anslutning till den av kommittén uttalade uppfattningen, att den föreslagna nya tjänstegraden ingalunda kunde motiveras med behovet att bereda befordringsutsikter åt kvinnliga biträden inom ett visst arbetsområde.

Riksdagen uttalade för sin del följande (riksdagens skriv. nr 6).

Riksdagen hade visserligen hyst stor tvekan beträffande lämpligheten av att redan då, innan de kvinnliga biträdesbefattningarna under längre tid än ett år varit i någon större omfattning uppförda å ordinarie stat, inrätta en ny typ av sådana

tjänster, och denna tvekan hade för riksdagen framställt sig med så mycket större styrka, som det icke syntes kunna förnekas, att konsekvenserna av ett sådant beslut, i form av ett allmännare krav på uppflyttning av de dåvarande tjänsterna av högre avlöningsgrad till den nya typen, kunde bliva ganska vittutseende. Emellertid ville riksdagen å andra sidan icke bestrida, att i vissa särskilda fall behov av den föreslagna högre tjänstegraden kunde göra sig gällande.

Därvid borde dock framhållas, att enbart den omständigheten, att de för de nya tjänsterna avsedda göromålen fölle inom ramen för de av chefen för finansdepartementet i principanförandet för samma tjänster angivna eller därmed jämförliga arbetsområden, icke i och för sig vore tillräckligt skäl för inrättande av en tjänst av tredje lönegraden. Det syntes nämligen vara ostridigt, att många av dessa göromål både kunde och borde utföras av tjänst innehavare i den dåvarande högre avlöningsgraden. Huvudvikten vid bedömandet av föreliggande fråga borde därför läggas därpå, att arbetet vid den nya tjänsten vore av väsentligt mera krävande art och förenat med betydligt större ansvar än vad förhållandet vore eller avsetts att vara med biträdesbefattningarna i sistberörda avlöningsgrad. Givetvis vore det omöjligt att i förväg uppdraga några mera bestämda gränser för användningen av den nya tjänstetypen, utan måste det ankomma på prövning i varje särskilt fall, huruvida förutsättningarna för densamma vore för handen, och ansåge sig riksdagen böra framhålla, att önskvärdheten av löneförbättring eller ökade befordringsutsikter för tjänst innehavarna i de lägre graderna under inga förhållanden borde vid en sådan prövning få göra sig gällande. Under förutsättning att dessa synpunkter noggrant iakttoges, hade riksdagen ansett farhågan för ovan antydda konsekvenser icke böra föranleda riksdagen att motsätta sig inrättande av den föreslagna tjänstegraden, och detta så mycket mindre, som, vad den ekonomiska sidan av saken beträffade, åtgärden ifråga möjligen kunde antagas leda till någon besparing genom utbytande i vissa fall av manlig arbetskraft mot kvinnlig.

I kungörelsen den 9 oktober 1914 (nr 364) angående kompetensvillkor för erhållande av å stat uppförd kvinnlig biträdesbefattning av tredje graden förordnades, att såsom kompetensvillkor för erhållande av befattning såsom biträde av tredje graden skulle, därest ej annorlunda för särskilt fall föreskrevs, fordras att hava avlagt minst realskolexamen eller avgångsexamen från statens normalskola för flickor i Stockholm eller med denna i fråga om kompetensvärdet av avgångsbetyg jämställd skola.

Kontorist och förste kontorist. Under senare år ha inom allmänna civilförvaltningen ett antal kontoristbefattningar tillkommit. Dessutom ha förste kontoristbefattningar inrättats vid lantmäterikontoren i länen.

Kontoristbefattning inrättades först vid *statens biografbyrå*. Detta skedde i samband med biografbyråns överförande å ordinarie stat från och med budgetåret 1927/28.

Ur propositionen till 1927 års riksdag (prop. nr 1, åttonde huvudtiteln) inhämtas, att det ålåg kontoristen att mottaga och utlämna för granskning inlämnade filmer samt att upprätta statistik över desamma ävensom att föra diarium. Dessutom biträdde befattningshavaren med en del skriv- och andra göromål samt tjänstgjorde vid behov som maskinist. Biografbyråns föreståndare ansåg, att kontoristen — i betraktande av att befattningshavaren i avlöningshänseende vore att likställa med de vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare, vilka tillhörde preparatorsgruppen, d. v. s.

10 lönegraden — borde med hänsyn härtill och till beskaffenheten av de honom åliggande göromålen hänföras till lönegraden B 10. Statskontoret tillstyrkte i utlåtande häröver, att befattningen uppfördes i 9 lönegraden. Departementschefen åter föreslog 10 lönegraden, medan riksdagen anslöt sig till statskontorets uppfattning (riksdagens skriv. nr 8 A).

Vid omorganisationen av *pensionsstyrelsen* år 1936 framförde allmänna civilförvaltningens lönenämnd förslag om inrättande av kontoristbefattningar i 9 lönegraden. Nämnden anförde därvid bland annat följande.

Det hade vid nämndens behandling av olika organisationsfrågor framstått såsom ett önskemål att kunna bereda befattningshavare i biträdesgrad en löneställning, motsvarande någon av lönegraderna mellan 7 och 11. Sålunda hade det beträffande vissa kanslibiträdesbefattningar förelegat skäl för en något förbättrad lönegrads-placering, utan att likväl tjänsterna kunnat anses tillräckligt kvalificerade för att uppflyttas till kansliskrivargraden. Särskilt hos pensionsstyrelsen med dess stora biträdespersonal och de skiftande arbetsuppgifter, som åvilade dessa befattningshavare, syntes behov förefinnas av en dylik biträdesgrad. Därest en särskild befattning med placering exempelvis i lönegraden B 9 inrättades, skulle denna lämpligen kunna komma till användning för åtskilliga arbetsuppgifter av mera kvalificerad art.

I anslutning härtill förordade nämnden inrättande av ett antal nya befattningar med placering i lönegraden B 9. Beträffande beteckningen av ifrågasvarande tjänster ansåg lönenämnden, att benämningen kontorist borde komma till användning, i likhet med vad som skett beträffande en i ifrågavarande lönegrad placerad befattning vid statens biografbyrå.

Vid ärendets behandling beslöts i huvudsaklig överensstämmelse med lönenämndens förslag (prop. nr 53, riksdagens skriv. nr 5).

Kontoristbefattningar finnas för närvarande, förutom vid statens biografbyrå och pensionsstyrelsen, vid socialstyrelsen, riksförsäkringsanstalten, karolinska sjukhuset, statens veterinärbakteriologiska anstalt och statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

Förste kontoristbefattningarna vid *lantmäterikontoren i länen* tillkommo genom beslut vid 1939 års lagtima riksdag. Ur propositionen till riksdagen (prop. nr 97) inhämtas följande.

Vad angår icke fackutbildad personal ha 1930 års lantmätarelönesakkunniga föreslagit, att 8 befattningar å ordinarie stat i 10 lönegraden måtte inrättas. Å innehavarna av dessa befattningar, vilka av de sakkunniga benämnts kanslister, ha de sakkunniga avsett skola överflyttas vissa göromål, som nu handhavas av den lantmäteriutbildade personalen men för vilkas utförande dylik kvalificerad arbetskraft icke torde vara erforderlig.

Rörande de arbetsuppgifter, som skulle tilläggas kanslisterna, och de kompetensfordringar, som skulle ställas å dessa befattningshavare, ha de sakkunniga hänvisat till en av lantmäteristyrelsen den 6 november 1929 avgiven skrivelse, vari styrelsen uttalat följande.

Vissa av de för assistenterna avsedda göromålen torde kunna utföras av mera kvalificerade icke examinerade biträden. Härvid syftas i första hand på vissa vid den tekniska granskningen av lantmäteriförrättningar förekommande räkne- och kontrollarbeten av olika slag, granskning av förrättningsakter vid slutlig redovisning av sådana ävensom i viss mån granskning av statsbidragsärenden, uppläggande och förande av jord- och fastighetsregister samt uppsättande av protokoll och utlåtanden.

den. En annan grupp göromål, som lämpligen bör uppdragas åt dylika biträden, äro vissa arkivundersökningar och därmed sammanhängande utredningar, utfärdande av arealbevis, allmänhetens betjänande med upplysningar rörande förrättningshandlingar och kartor samt arkivets tillsyn och skötsel i allmänhet. Samtliga dessa arbeten äro i stort sett av krävande beskaffenhet, och gäller detta i särskild grad granskningsgöromålen och vad därmed sammanhänger, därvid det hos biträdet måste förutsättas sådan skolunderbyggnad, att det vid kontrollarbetet, speciellt efter nya mättningsförordningens tillämpning, erforderliga räknearbetet av biträdet kan utföras. Då verkställandet av dessa arbeten fordrar icke blott god skolunderbyggnad utan jämväl i icke ringa grad kännedom om gällande författningar och föreskrifter å området, måste för biträdena, enligt styrelsens mening, bestämmas sådan lönegrad, att utsikt finnes att förvärva fullt kvalificerad och i övrigt lämplig personal. Styrelsen har härvid haft under överbägande att upptaga ifrågakarande befattningshavare såsom kansliskrivare, vilka såväl i fråga om löneställning som beträffande allmänna kompetenskrav synas ungefär motsvara det här föreliggande behovet. Vid överbägande av denna fråga har styrelsen emellertid stannat vid att föreslå införandet av en befattning med placering i lönegraden B 10, eller alltså en lönegrad lägre än kansliskrivartjänsten, och vars innehavare bör benämnas kanslist. Denna benämning synes bättre täcka här ifrågakarande göromåls art, och lön enligt lönegraden B 10 synes styrelsen möjligen vara, om också liggande i underkant, dock tillräcklig för att få platserna besatta med för uppgifterna nöjaktigt kvalificerade krafter.

Även om i detta sammanhang någon detaljerad utformning av bestämmelserna i fråga om kompetensfordringar möjligen icke erfordras, torde i allt fall för frågans belysande böra något redogöras för de kompetenskrav, som enligt styrelsens mening böra uppställas. I fråga om skolunderbyggnad bör sålunda fordras studentexamen med minst betyget godkänd i matematik eller minst avgångsexamen från 8-klassig normalskola för flickor eller därmed jämställd läroanstalt jämte bevis om kunskaper i svenska och matematik motsvarande studentexamens kurs i dessa ämnen. Härefter bör specialutbildning ske i erforderliga delar. Sålunda bör fordras kunskap i de för en lantmätare i allmänhet förekommande enklare byråarbetena såsom kartors konstruerande och kopiering, arealuträkning, uppskattning, beskrivningars upprättande m. m. ävensom i tolkning av äldre handskrifter. Därjämte bör fordras kännedom om huvudsakliga innehållet i vissa författningar och föreskrifter, i första hand gällande mättningsförordning och därtill hörande verkställighetsföreskrifter samt jord- och fastighetsregisterförordningarna. För en dylik utbildning bör förutsättas minst två års praktik hos lantmätare samt därjämte tillräcklig tjänstgöring å lantmäterikontor. Till utrönande av att vederbörande aspirant äger erforderliga specialkunskaper, skall verkställas särskild prövning inför av lantmäteristyrelsen förordnad prövningsförrättare.

Riksdagen biföll förslaget men begränsade antalet befattningar till 6 (riksdagens skriv. nr 183).

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, finnas för närvarande biträdesbefattningar av här ifrågakarande slag i fem normalgrader, nämligen skrivbiträden i 2 lönegraden, kontorsbiträden i 4 lönegraden, kanslibiträden i 7 lönegraden, kontorister i 9 lönegraden och kansliskrivare i 11 lönegraden. Dessutom finnes ett mindre antal befattningar såsom förste kontorist i 10 lönegraden vid lantmäterikontoren i länen.

Av nämnda befattningar har skrivbiträdesbefattningen, som inrättades i samband med 1921 års löne reglering, kommit till användning såsom ordina-

De sakkunniga.

rie vid ett fåtal verk och vid dessa i mycket ringa omfattning. I väsentligt större utsträckning förekommer befattningen såsom icke-ordinarie.

Mot användningen av ordinarie skrivbiträdesbefattningar ha vid skilda tillfällen och i olika sammanhang framförts erinringar såväl från personalhåll som från verk och myndigheter. Därvid har framförallt gjorts gällande, att löneläget vore alltför lågt samt att innehavarna av de ordinarie skrivbiträdesbefattningarna i regel icke uppehölle dessa tjänster, emedan de redan vid utnämningen till skrivbiträde beklädde högre extra ordinarie befattningar. Kritiken har i regel utmynnat i krav på de ordinarie skrivbiträdestjänsternas uteslutning ur tjänsteförteckningen. Mot befattningarnas bibehållande såsom icke-ordinarie synas däremot några betänkligheter icke hava yppats.

De mot användningen av ordinarie skrivbiträdesbefattningar sålunda anförda erinringarna torde i väsentliga delar hava skjutit över målet. Såsom i det följande närmare utvecklas, synes grundad anledning förefinnas att icke blott bibehålla dylika befattningar utan även utvidga användningen av desamma. Det finnes säkerligen goda skäl för den uppfattningen, att ett realiserande av det förslag härutinnan, som de sakkunniga i det följande framlägga, icke skall vara till men för personalen utan fastmer vara ägnat att för såväl personal som verk skapa vissa fördelar.

Vid skrivbiträdesbefattningarnas införande år 1921 uppgick å dyraste ort begynnelselönen till 1 800 kronor för år och slutlönen till 2 160 kronor. För närvarande äro motsvarande belopp, bortsett från rörligt tillägg och kristillägg, 2 742 respektive 3 465 kronor. Enligt en av socialstyrelsen verkställd undersökning rörande medellöner år 1935 för anställda inom vissa yrkesgrupper och ortsgupper uppgick medellönen i Stockholm under nämnda år för kontorister med specialiserat självständigt arbete till 3 425 kronor och för kontorister med specialiserat enklare arbete till 2 148 kronor.

Av de anförda löneuppgifterna framgår, att det vid jämförelse med det allmänna löneläget inom den privata arbetsmarknaden icke med fog kan göras gällande, att en placering i skrivbiträdesgraden innebär en underbetalning i och för sig eller än mindre i förhållande till det arbete, som åvilar befattningshavare i denna grad. Härtill kommer, att skrivbiträdesbefattningarna, såsom nedan närmare utvecklas, icke böra bliva sluttjänster annat än i mera begränsad omfattning.

Inom ett flertal verk har under årens lopp inrättats ett antal extra ordinarie befattningar i såväl fjärde som i vissa fall högre lönegrader. Då innehavarna av dessa befattningar i regel äro väl meriterade ha de, i den mån de icke inneha ordinarie anställning, sökt och även erhållit ledigblivna skrivbiträdesbefattningar utan att därvid fråntråda den högre extra ordinarie befattningen. Inom verket befintliga skrivbiträdesbefattningar ha sålunda icke bestripts av befattningarnas innehavare. Härav föranledda olägenheter, som bland annat kommit till synes i svårigheter vid tillämpningen av lönetursreglerna, ha ytterligare komplicerats av täta ombyten å skrivbiträdesbefattningarna på grund av innehavarnas befordran till högre ordinarie tjänst. Att under sådana förhållanden vissa verk funnit bibehållandet av ordinarie

skrivbiträdesbefattningar vara förenat med betydande olägenheter utan motsvarande nytta för verket är icke ägnat att förvåna.

Den närmast till hands liggande utvägen att undanröja de påtalade olägenheterna synes vara att vid verk å ordinarie stat icke vidare inrätta högre extra ordinarie befattningar än skrivbiträden samt att i mån av inträffande ledigheter avveckla nu befintliga extra ordinarie befattningar av högre grad. Härigenom uppnås en klar befordringsgång från tillfällig anställning via extra och extra ordinarie anställning såsom skrivbiträde till ordinarie skrivbiträde.

De sakkunniga vilja erinra, att en dylik anordning med extra ordinarie befattningar allenast i rekryteringsgraden sedan länge praktiserats vid affärsverken och tullverket samt där befunnits fungera tillfredsställande. Enligt de sakkunnigas mening finnes icke någon anledning att befara, att samma system icke skulle med fördel kunna användas inom civilförvaltningen i övrigt. Skulle därvid i enstaka fall till följd av tillfällig ansvällning av arbetsuppgifterna vid något verk uppstå behov av biträdespersonal med exempelvis arbetsledande uppgifter i högre lönegrad än skrivbiträdesgraden, möter icke något hinder mot att tillgodose detta behov genom användande av en mindre fast anställningsform än extra ordinarie eller genom utnyttjande i övrigt av de möjligheter att ersätta speciella arbetsprestationer av mera tillfällig art, som gällande avlöningsreglementen anvisa.

Om tillräckligt antal ordinarie skrivbiträdesbefattningar inrättas, medför den av de sakkunniga förordade anordningen ur personalsynpunkt den fördelen, att ordinarie anställning vinnes relativt snabbt, vartill kommer att man vid befordran har att räkna med verkningarna av gällande sneddningsregler. Från personalhåll har gjorts den invändningen, att ett genomförande av detta förslag med tiden kan komma att föranleda en förskjutning av det genomsnittliga löneläget från fjärde till andra lönegraden. Så behöver emellertid icke bliva fallet, om proportionen inom de olika verken mellan ordinarie skrivbiträden och kontorsbiträden på lämpligt sätt avväges, så att befordran till kontorsbiträdestjänst regelmässigt kan vinnas efter icke alltför lång anställningstid. Vid uppförandet på verkens personalförteckningar av skrivbiträdesbefattningar i lönegraden A 2 bör nämnda proportion i främsta rummet åstadkommas genom uppflyttning till ordinarie av extra ordinarie skrivbiträden, där sådana finnas. Den nuvarande proportionen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie befattningar torde, såsom redan i det föregående antytts, i allmänhet vara sådan, att en dylik metod lämpligen kan komma till användning. Förslagets genomförande tarvar vissa övergångsanordningar, vilka emellertid i detta sammanhang lämnas åsido. Framhållas må endast, att befattningshavare, som nu inneha extra ordinarie befattning i högre lönegrad än skrivbiträdesgraden, böra, i den mån de icke kunna vinna ordinarie anställning i motsvarande grad, bibehållas i sin extra ordinarie anställning, till dess möjlighet att bereda dem likvärdig ordinarie anställning yppas.

Såsom framgår av det anförda, förutsättes att befordran till ordinarie

kontorsbiträde i allmänhet skall ernås av skrivbiträden, vilka ej på grund av bristande duglighet böra kvarstanna i den lägre graden. Någon egentlig åtskillnad torde i regel icke kunna göras mellan de arbetsuppgifter, som åvå skrivbiträden å ena och kontorsbiträden å andra sidan, utan de båda grader-na kunna inom flertalet verk betraktas såsom en rekryterings- respektive en befodringsgrad för de biträden, vilka utföra vanligt kontorsarbete av skiftande slag. Härav följer att för skrivbiträdes- och kontorsbiträdesbefattning-arna böra gälla enahanda kompetenskrav. I det föregående har angivits, att vid skrivbiträdesbefattningarnas inrättande icke krävdes annan utbildning för erhållande av sådan befattning än folkskolebildning. Någon skärpning av detta krav är icke påkallad. En annan sak är, att konkurrensen om statlig anställning och även den enskildes strävan att genom utbildning vinna förutsättningar för befodrnan till mera kvalificerade tjänster härvid spelar in. Nämda omständigheter ha redan lett till och kunna tänkas leda till en ytterligare höjning av ifrågavarande befattningshavares kompetens.

Vid befodrnan från ordinarie kontorsbiträde bör bedömandet enbart ske efter vederbörande befattningshavares kvalifikationer för den tjänst, varom i det speciella fallet är fråga. I anslutning till de kompetenskrav, som enligt den förut lämnade redogörelsen tidigare uppställts för befodrnan till den förutvarande tredje biträdesgraden (nu kansliskrivare), må framhållas, att det härutinnan icke torde vara möjligt att upprätthålla eller uppställa några allmängiltiga regler. Utvecklingen har lett till sådan differentiering av arbetsuppgifternas art, att befattningarnas innebörd och de särskilda kompetenskrav, som i enlighet härmed måste ställas på innehavarna, i hög grad kunna variera olika verk och befattningar emellan. Mot bakgrunden av denna fortskridande differentiering har även framträtt behov av ett mellanläge mellan kanslibitråde och kansliskrivare. De sakkunniga föreslå därför inrättandet av ytterligare befattningar såsom kontorist i 9 lönegraden. Däremot ha de sakkunniga icke funnit anledning att ifrågasätta några nya befattningar i 10 lönegraden. Det synes de sakkunniga önskvärt, att differentieringen i lönehänseende av här avsedda mera kvalificerade tjänster regelmässigt icke drives längre än som motsvaras av lönegraderna A 7, A 9 och A 11.

Av det anförda framgår sålunda, att de sakkunniga förorda, att ordinarie skrivbiträdesbefattningar inrättas vid verk, där dylika befattningar för närvarande saknas, såvida icke undantagsvis befattningar av detta slag på grund av vissa verks speciella förhållanden visas vara obehövlige. Dylika förhållanden torde exempelvis föreligga beträffande utrikesdepartementet, där med hänsyn till erforderliga speciella kvalifikationer lönegraden A 2 torde vara väl låg, ävensom i enstaka mindre verk, där biträdesbehovet inskränker sig till en befattningshavare, som med hänsyn till samtliga föreliggande arbetsuppgifter bör tilldelas en högre löneställning. För ett slutligt bedömande av frågan till vilket antal skrivbiträdesbefattningarna böra bestämmas samt vid vilka verk dylika befattningar icke böra finnas, kräves emellertid särskild undersökning för varje verk av sådan art, att den icke lämpligen kan utföras

av de sakkunniga. Mest ändamålsenligt synes därför vara, att förslag i ämnet infordras från de olika verken samt att dessa förslag därefter i ett sammanhang underkastas central prövning inom Kungl. Maj:ts kansli. Av denna anledning upptaga de sakkunniga icke några skrivbiträdesbefattningar i de i det följande för de olika verken framlagda förslagen, trots att enligt de sakkunnigas uppfattning dylika befattningar böra införas vid de flesta verk.

Såsom tidigare framhållits förorda de sakkunniga vidare, att benämningarna å här avhandlade befattningar rationaliseras i enlighet med det förslag, som framlagts av särskilda sakkunniga för revision av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk. De förändringar, som härav påkallas för de olika verken, anse sig de sakkunniga emellertid icke böra framlägga, förrän den såsom sista etapp av utredningsarbetet planerade formella översynen av tjänsteförteckningen ägt rum.

Expeditionsvakter och institutionsvaktmästare.

Under benämningarna expeditionsvakt och institutionsvaktmästare sammanfattas här å ena sidan expeditionsvakter och förste expeditionsvakter och å andra sidan vaktmästare vid vetenskapliga institutioner. I tjänsteförteckningen förekomma de sistnämnda i regel under benämningen vaktmästare, men beteckningar såsom laboratorievaktmästare, vaktmästare, tillika preparator m. fl. förefinnas därjämte.

Expeditionsvakt. I det betänkande, som 1902 års lönereglingskommitté avgav den 18 november 1903 och som innefattade vissa allmänna förutsättningar och grunder för en reglering av löneförhållandena m. m. inom de centrala ämbetsverken, finnes en översikt av löneförhållandena vid samtliga centrala statsmyndigheter enligt de vid början av år 1903 gällande lönestaterna. Enligt dessa stater åtnjöt i allmänhet förste vaktmästare en avlöning av 1 100 kronor (lön 800 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor) samt andre vaktmästare en begynnelseavlöning av 800 kronor (lön 500 kronor och tjänstgöringspenningar 300 kronor), vartill för sistnämnda befattningshavare efter 5 år kunde komma ett ålderstillägg å 100 kronor. Om fri bostad åtnjöts, minskades i regel lönen med 150 kronor.

Kommittén upptog i förenämnda betänkande avlöningen för förste vaktmästare till 1 400 kronor (lön 850 kronor och tjänstgöringspenningar 550 kronor) samt för vaktmästare till 1 100 kronor (lön 600 kronor och tjänstgöringspenningar 500 kronor), vartill för befattningshavare av sistnämnda grupp efter 5 år kunde komma ett ålderstillägg å 100 kronor.

Förslaget upptogs till prövning först vid 1907 års riksdag i samband med behandlingen av propositionen nr 100 angående ny avlöningsstat för statskontoret.

Föredragande departementschefen föreslog därvid — i betraktande av den högst betydande stegring i levnadskostnaderna som inträtt i huvudstaden efter tidpunkten för den senaste löneregleringen för de centrala ämbetsverken, vilken stegring icke syntes kunna beräknas lägre än till 25 procent, samt med hänsyn till de avsevärda bidrag till egen pensionering som tjänstemännen kunde komma att få vidkännas — att avlöningen skulle utgå till förste vaktmästare med 1 500 kronor (lön 900 kronor, tjänstgöringspenningar 450 kronor och ortstillägg 150 kronor) samt till vaktmästare med 1 200 kronor (lön 700 kronor, tjänstgöringspenningar 350 kronor och ortstillägg

150 kronor), vartill för befattningshavare av sistnämnda grupp efter 5 år kunde komma ett ålderstillägg å 100 kronor. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjöte fri bostad och bränsle, skulle ortstillägg ej utgå, varjämte å lönen skulle avdragas 100 kronor årligen. Förslaget föranledde ej någon erinran från Kungl. Maj:ts eller riksdagens sida.

Riksdagen tillkännagav (skriv. nr 131), att, ehuru de av Kungl. Maj:t föreslagna lönebeloppen innebure en högst väsentlig förhöjning av de då utgående avlöningarna, riksdagen likväl ansett sig böra lämna de föreslagna beloppen utan erinran dels med hänsyn till den betydliga stegringen i levnads-kostnaderna, dels ock under förväntan, att de sålunda föreslagna beloppen skulle, på sätt av departementschefen uttalats, »visa sig tillräckliga för en lång tid framåt».

Frågan om reglering av löneförhållandena för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare upptogs sedermera till förnyad behandling av 1902 års *löneregleringskommitté* i ett den 14 november 1916 avgivet betänkande. Kommittén framhöll, att — med undantag för vissa befattningshavare, speciellt sådana som vore anställda vid vetenskapliga institutioner — till kommitténs prövning hänskjutna framställningar om förbättrade avlöningsförmåner grundats icke på göromålens mera krävande beskaffenhet och omfattning utan allenast på den efter löneregleringarnas fastställande inträffade stegringen i levnadsomkostnaderna. Enligt kommitténs mening vore det visserligen obestriddigt, att en del av vaktmästarna upp bure en avlöning, som med hänsyn till sistnämnda omständighet icke kunde anses tillräcklig för en familjeförsörjare, men samtidigt måste beaktas, att vaktmästare i allmänhet icke hade särdeles ansträngande tjänstgöring, vilken icke heller toge deras tid helt i anspråk, varför de i allmänhet kunde genom arbete utom tjänsten förskaffa sig inkomster utöver statslönen.

För vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare vid vissa vetenskapliga institutioner — såsom universiteten, karolinska institutet och veterinärhögskolan — ansåg emellertid kommittén förhållandena vara anorlunda. Ifrågavarande befattningshavare hade i allmänhet ej blott att biträda vid laborationer och undersökningar, som av dem krävde särskild vakenhet och intelligens och som dessutom ofta vore förenade med sanitära vådor, utan finge jämväl i många fall utan särskild ersättning verkställa städning, renhållning, eldning och dylika sysslor, för vilka vaktmästare i centrala ämbetsverk vanligen erhöle särskild ersättning. Likväl vore vaktmästarna vid de vetenskapliga institutionerna i stort sett i avlöningshänseende likställda med vaktmästarna i de centrala ämbetsverken. Kommittén ansåg en ändring härutinnan av behovet påkallad. Såsom särskilda skäl för dessa befattningshavares placering högre på avlöningsskalan än vaktmästare i allmänhet angav kommittén, att den strängare tjänstgöringen lade hinder i vägen för förvärvande av extra inkomster, att deras arbete i regel vore mera ansvarsfullt och krävande än en vanlig vaktmästares göromål samt att detta arbete i många fall, särskilt vid patologiska och kemiska institutioner, icke blott vore förenat med sanitära vådor utan jämväl ofta åsamkade dem

extra kostnader och obehag därigenom, att de vid arbetet vore utsatta för risk att få sina kläder skadade.

Även för vaktmästare i allmänhet tillstyrkte emellertid kommittén ökade avlöningsförmåner med särskilt avseende fäst vid att den starka sänkning- en av penningens köpkraft måste göra sig kännbar i synnerhet för de lägst avlönade kategorierna av statstjänare.

I enlighet med sina sålunda gjorda uttalanden föreslog kommittén för ifrågavarande befattningshavare följande normala avlöningsgrupper:

	Lön	Tjänst- görings- pen- ningar	Orts- tillägg (i Stock- holm)	Summa	Ålderstillägg
<i>Grupp A.</i>					
Vaktmästare i centrala ämbetsverk m. fl.	700	450	150	1 300	} Efter 5 år 100 kronor, efter 10 år ytterligare 100 kronor och efter 15 år än ytterligare 100 kronor.
<i>Grupp B.</i>					
Vissa vaktmästare vid universiteten och karolinska institutet m. fl. . .	800	550	150	1 500	
<i>Grupp C.</i>					
Förste vaktmästare i centrala äm- betsverk m. fl.	900	550	150	1 600	} Efter 5 år 100 kronor och efter 10 år ytter- ligare 100 kronor.
<i>Grupp D.</i>					
Preparatorer vid universiteten och karolinska institutet m. fl.	900	650	150	1 700	} Efter 5 år 100 kronor, efter 10 år ytterligare 100 kronor och efter 15 år än ytterligare 100 kronor.

I samband med sitt på levnadskostnadernas stegring grundade förslag till avlöningsförbättring framförde kommittén även vissa synpunkter och önskemål rörande vaktmästarnas rekrytering och göromål. Sålunda ansåg kommittén, att vissa minimifordringar för kompetens till vaktmästaranställning borde uppställas. Närmast avsågs härvid, att man av en vaktmästare borde kräva förmåga att skriva en redig handstil, möjligen ock någon färdighet i maskinskrivning. Därigenom skulle enligt kommitténs uppfattning vaktmästarnas tjänstgöringstid i större utsträckning kunna utfyllas av effektivt arbete. Kommittén ansåg sig dock icke höra uppställa några generella föreskrifter för befordrande av antydda syfte.

Det framhölls även såsom önskvärt att, då vaktmästarnas avlöning ökades, det toges under omprövning, huruvida icke också deras göromål kunde i motsvarande grad ökas, varigenom en minskning i antalet vaktmästarbe- fattningar borde bli möjlig.

Frågan om lönereglering för vaktmästare på grundval av lönereglerings- kommitténs sistnämnda förslag var föremål för prövning av 1917 års riks- dag. Förslaget, som mötte starkt motstånd ej mindre från befattningsha- varna själva och åtskilliga av de myndigheter, som av förslaget berördes, än

även från medlemmar av riksdagen, avlogs emellertid av riksdagen (skriv. nr 238), som icke ansåg tillräckligt bärande skäl föreligga för en generell förhöjning av vaktmästares löner på ordinarie stat. Riksdagen ifrågasatte därjämte lämpligheten av att för vaktmästare med mera kvalificerade göromål inrätta två särskilda normala avlöningsgrupper (B och D) med väsentligt olika avlöningsförmåner. Tillfällig löneförbättring medgavs dock av riksdagen.

Den 15 april 1918 avgav 1902 års lönerogleringskommitté förnyat utlåtande i lönerogleringsfrågan. Kommittén föreslog därvid, att de normala avlöningsgrupperna för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare skulle bliva följande:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg (i Stockholm)	Summa	Ålderstillägg
<i>Grupp A.</i>					
Vaktmästare i centrala ämbetsverk m. fl.	900	550	150	1 600	Efter 5 år 100 kronor, efter 10 år ytterligare 100 kronor och efter 15 år än ytterligare 100 kronor.
<i>Grupp B.</i>					
Vissa vaktmästare vid karolinska mediko-kirurgiska institutet m. fl. vetenskapliga institutioner.	1 100	650	150	1 900	
<i>Grupp C.</i>					
Förste vaktmästare i centrala ämbetsverk m. fl.	1 100	650	150	1 900	Efter 5 år 150 kronor och efter 10 år ytterligare 150 kronor.
<i>Grupp D.</i>					
Preparatorer vid karolinska mediko-kirurgiska institutet m. fl. vetenskapliga institutioner.	1 300	750	150	2 200	

Lönerogleringskommitténs förslag förelades 1918 års lagtima riksdag.

I propositionen nr 435 åberopades — förutom i huvudsak enahanda motiv för vaktmästarnas placering i lönehänseende, som andragits i 1917 års förslag — den orättvisa i pensionsänseende, som skulle uppkomma, därest icke förhöjning av avlöningen på ordinarie stat utan endast tillfällig löneförbättring medgäves befattningshavarna.

Riksdagen (skriv. nr 415) fann sig böra i huvudsak biträda Kungl. Maj:ts förslag. Dock vidtogos vissa ändringar däri. Riksdagen kunde nämligen icke undgå att finna perioder av fem år för intjänande av ålderstillägg å så låga belopp som de ifrågasatta väl långa, så mycket mer som systemet med treåriga ålderstilläggsintervaller genomförts i de av Kungl. Maj:t vid samma riksdag framlagda förslagen till tillfällig löneförbättring för motsvarande befattningshavare vid statens järnvägar, postverket, postsparbanken och telegrafverket. I skrivelsen anfördes bland annat följande.

Då riksdagen ansett, att perioderna för intjänande av ålderstillägg för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare borde nedbringas från fem till tre år,

torde emellertid någon anledning att för befattningshavare inom de olika normal-lönegrupperna bestämma olika tid för uppnående av slutavlöningen knappast längre kunna anses föreligga, vadan ålderstilläggen för samtliga befattningshavare bestämts till tre, vart och ett å 100 kronor, att tillträdas efter respektive tre, sex och nio års väl vitsordad tjänstgöring.

I anledning härav bortföle skillnaden mellan grupperna B och C och gruppernas antal nedbringades till tre, A, B och C, omfattande, *Grupp A* vaktmästare i centrala ämbetsverk m. fl., *Grupp B* vissa vaktmästare vid karolinska institutet m. fl. vetenskapliga institutioner ävensom förste vaktmästare i centrala ämbetsverk m. fl. samt *Grupp C* preparatorer vid karolinska institutet m. fl. vetenskapliga institutioner jämte vederlikar.

I anslutning till löneregleringskommitténs uttalande i fråga om vaktmästarnas sysselsättning föreskrev *Kungl. Maj:t* i cirkulär den 1 november 1918 (nr 856) att vid inträffande vakans å vaktmästar- eller därmed likställd ordinarie befattning vid verk eller institution i allmänhet med mer än en dylik befattning, den ledigblivna befattningen icke finge återbesättas med ordinarie innehavare utan att *Kungl. Maj:t*, efter av vederbörande verk eller institution förebragt utredning om befattningens bibehållande eller icke, medgivit densamma återbesättande.

Frågan om vaktmästarnas löneställning behandlades sedermera av *kommunikationsverkens lönekommitté* i dess den 20 februari 1919 avgivna betänkande angående gemensamt lönesystem samt lönereglering för kommunikationsverken.

Enligt kommitténs förslag skulle befattningshavarna inplaceras i löneplanens 1 lönegrad (numera A 5) under benämningen expeditionsvakter. Utbytet av benämningen vaktmästare mot expeditionsvakt avsåg kommittén skola bli icke blott av formell betydelse. Kommittén ansåg nämligen, att åt vaktmästare i verken borde vid sidan av vaktmästarsysslorna kunna anförtros jämväl förrättandet av en del mera kvalificerade göromål, då särskilt inom kommunikationsverken förekomme en del biträdesgöromål, som mycket väl kunde utföras av dessa befattningshavare. Genom att på detta sätt giva mera innehåll åt vaktmästarbefattningarna, varigenom arbetet skulle bli mindre enformigt för tjänsternas innehavare, komme enligt kommitténs uppfattning kåren i sin helhet att högre värdesättas, och motiv komme ock att finnas för tillerkännande av en bättre avlöning åt befattningshavarna. Ätminstone vid post- och telegrafverken ansåg kommittén lämpligt, att vaktmästarna utsåges bland yngre personer i trafiktjänst, vilka om de under sin vaktmästartid finge utföra även mera intellektuellt arbete, borde hava möjlighet att åter placeras ut i tjänstgöring vid trafiken och således kunna avancera i jämbredd med där anställda expeditionsvakter respektive stationsbiträden.

I fråga om förste vaktmästarbefattningar hos kommunikationsverkens styrelser, för vilka tidigare utgått tilläggsarvode å 200 kronor om året utöver vaktmästarlönen, föreslog kommittén inplacering i 3 lönegraden (numera A 7) under benämningen förste expeditionsvakt. Härigenom skulle visser-

ligen skillnaden mellan expeditionsvakts och förste expeditionsvakts lön bliva något större än nämnda arvode, men då förste vaktmästare intog förmansställning och genom omläggning av vaktmästargöromålen förhållandevis större krav komme att ställas på förste expeditionsvakterna än dittills på förste vaktmästarna, ansåg kommittén den föreslagna lönegradsplaceringen befogad.

Genom beslut vid *1919 års lagtima riksdag* fastställdes ifrågavarande befattningshavares lönegradsplacering i enlighet med kommitténs förslag.

Vid den löneroglering, som år 1921 genomfördes för statsdepartement och centrala ämbetsverk, undergingo även vaktmästarnas löner reglering. *1902 års lönerogleringskommitté*, vars betänkande av den 3 november 1920 låg till grund för nämnda löneroglering, föreslog, att vaktmästare skulle inplaceras i löneplanens 1 lönegrad (numera A 5) samt att benämningen vaktmästare, i likhet med vad som skett beträffande motsvarande befattningshavare vid kommunikationsverken, skulle utbytas mot benämningen expeditionsvakt. I likhet med kommunikationsverkens lönekommitté avsåg lönerogleringskommittén, att utbytet av benämningen skulle bliva icke blott av formell utan även av reell betydelse i så måtto, att expeditionsvakt borde åläggas jämväl en del mera kvalificerade göromål vid sidan av vaktmästarsysslorna.

Lönerogleringskommittén erinrade även om sina uttalanden i 1916 års betänkande i fråga om vaktmästarnas tjänstegöromål och hemställde, att med hänsyn till den icke oväsentliga löneförbättring för ifrågavarande befattningshavare, som kommitténs förslag innebure, åtgärder borde vidtagas för att vaktmästarnas tjänstgöringstid måtte bliva effektivt utnyttjad. Det torde i anslutning härtill böra framhållas, att Kungl. Maj:t genom cirkulär den 31 december 1920 (nr 915) — under erinran om förenämnda cirkulär den 1 november 1918 — föreskrev, att det skulle åligga vederbörande myndigheter att tillse, att vaktmästarkårens rekrytering och tjänstgöringsförhållanden bleve så ordnade, att vaktmästarnas arbetstid i all den mån ske kunde behörigen utnyttjades för andra göromål än rena vaktbestyr.

Förste vaktmästare föreslogos av kommittén i likhet med vad skett vid kommunikationsverken till inplacering i löneplanens 3 lönegrad (numera A 7) under benämningen förste expeditionsvakt.

I proposition till *1921 års riksdag* tillstyrkte vederbörande departementschef vaktmästarnas lönegradsplacering och tjänstebestämmelse i enlighet med kommitténs förslag. Departementschefen uttalade därvid, att det kunde antagas, att någon minskning av verkens administrationskostnader skulle vara emotse, därest vaktmästarnas tjänstgöringsförhållanden i enlighet med av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter så ordnades, att vederbörandes arbetstid fullt utnyttjades. Förslaget vann riksdagens bifall.

Institutionsvaktmästare. Vid redogörelsen rörande utvecklingen av frågan om expeditionsvakters och förste expeditionsvakters lönegradsplacering ha återgivits vissa uttalanden rörande lönegradsplaceringen av institutions-

vaktmästare för tiden före år 1921, till vilka uttalanden det i förevarande sammanhang torde vara tillfyllest att hänvisa.

I det betänkande, som *högskolornas löneregreringskommitté* avgav den 29 november 1921, behandlades frågan om löneroglering för de vid universiteten m. fl. vetenskapliga institutioner anställda vaktmästarna. Kommittén erinrade därvid till en början om den reglering av lönerna för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare som beslöts vid 1918 års lagtima riksdag samt om det system med tre lönegrader (A, B och C) som då genomfördes. Kommittén framhöll vidare, hurusom till C-gruppen, den högsta lönegraden, hänförts preparatorerna vid universiteten, karolinska institutet och andra vetenskapliga institutioner ävensom vissa maskinister m. fl. befattningshavare, samt att den närmast lägre lönegraden (B-gruppen) omfattade de s. k. institutionsvaktmästarna vid de vetenskapliga inrättningarna. Kommittén bringade vidare i erinran, att vid 1921 års löneroglering för de civila verken de dittills i A-gruppen stående vaktmästarna hänförts till 1 lönegraden (nuvarande A 5) och befattningshavarna i B-gruppen till 3 lönegraden (nuvarande A 7). I fortsättningen anförde kommittén bland annat följande.

Innan kommittén inginge på frågan om placering av de olika befattningarna i avlöningsskalan, ville kommittén uttala sin anslutning till vad 1902 års lönerogleringskommitté i sitt betänkande angående reglering av löneförhållanden m. m. för vaktmästare och med dem jämförliga befattningshavare yttrat om önskvärdheten av att ifrågavarande befattningshavares tjänstgöringstid utfylldes av effektivt arbete och att åt dem anförtroddes förrättandet jämväl av en del mera kvalificerade göromål vid sidan av vaktmästarsysslor. Angelägenheten härav gjorde sig så mycket starkare gällande, som genom förevarande löneroglering en högst betydande avlöningsförbättring komme dessa befattningshavare till del. Hänsyn borde ock tagas till att vaktmästarnas tjänstgöring under ferierna i allmänhet vore synnerligen lindrig. På grund härav torde ock särskild ersättning för övertidsarbete icke böra utgå till här ifrågavarande befattningshavare.

Vid lönerogleringen för de centrala verken hade de förutvarande beteckningarna förste vaktmästare och vaktmästare utbyttis emot förste expeditionsvakt respektive expeditionsvakt. Samma utbyte kunde visserligen tänkas ske även för de vid universitetens kansli, drätselverk och möjligen bibliotek anställda vaktmästare. Däremot syntes titelförändringen ej lämpligen kunna tillämpas beträffande vaktmästarna vid vetenskapliga institutioner.

Vid de olika befattningarnas inordnande i avlöningsskalan tillämpade kommittén i regel samma grundsatser, som kommit till användning vid 1921 års löneroglering. Beträffande vissa grupper befattningshavare föreslogs dock högre lönegradsplaceringar än den vid de civila ämbetsverken för förste expeditionsvakt fastställda. Sålunda skulle enligt förslaget preparatorerna vid universitetens och karolinska institutets anatomiska institutioner hänföras till 5 lönegraden (numera A 10) samt maskinisterna vid nämnda läroanstalter till 4 lönegraden (numera A 8). Såsom stöd för förslaget om de högre lönegradsplaceringarna åberopades i fråga om preparatorerna särskilt de kvalificerade göromål, dessa befattningshavare i egenskap av biträden vid vetenskapliga undersökningar hade att fullgöra. I fråga om lönesättningen

för maskinisterna togs särskild hänsyn till de stora ekonomiska värden, vilka voro beroende av befattningshavarnas tjänstutövning, samt jämväl till den särskilda yrkesutbildning — vitsordad genom avlagd maskinistexamen — som i allmänhet krävdes av vederbörande.

Kommitténs förslag i fråga om löneroglering för befattningshavare vid universitetet och karolinska institutet var föremål för behandling vid 1925 års riksdag. Den av kommittén förordade lönesättningen föranledde ej någon erinran från riksdagens sida. Jämväl vid de lönerogleringar, som vid 1926 m. fl. års riksdagar företagits, hava vissa vaktmästare vid en del andra vetenskapliga inrättningar inplacerats i högre lönegrader än vaktmästare i allmänhet.

Den 21 mars 1929 avgav *allmänna civilförvaltningens lönenämnd* utlåtande över en av lärarkollegiet vid tekniska högskolan avgiven, av högskolans styrelse tillstyrkt framställning angående uppflyttning i högre lönegrad av vissa vaktmästare m. fl. befattningshavare vid högskolan. Lönenämnden uttalade därvid, att lönenämnden funnit obestriddigt, att laboratorievaktmästarna å vissa av tekniska högskolans institutioner intoge en särställning på grund av de krav, som måste ställas på vederbörande med avseende å föregående utbildning eller arbetsuppgifternas svårighetsgrad. På grund härav föreslog lönenämnden förbättrad löneställning för laboratorievaktmästarna å förbränningsmotorlaboratoriet, ångtekniska laboratoriet, laboratorierna för elektromaskinlära och elektrisk anläggningsteknik, institutionen för telegrafi m. m., fysiska institutionen, väg- och vattenbyggnadslaboratoriet samt mineralogiska institutionen. Lönenämnden anförde i huvudsak följande.

Övriga vaktmästare vid högskolan hade i allmänhet, förutom utförande av vanliga vaktmästargöromål, att tillhandagå lärare och elever vid förekommande laborationer, vårda, rengöra och vid behov sammansätta vid demonstrationer och föreläsningar använda apparater, verkställa mindre reparationer av apparaturen, utlämna för laborationsövningar erforderliga materialier, verkställa diskning av använda kär! m. m., arbetsuppgifter för vilkas utförande någon annan yrkesutbildning i allmänhet icke erfordrades än den, vederbörande inhämtade under sin dagliga tjänstgöring vid högskolan. Å vaktmästarpersonalen vid de förenämnda laboratorierna och institutionerna hade det åter befunnits nödigt att ställa särskilda krav med avseende å yrkesskicklighet och förfarenhet inom det fackområde, vederbörande institution hade att företräda. Det ville vid sådant förhållande förefalla lönenämnden, som om skäl föreläge att bereda dessa vaktmästare en något högre löneställning än den, de innehade.

I sådant hänseende hade lönenämnden dock ansett sig icke kunna ansluta sig till det förslag till ny lönegradsplacering, lärarkollegiet förordad med avseende å laboratorievaktmästarna i gemen. Med hänsyn till lönegradsplaceringen av närmast jämförliga befattningar inom andra grenar av förvaltningen syntes 8 lönegraden närmast böra ifrågakomma. Om ock måhända vissa av de utav lönenämnden i det föregående till lönegradsuppflyttning ifrågasatta sju vaktmästarna — nämnden åsyftar härvid laboratorievaktmästarna å förbränningsmotor- och ångtekniska laboratorierna samt å mineralogiska institutionen — skulle kunna anses hava något mera kvalificerad tjänstgöring än de övriga, hade dock nämnden ej funnit skillnaden mellan de båda grupperna vara så stor, att en differentiering i lönegrad syntes påkallad.

Lönenämnden framhöll slutligen, att en löneförbättring för vissa av tekniska högskolans vaktmästare syntes vara ägnad att framkalla krav på liknande löneförbättringar vid andra högre läroanstalter.

Ärendet har icke föranlett något statsmakternas beslut.

De sakkunniga.

Det torde kunna konstateras, att arten av expeditionsvakternas och förste expeditionsvakternas arbetsuppgifter i allmänhet icke undergått några mera väsentliga förändringar under den tid, som förflutit sedan ifrågavarande befattningshavares nuvarande lönegradsplacering fastställdes. Redan vid denna tidpunkt, 1919 för kommunikationsverken och 1921 för civilförvaltningen i övrigt, hade nämligen — i anslutning till uttalandet i 1902 års löneregeringskommittés betänkande den 14 november 1916 och Kungl. Maj:ts cirkulär den 1 november 1918 (nr 856), sedermera kompletterat genom cirkulär den 31 december 1920 (nr 915) — de mot gällande löneställning svarande arbetsuppgifterna erhållit en vidsträcktare innebörd än renodlad vakt- och budskickningstjänst. Emellertid har utvecklingen medfört, att beträffande vissa tjänster tillkommit kvalificerande moment, som även med beaktande av det sålunda givna utgångsläget och med hänsynstagande till skyldigheten att tåla en viss kvalitetsökning få anses motivera en förbättrad löneställning. De sakkunniga ha vidare kommit till den uppfattningen, att ställningen såsom ensam expeditionsvakt respektive ensam ordinarie expeditionsvakt kan giva ett sådant innehåll åt arbetsuppgifterna, att en förbättrad löneställning i vissa fall är befogad beträffande icke alltför små verk, en omständighet som vid tidigare lönegradsplaceringar lär ha beaktats endast så vitt angår vaktmästarpersonalen vid de allmänna läroverken.

Vid de undersökningar, som verkstälts av de sakkunniga, ha kvalificerande moment av nyss antytt slag visat sig i allmänhet inrymmas i arbetsuppgifterna för expeditionsvakter vid bibliotek, arkiv och museer. Sålunda kräves i vissa fall kunnighet i bokbindning, enklare konservering och dylikt. I den mån dessa krav *regelmässigt* upprätthållas, anse de sakkunniga, att befattningshavarna böra placeras i 6 lönegraden. Samma placering bör avses för expeditionsvakt, av vilken kräves någon kunnighet i främmande språk. I enlighet med vad sålunda anförts föreslå de sakkunniga uppflyttning från 5 till 6 lönegraden av expeditionsvakter vid krigsarkivet, socialstyrelsen (utlänningsbyrån), lands- och länsarkiven, kungl. biblioteket, stifts- och landsbiblioteken, nationalmuseet samt musikaliska akademien med musikhögskolan.

I vissa fall kunna de nytillkomna kvalificerande faktorerna vara av sådan beskaffenhet, att tjänsten kan anses ha väsentligen ändrat karaktär. Så är fallet med dels en expeditionsvakt å arméförvaltningens intendenturdepartement, för vilken föreslås inrättande av en kontoristbefattning i lönegraden A 9, dels ock en expeditionsvakt å arméförvaltningens civila departement, vilkens göromål föranleda de sakkunniga att föreslå införandet av en befattning såsom förrådsförman i lönegraden A 7. Av enahanda anledning

förorda de sakkunniga, att vissa expeditionsvakter hos generaltullstyrelsen samt patent- och registreringsverket uppflyttas till förrådsförmän i 7 lönegraden.

För vissa verk upptager personalförteckningen såsom ovan nämnts endast en expeditionsvakt, som därvid placerats i 5 lönegraden. Enligt de sakkunnigas här förut antydda mening bör sådan befattningshavare i vissa fall uppflyttas till 6 lönegraden, och detta även om han till biträde skulle ha någon eller några icke-ordinarie befattningshavare. I enlighet härmed föreslå de sakkunniga uppflyttningar vid sjökarteverket, försäkringsrådet och statens provningsanstalt. Därjämte föreslå de sakkunniga uppflyttning av en expeditionsvakt hos riksarkivet från 5 till 6 lönegraden. Denne är visserligen icke enligt personalförteckningen ensam expeditionsvakt, men i sin egenskap av expeditionsvakt vid kammарarkivet är han jämförlig med här avhandlade befattningshavare. I den mån utvecklingen skapar förutsättningar för inrättandet av förste expeditionsvaktsbefattning i 7 lönegraden, böra de sålunda till placering i 6 lönegraden föreslagna befattningarna indragas.

I fråga om förste expeditionsvaktsbefattningar har från personalhåll gjorts gällande, att dessa borde differentieras å 7 och 8 lönegraderna, därvid framförallt kvaliteten av det med befattningarna förenade förmanskapet borde vara avgörande för deras fördelning å nämnda lönegrader. Även om vissa skäl kunna anföras för en dylik uppfattning, möta emellertid betydande svårigheter att i förevarande hänseende åstadkomma objektiva hållbara bedömningsgrunder för en fördelning av befattningarna. Ofta torde det förhålla sig så, att vederbörande befattningshavares personliga läggning och förmåga av initiativ och arbetsledning blir avgörande för i vad mån förmanskapet blir det utmärkande för hans tjänstutövning. De sakkunniga anse därför, att en dylik fördelning icke kan ske enbart med ledning av den underställda personalens storlek. Annorlunda blir läget, om det kan påvisas, att förste expeditionsvaktsbefattning genom tillkomsten av kvalificerande moment i något fall ändrat karaktär. Vid angivna förutsättning anse de sakkunniga i överensstämmelse med vad i det föregående anförts rimligt och rättvist, att befattningen uppflyttas i högre lönegrad. Därvid bör dock för befattningen väljas annan, mot arbetsuppgifternas art svarande benämning. Det kan sålunda tänkas, att handhavandet av materialförråd kommit att utgöra en så dominerande del av förste expeditionsvakts arbetsuppgifter, att befattningen rätteligen borde förändras till materialförvaltarbefattning. Något så beskaffat fall, där dylik uppflyttning jämte ny tjänstebenämning för närvarande kan förordas, ha de sakkunniga dock icke påträffat.

Såsom inledningsvis framhållits äro institutionsvaktmästarna placerade i 7 lönegraden, d. v. s. två lönegrader högre än expeditionsvakterna. Av det förut anförda framgår därjämte, att allmänna civilförvaltningens lönenämnd år 1929 såsom sin mening uttalat, att vaktmästarna å vissa av tekniska högskolans institutioner måste anses intaga en särställning på grund av de krav, som ställdes på vederbörande med avseende å föregående utbildning eller arbetsuppgifternas svårighetsgrad, samt att en förbättrad löne-

ställning fördenskull vore befogad. Ett genomförande av lönenämndens förslag, som utmynnade i uppflyttning till 8 lönegraden, vore dock enligt lönenämnden ägnat att framkalla krav på liknande löneförbättringar vid andra läroanstalter.

De sakkunniga, som finna institutionsvaktmästarnas nuvarande lönegradsplacering i och för sig riktig, vilja icke bestrida, att skäl kunna åberopas för förbättrad placering av vissa befattningar. Emellertid förutsätter ett slutligt ställningstagande till detta spørsmål en ingående undersökning, vilken erfordrar besök vid alla de läroanstalter och eventuellt andra institutioner, där vaktmästare av här ifrågavarande slag finnas. Då omfattningen av de arbetsuppgifter, som tilldelats de sakkunniga, icke medgivit en dylik undersökning utan alltför stora rubbningar av utredningsarbetet, anse sig de sakkunniga i detta sammanhang endast böra uttala sig för att en undersökning i här berört hänseende verkställes. Enligt de sakkunnigas mening torde undersökningen böra omfatta vaktmästarna vid naturhistoriska riksmuseet, universitetens i Uppsala och Lund samt karolinska institutets vetenskapliga institutioner, farmaceutiska institutet, tekniska högskolan, Chalmers tekniska högskola, lantbrukshögskolan, veterinärhögskolan och statens skogsförsöksanstalt.

Med hänsyn till den ståndpunkt, de sakkunniga sålunda intagit, ha vaktmästarna vid nämnda läroanstalter och institutioner, maskinisterna vid tekniska högskolan och Chalmers tekniska högskola samt eldaren vid sistnämnda högskola lämnats åsido vid det nu avslutade utredningsarbetet, de sistnämnda med hänsyn till att befattningarna enligt upplysningar, som meddelats de sakkunniga, icke utnyttjas i enlighet med deras rubricering i tjänsteförteckningen. Därest den förordade undersökningen kommer till stånd, torde vid densamma även böra medtagas preparatorerna vid naturhistoriska riksmuseet, universitetet, karolinska institutet och Sveriges geologiska undersökning. Likaledes torde böra beaktas, att vid vissa institutioner flera än en vaktmästare finnas anställda och att vid sådant förhållande anledning finnes att överväga en differentiering av löneställningen, så att den högre lönegraden tillämpas endast för en av vaktmästarna vid vederbörande institution.

Vid såväl universitetet som karolinska institutet äro samtliga vaktmästare placerade i 7 lönegraden vare sig de tjänstgöra såsom institutionsvaktmästare i egentlig bemärkelse, såsom biblioteksvaktmästare eller såsom expeditionsvakter. Något fog för denna särställning i förhållande till andra befattningshavare med likvärdiga arbetsuppgifter synes de sakkunniga icke förefinnas. Ehuru de sakkunniga, såsom förut angivits, vid utredningen ansett sig böra utesluta institutionsvaktmästarna, finna sig de sakkunniga oförhindrade att beträffande omförmälda biblioteksvaktmästare respektive expeditionsvakter föreslå en nedflyttning till 6 respektive 5 lönegraden av de befattningshavare, som icke kunna jämföras med förste expeditionsvakter. Samtidigt föreslå de sakkunniga, att benämningen vaktmästare utbytes mot expeditionsvakt respektive förste expeditionsvakt.

Jämväl vid nationalmuseet ha de sakkunniga kunnat konstatera, att vissa befattningshavare erhållit en i förhållande till de sakkunnigas förslag om införande av expeditionsvaktsbefattningar i 6 lönegraden väl hög placering. De sakkunniga föreslå därför nedflyttning från 7 till 6 lönegraden av förste expeditionsvakten (tekniskt biträde vid handteknings- och gravyravdelningen) samt ytterligare två förste expeditionsvakter.

Slutligen vilja de sakkunniga föreslå, att vaktpersonalen vid museerna benämnas museivakt i 5 och 6 lönegraderna samt förste museivakt i 7 lönegraden.

Maskin- och värmeledningspersonal.

Befattningar inom denna personalgrupp förekomma i tjänsteförteckningen överbägende i 5 till 8 lönegraderna. Benämningarna äro synnerligen varierande och giva icke någon ledning vid ett efterforskande av de grunder, efter vilka lönegradsplaceringen skett. Såsom exempel må nämnas, att benämningen eldare förekommer i såväl 5 som 6 och 7 lönegraderna. Vidare förekomma benämningar såsom eldare, tillika biträdande vaktmästare (A 5), eldare, tillika gårdskarll (A 5), förste eldare (A 6), eldare och maskinist (A 7), andre maskinist (A 8), maskinist av 2:a klass (A 8), maskinist (A 8) m. fl.

Maskinistbefattningar förekomma därjämte i 10 lönegraden och maskinmästarbefattningar i 12, 14 och 16 lönegraderna.

Statens sinnessjukhus. Före införandet av nu gällande lönesystem åtnjöto ifrågavarande befattningshavare vid statens sinnessjukhus utöver den kontanta avlöningen vissa naturaförmåner. Den kontanta avlöningen framgår av följande sammanställning.

Befattning	Begynnelselön kronor	Slutlön kronor
Maskinmästare av 1:a graden	2 100	3 400
» » 2:a »	1 800	3 000
Maskinist » 1:a »	1 500	2 400
» » 2:a »	1 380	2 100
Eldare » 1:a »	1 260	1 950
» » 2:a »	1 020	1 650
» » 3:e »	960	1 500

Antalet år för uppflyttning från lägsta till högsta avlöningen var bestämt till 15 med undantag för maskinmästare av 1:a graden, för vilka motsvarande tidsintervall var satt till 12 år.

I sitt den 31 oktober 1921 avgivna betänkande med utredning och förslag beträffande ny definitiv löneroglering för befattningshavare vid statens hospital och asyler framhöll 1902 års lönerogleringskommitté, att beträffande den s. k. ekonomipersonalen åtskilliga önskemål i avseende å avlöningsförhållandena framställdes från personalsammanslutningar och enskilda befattningshavare. Sålunda hade föreningen för maskinmästare och maskinister vid statens hospital föreslagit, att lönerna till maskinmästare och maskinister skulle utgå enligt följande lönegrader, nämligen för maskinmästare av 1:a

graden enligt 12 lönegraden (nuvarande A 20), för maskinmästare av 2:a graden enligt 11 lönegraden (nuvarande A 18), för maskinist av 1:a graden enligt 9 lönegraden (nuvarande A 16) och för maskinist av 2:a graden enligt 7 lönegraden (nuvarande A 14).

Kommittén ansåg emellertid — utan att i minsta mån vilja förringa betydelsen för hospitalen av ifrågavarande befattningshavare och deras uppgifter — av föreningen framställd begäran om jämställdhet med vissa av föreningen angivna befattningshavare vid statens järnvägar och statens vattenfallsverk synnerligen överdriven. Kommittén kunde för sin del ej tillstyrka högre placering än att maskinmästare av 1:a (högsta) klass hänfördes till lönegraden B 7 (nuvarande A 14), maskinmästare av 2:a klass till lönegraden B 6 (nuvarande A 12) samt maskinist av 1:a klass till lönegraden B 5 (nuvarande A 10) och maskinist av 2:a klass till lönegraden B 4 (nuvarande A 8). I anslutning härtill placerades av kommittén eldare av 1:a klass i lönegraden B 2 (nuvarande A 6) och — efter sammanförande av eldare av 2:a och 3:e graderna i en klass — eldare av 2:a klass i lönegraden B 1 (nuvarande A 5).

Kommitténs förslag förelades 1922 års riksdag (prop. nr 146). Förslaget vann riksdagens bifall.

Serafimerlasarettet. Till grund för gällande lönereglering för personalen vid serafimerlasarettet har legat ett av *särskilda sakkunniga inom ecklesiastikdepartementet* avgivet förslag (statens offentl. utredn. 1936: 1). Beträffande maskinpersonalen föreslog de sakkunniga med utgångspunkt från lönesättningen för personal med motsvarande arbetsuppgifter vid statens sinnessjukhus, att befattningen såsom förste maskinist under benämning maskinmästare skulle placeras i lönegraden B 14 (nuvarande A 14) samt andre maskinistbefattningen under benämningen maskinist i lönegraden B 10 (nuvarande A 10). Med hänsyn till inhämtade uppgifter angående förste eldares arbete och för det dåvarande utgående löner föreslogs en placering av dessa befattningshavare såsom ordinarie tjänstemän i lönegraden B 5 (nuvarande A 5), medan övriga eldare enligt de sakkunnigas förslag skulle givas extra ordinarie anställning samt hänföras till 5 lönegraden.

Förslaget förelades 1937 års riksdag och föranledde ej annan erinran än att förste eldarna på grund av dessa befattningshavares speciella arbetsuppgifter i enlighet med föredragande departementschefens förslag placerades i lönegraden B 6 (nuvarande A 6).

Karolinska sjukhuset. Med avseende å lönesättningen för personalen vid karolinska sjukhusets maskinavdelning framlades förslag av *direktionen för sjukhuset* den 11 november 1938. Direktionen sammanfattade sitt förslag sålunda.

Såsom chef för maskin- och verkstadsavdelningen skulle fungera en *övermaskinist*. Han hade att leda och ansvara för driften av ångcentral, elektricitetsverk och transformatorstationer, hydroforanläggning, ventilations- och värmesystem med till-

hörande anordningar och ledningar samt öva tillsyn över sjukhusets hissar, sanitets- och signalanläggningar, tvätt- och köksmaskiner m. m. Han skulle vidare vara förman för vissa hantverkare och leda olika slag av reparationsarbeten, tillhandahålla sjukhusförvaltningen kontroll- och statistiska uppgifter samt biträda med utredningar, yttranden, förslag och kostnadsberäkningar.

På den som skulle fullgöra dessa för sjukhusdriften så betydelsefulla uppgifter måste ställas stora krav. Han borde minst hava avlagt övermaskinistexamen, hava god verkstadsutbildning, innehava av kommerskollegium meddelat behörighetsbevis som elektrisk installatör samt vara god arbetsledare. Tjänsten syntes böra placeras i lönegraden A 20. Som jämförelse kunde nämnas, att övermaskinistbefattningarna vid statens järnvägars ångfärjor vore hänfödda till denna lönegrad.

Såsom övermaskinistens medhjälpare vid driftledningen samt vid tillsyn och underhåll av sjukhusets tekniska anläggningar och såsom ställföreträdare erfordrades en *förste maskinist* med placering i lönegraden A 12.

För vakttjänstgöring i maskinavdelningen beräknades 3 *andre maskinister* med placering i lönegraden A 8. Vakttjänstgöringen omfattade hela dygnet under största delen av året.

Till eldning och passning av pannorna, renhållning i maskinavdelningen, transformator- och fläktrum m. fl. lokaler samt för tillsyn och smörjning av maskiner, fläktar och pumpar inom maskinavdelningen, arbetsmaskiner i kök och tvättinrättningen m. m. erfordrades 8 eldare, av vilka 4 borde placeras i lönegraden A 6 och 4 i lönegraden Eo 6.

Förslaget föranledde vissa erinringar från *statskontoret* och *lönenämnden*. I sitt utlåtande i anledning av myndigheternas yttranden anslöt sig sjukhusdirektionen till lönenämndens förslag, att av maskinpersonalen övermaskinisten placerades i lönegraden A 16. Däremot fann direktionen det önskvärt, att maskinisten av första klass, som av lönenämnden föreslagits placerad i A 10, bibehölls med placering i A 12 med hänsyn till de mycket kvalificerade göromål, som avsåges för denne befattningshavare och som skulle möjliggöra vissa besparingar i fråga om underhålls- och reparationsutgifter.

Ärendet förelades *1939 års riksdag* (prop. nr 206). Föredragande departementschefen anförde följande.

Beträffande den för maskin- och verkstadsavdelningen upptagna personalen hava från statskontorets och lönenämndens sida erinringar framställt med avseende å den av direktionen ursprungligen föreslagna placeringen av övermaskinisten i lönegraden A 20. Direktionen har med anledning härav i sitt senare yttrande föreslagit, att befattningen hänföres till lönegraden A 16. Jag biträder detta förslag och föreslår, att denne befattningshavare benämnes maskinmästare liksom nu är fallet vid serafimerlasarettet. Däremot finner jag ej skäl föreligga att tillstyrka lönenämndens förslag, att förste och andre maskinisterna skulle benämnas maskinister av 1:a respektive av 2:a klass. En nedflyttning av förstnämnda befattning till lönegraden A 10, vilket ifrågasatts av statskontoret och lönenämnden, anser jag mig på av direktionen anförda skäl icke böra förorda. Emot direktionens förslag i fråga om antalet befattningshavare vid omförmälda avdelning och deras löneställning i övrigt har jag intet annat att erinra än att jag i anslutning till vad i det föregående yttrats utgår från att vissa av eldarna placeras i 5 lönegraden. Jag föreslår, att de ordinarie eldarna såsom förste eldare hänföras till 6 lönegraden och de icke-ordinarie till 5 lönegraden.

Riksdagen (skriv. nr 352) fann ej anledning till erinran mot vad sålunda föreslagits men framhöll beträffande förslaget om förste maskinistens pla-

cering i lönegrad A 12, att riksdagen utgått från att nämnda befattningshavare komme att utnyttjas för de kvalificerade göromål, som av direktionen anförts såsom motiv för denna högre lönegradsplacering.

Statliga ämbetsbyggnader i Stockholm. Maskinister och eldare i sådana av byggnadsstyrelsen förvaltade fastigheter i huvudstaden, där flera ämbetsverk och myndigheter ha sina lokaler inrymda i samma byggnad, voro tidigare anställda genom personliga kontrakt för ett år i sänder och avlönades med anlåtande av vederbörande ämbetsverks expensmedelsanslag. I skrivelse den 11 september 1934 till 1934 års avlöningsrevision för icke-ordinarie personal föreslog *byggnadsstyrelsen*, att nämnda personal skulle inordnas i löneplan på följande sätt:

Ordinarie:

- en maskinistbefattning i vardera av de två egendomarna i kvarteren Rosenbad och Grönlandet norra (riksförsäkringsanstalten) i lönegrad B 10;
- en befattning såsom värmeledningsskötare och reparatör i var och en av de tre egendomarna gamla riksdagshuset, kanslihuset och ämbetsbyggnaden i kvarteret Murmästaren (Hantverkargatan 29) i lönegrad B 8;
- två förste eldarebefattningar i lönegrad B 6 samt
- en eldarebefattning i lönegrad B 5.

Extra ordinarie:

- en befattning såsom värmeledningsskötare i egendomen i kvarteret Mercurius (försvarsdepartementet) i 6 lönegraden samt
- två eldarebefattningar i 5 lönegraden.

Den av styrelsen föreslagna placeringen i lönegrader var betingad av såväl den olika tekniska beskaffenheten av värmeanläggningarna i de olika egendomarna som av löneställning för andra motsvarande befattningar inom statsförvaltningen. Anledningen till att befattningarna i egendomarna i kvarteren Rosenbad och Grönlandet norra uppfördes i högre lönegrad än de övriga var den, att värmeanläggningarna inom nämnda egendomar försetts med för kolbränsle avsedda högtryckspannor. För maskinistbefattningen krävdes maskinistutbildning, vilken utbildning däremot vad beträffade befattningarna i gamla riksdagshuset, kanslihuset och egendomen i kvarteret Murmästaren icke ansågs nödvändig, även om den kunde vara önskvärd.

Spörsmålet om ifrågavarande personals inordnande i löneplanen för befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen samt om dess överförande å byggnadsstyrelsens stat upptogs därefter av styrelsen i dess anslagsäskanden för budgetåret 1936/37. Styrelsen föreslog därvid, att de av styrelsen anställda maskinisterna, värmeledningsskötarna tillika reparatörer, värmeledningsskötaren i egendomen i kvarteret Mercurius samt eldarna skulle erhålla tjänstemannaställning och att befattningarna skulle upptagas i löneplan på följande sätt, nämligen på ordinarie stat 2 maskinister i lönegraden B 10 (nuvarande A 10), 3 värmeledningsskötare tillika reparatörer i lönegraden B 8 (nuvarande A 8), 2 förste eldare i lönegraden B 6 (nuvarande A 6) och 1 eldare i lönegraden B 5 (nuvarande A 5) och — såsom extra ordinarie be-

fattningar — 1 värmeledningsskötare (i kvarteret Mercurius) med placering i 6 lönegraden och 2 eldare med placering i 5 lönegraden.

Styrelsens förslag tillstyrktes i stort sett av *statskontoret* och *lönenämnden*. Statskontoret vidhöll dock sin tidigare i annat sammanhang uttalade uppfattning, att de vid de olika fastigheterna anställda eldarna ävensom värmeledningsskötaren i kvarteret Mercurius borde bibehållas vid deras dåvarande anställningsform och således erhålla pensionsrätt med tillämpning av arbetarpensionsreglementet. Att utsträcka tjänstemannapensioneringen till denna personal skulle enligt statskontorets mening kunna medföra vittgående konsekvenser. Lönenämnden ansåg sig för sin del icke böra göra någon annan erinran mot förslaget än att lönenämnden fann det lämpligt att i avvaktan på ett mera definitivt avgörande av anställningsfrågan låta samtliga eldare erhålla extra ordinarie anställning.

Frågan förelades *1936 års riksdag* (prop. nr 1, sjätte huvudtiteln), därvid chefen för kommunikationsdepartementet anförde följande.

Vad angår frågan om överförande till byggnadsstyrelsens stat av de maskinister m. fl., som för närvarande genom kontrakt äro knutna till vissa ämbetsbyggnader i Stockholm, vill jag med hänsyn till att, som lönenämnden framhållit, inom åtskilliga andra grenar av statsförvaltningen motsvarande personal är anställd såsom ordinarie eller extra ordinarie tjänstemän för min del i likhet med lönenämnden ansluta mig till byggnadsstyrelsens förslag om genomförande av en sådan åtgärd. Även statskontoret har biträtt nämnda förslag, ehuru ämbetsverket motsatt sig, att eldarebefattningar skulle inrättas, och tillstyrkt tjänstemannaställning endast för den maskinpersonal, som skulle hänföras till lönegraderna 10 respektive 8. Lönenämnden har i sådant hänseende föreslagit, att befattningar som förste eldare respektive eldare tills vidare endast skulle upptagas såsom extra ordinarie. Även jag finner denna anordning innebära en under förhandenvarande omständigheter lämplig lösning av frågan.

I enlighet med vad jag sålunda förordat skulle till byggnadsstyrelsens ordinarie stat överföras 2 maskinistbefattningar med placering i lönegrad B 10 och 3 befattningar i lönegrad B 8, vilka senare på sätt byggnadsstyrelsen föreslagit torde böra benämnas värmeledningsskötare tillika reparatör. Såsom extra ordinarie tjänster skulle upptagas 1 värmeledningsskötarebefattning och 2 förste eldarebefattningar med placering i lönegrad 6 samt 3 eldarebefattningar, placerade i lönegrad 5.

Vad departementschefen sålunda föreslagit föranledde ej erinran från Kungl. Maj:ts eller riksdagens sida.

*De sakkun-
niga.*

Ett närmare studium av tjänsteförteckningen, i vad avser allmänna civilförvaltningen, giver vid handen, att lönegradsplaceringen av maskin- och värmeledningspersonalen skett på ett olika verk och myndigheter emellan ganska varierande sätt. Anledningen härtill är givetvis att söka i det förhållandet, att några enhetliga normer för befattningshavarnas placering icke blivit fastslagna. Detta torde i sin tur sammanhänga med att vid befattningarnas upptagande i tjänsteförteckningen tillräcklig erfarenhet för mera generella bedömanden knappast förelegat. Härtill kommer, att den tekniska utvecklingen medfört nya moment, ägnade att inverka å ett ställningstagande till förevarande spörsmål.

De undersökningar, som de sakkunniga i samarbete med byggnadsstyrelsens värmetekniska avdelning verkställt, varvid samtliga hithörande befattningar inom allmänna civilförvaltningen kommit under bedömande, ha övertygat de sakkunniga om att förutsättningar numera förefinnas för utarbetandet av allmängiltiga regler för en avvägning av maskin- och värmeledningspersonalens inbördes lönegradsplacering. Med ledning av det förebragta utredningsmaterialet ha de sakkunniga funnit sig böra framlägga följande förslag.

1. *Maskinmästare av 1:a klass (A 15)*: ansvarsmaskinist vid större högtrycksångcentraler med kraftalstring eller kraftomformning och verkstad.
2. *Maskinmästare av 2:a klass (A 13)*: ansvarsmaskinist vid medelstora högtrycksångcentraler med kraftalstring eller kraftomformning och verkstad.
3. *Maskinmästare av 3:e klass (A 10)*: ansvarsmaskinist vid medelstora högtrycksångcentraler utan kraftalstring eller kraftomformning och verkstad.
4. *Maskinist av 1:a klass (A 10)*: förste ersättare för maskinmästare.
5. *Maskinist av 2:a klass (A 9)*: ansvarsmaskinist vid mindre högtrycksångcentraler utan kraftalstring eller kraftomformning och verkstad.
6. *Maskinist av 3:e klass (A 8)*: andre ersättare för maskinmästare.
7. *Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass (A 8)*: ansvarsställning vid större kokseldade värmecentraler jämte hiss och ventilationsmaskineri.
8. *Värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass (A 7)*: ansvarsställning vid medelstora kokseldade värmecentraler jämte hiss och ventilationsmaskineri.
9. *Värmeledningsskötare (A 6)*: ansvarsställning vid mindre kokseldade värmecentraler.
10. *Eldare av 1:a klass (A 6)*: eldare och ersättare för maskinist av 2:a klass.
11. *Eldare av 2:a klass (A 5)*: eldare utan ansvarsställning.

I den mån befattningshavare finnas, vilkas huvuduppgift är att verkställa reparationer vid större och medelstora högtrycksångcentraler med kraftalstring eller kraftomformning, böra dessa under benämningen reparatörer hänföras till den normala reparatörsgraden, d. v. s. 7 lönegraden.

Av maskinmästarna och deras ersättare bör krävas övermaskinistutbildning (maskinistbrev av 1:a klass) samt av övriga maskinister maskinistutbildning (maskinistbrev av 2:a klass).

Med den sålunda föreslagna grupperingen kommer enligt de sakkunnigas mening maskin- och värmeledningspersonalen att erhålla en inplacering, som med avseende å utbildning och tjänsteuppgifter samt i förhållande till andra befattningshavare måste anses riktig och rättvis. I enlighet härmed föreslå de sakkunniga följande uppflyttningar, nämligen:

från A 14 till maskinmästare av 1:a klass i A 15: maskinmästarna av 1:a klass vid statens sinnessjukhus,

från A 12 till maskinmästare av 2:a klass i A 13: maskinmästarna av 2:a klass vid statens sinnessjukhus,

från A 8 till maskinist av 2:a klass i A 9: maskinisten vid statens bakteriologiska laboratorium och maskinisten vid vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte,

från A 7 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i A 8: eldaren och maskinisten vid patent- och registreringsverket,

från A 5 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i A 7: eldaren vid riksarkivet, eldaren vid Lunds universitetsbibliotek och eldaren vid universitetets räntekammare samt expeditionsvakten, tillika eldare vid gymnastiska centralinstitutet,

från A 5 till eldare av 1:a klass i A 6: eldaren, tillika biträdande vaktmästare vid Uppsala universitet,

från Eo 8 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i A 8: övereldaren vid nationalmuseet,

från Eo 7 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i A 8: maskinisten vid riksförsäkringsanstalten,

från Eo 6 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i A 8: eldaren vid statens provningsanstalt samt

från Eo 6 till eldare av 1:a klass i A 6: värmeledningsskötarna vid veterinärhögskolan.

Vidare föreslå de sakkunniga nedflyttning

från A 14 till maskinmästare av 2:a klass i A 13: maskinmästaren vid serafimerlasarettet samt

från A 10 till maskinist av 2:a klass i A 9: maskinisten vid naturhistoriska riksmuseet, maskinisten vid serafimerlasarettet, maskinisten vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodan, maskinisten vid läroanstalten för dövstumma i Vänersborg och maskinisten vid veterinärhögskolan.

De ovan föreslagna förändringarna omfatta icke befattningarna som maskinmästare och förste maskinist vid karolinska sjukhuset, vilka äro inplacerade i 16 respektive 12 lönegraderna. Då de sakkunniga avstått från att föreslå inordnande av dem i det enhetliga system, som här framlagts, har det sin grund i de särskilda skäl, som vid frågans behandling så sent som år 1939 anfördes till stöd för nyssnämnda mera förmånliga lönegradsplacering.

Inom fångvårdsstaten utföres maskin- och värmeledningsarbetet i regel av befattningshavare, som placerats såsom yrkesmästare av 2:a klass (A 8) eller såsom vaktkonstaplar (A 6). Vid centralfängelset å Långholmen har däremot befattningshavaren placerats såsom yrkesmästare av 1:a klass (A 10). Då dessa placeringar i stort sett överensstämmer med de av de sakkunniga angivna riktlinjerna, ha de sakkunniga för fångvårdsstatens del saknat anledning att föreslå några förändringar. De sakkunniga förutsätta dock, att nämnda riktlinjer komma att för fångvårdsstatens del följas även efter genomförandet av planerade förändringar av anläggningarnas karaktär samt att nya befattningar i enlighet med de sakkunnigas system inrättas, därest

placering av befattningshavarna icke skulle vara möjlig genom utnyttjande av befintliga tjänstegrader. I anslutning härtill föreslå de sakkunniga, att en befattning såsom yrkesmästare av 2:a klass i lönegraden Eo 8 vid central-fängelset i Norrköping förändras till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7.

Vid behandlingen i det följande av de olika verken komma de sakkunniga att föreslå de ändrade tjänstebenenämningar, som inom befintliga lönegrader påkallas av de sakkunnigas här framlagda förslag.

Slutligen torde böra framhållas, att de sakkunniga föreslå uppflyttning av två maskinister vid statens biografbyrå. Lönegradsplaceringen av dessa befattningshavare kan emellertid icke bedömas efter ovan angivna normer. Det samma är av naturliga skäl fallet med de till fyrpersonalen hänförliga befattningarna såsom maskinist å motordrivet tjänstefartyg, för vilka de sakkunniga jämväl föreslå förbättrad löneställning.

Registratorsbefattningar.

Enligt tjänsteförteckningen förekomma vid 24 till allmänna civilförvaltningen hörande verk befattningar med benämningen registrator eller med titel, vari ordet registrator ingår såsom led (registrator och aktuarie, registrator och kassör, kansliskrivare tillika registrator m. fl.). Antalet av dessa befattningar är enligt verkens personalförteckningar 25.

Arbetsuppgifter, vilka kunna betecknas såsom registratorsgöromål, fullgöras emellertid även av befattningshavare, som icke föra registratorstitel. Detta är exempelvis fallet med hovrätternas och kammarrättens aktuarier. Ävenledes finnes vid åtskilliga verk personal i biträdesgrad, som har dylika göromål sig anförtrodda. Självfallet måste jämväl dessa befattningshavare, vilkas antal uppgår till omkring 30, komma under beaktande vid ett övervägande av registratorernas löneställning.

Av instruktioner och arbetsordningar samt i övrigt meddelade föreskrifter framgår, att tjänstemän med registratorstitel ha åligganden av tämligen växlande natur. En sammanställning av vad som härutinnan gäller ger vid handen, att i huvudsak följande arbetsuppgifter äro representerade:

1) mottagande av till verket inkommande handlingar och vad därmed kan äga samband (handlingarnas införande i diarium jämte därtill hörande register; antecknande å handling av datum för mottagandet, namn och adress å den, som ingivit eller insänt handlingen, ärendets beskaffenhet, bilagornas antal m. m.; fördelning av handlingarna på byråer, avdelningar eller tjänstemän m. m.);

2) medverkan vid ärendens formella behandling inom verket genom uppsättande av protokoll och balanslistor m. m.;

3) expediering av utgående handlingar i inkommet ärende, som varit föremål för handläggning inom verket, eller av verkets initiativskrivelser samt därmed sammanhängande åtgärder (diarieföring m. m.);

4) utfärdande av bevis angående förhållanden av beskaffenhet att böra införas i diarium, varvid särskilt märkas lagakraftbevis;

5) ekonomiska uppgifter, nämligen upprättande av avlöningslistor och utbetalande av avlöningar jämte redovisning härför samt i samband härmed föredragning av ärenden rörande löneklassplaceringar och tjänstledigheter m. m.; ombesörjande av andra medelsutbetalningar samt utbetalningarna

föregående och efterföljande åtgärder (företagande av inköp, utgifters bokförande m. m.); verkställande av försäljningar t. ex. av stämplor och annat; uppbärande och omhänderhavande av inkomstmedel (bokföring och redovisning av inflytande inkomster m. m.);

6) åtskilliga andra sinsemellan tämligen olikartade göromål såsom arkivering av koncept, protokoll och andra i expedierade ärenden kvarvarande handlingar; vård av arkiv och bibliotek; tillsyn över inventarier; bestyrkande av protokollsavskrifter; förande av tjänstematrikel m. m. samt

7) meddelande åt myndigheter och enskilda av de upplysningar i tjänsten, vilka registratorn är i tillfälle att lämna.

Den under första punkten omförmälda arbetsuppgiften är gemensam för alla befattningshavare med registratorstitel. I övrigt är göromålen sammanfattning olika vid olika myndigheter.

Registratorbefattningarnas löneställning före 1921. Före tillkomsten av 1921 års avlöningsreglemente indelades i lönehänseende de s. k. högre tjänstemännen i tre normalgrader. I vissa fall då en inplacering i den tregradiga löneskalan icke ansetts böra äga rum, hade åt befattningshavarna givits en löneställning mellan normalgraderna. Under tiden närmast före den år 1907 påbörjade löneregleringen voro avlöningsbeloppen i första normalgraden 3 000 kronor, i andra normalgraden 4 500 kronor och i tredje normalgraden 6 400 kronor. Härutöver utgingo ålderstillägg och i viss utsträckning dyrtidstillägg. Genom nyssnämnda löneroglering, vilken gällde till dess 1921 års avlöningsbestämmelser trädde i kraft, fastställdes löneförmånerna i de olika normalgraderna till 3 700 respektive 5 400 och 7 500 kronor, vartill kunde komma tillägg av olika slag såsom ålders- och ortstillägg.

Enligt de lönestater, som voro gällande under åren närmast före 1907, åtnjöto registratorerna vid statsdepartementen och justitierevisionsexpeditionen lön såsom tjänstemän i mellangrad mellan första och andra normalgraderna. Begynnelselönen utgjorde vid departementen 4 000 kronor och vid justitierevisionsexpeditionen 3 500 kronor. Vid övriga centrala myndigheter, varest registratorsbetitlade tjänstemän förekommo, voro dessa tjänstemän hänfödda till första normalgraden.

För befattningarna fordrades viss formell kompetens. Erinras må i detta avseende om bestämmelserna i kungörelsen den 12 maj 1865 (nr 32) angående förändrade villkor för anställning i statens civila tjänstebefattningar med däri genom kungörelserna den 16 februari 1872 (nr 13) och den 5 maj 1882 (nr 21) vidtagna ändringar. Av nämnda författningar inhämtas, att examen till Kungl. Maj:ts kansli i allmänhet grundade behörighet att vinna inträde såväl i statsdepartementens kansliexpeditioner som ock i de förvaltande centrala ämbetsverken. Examen till rättegångsverken (hovrättsexamen) krävdes för vinnande av anställning vid, förutom de egentliga rättegångsverken, även vissa andra statsmyndigheter såsom justitiedepartementet, nedre justitierevisionen och justitiekanslersämbetet ävensom för anställning i vissa befattningar i en del andra verk.

Fråga om överflyttande av registratorsgöromålen å kvinnliga biträden.
 Ett förslag, att, i vad rörde departementen, överflytta registratorsgöromålen å kvinnliga biträden framlades av 1908 års *departementalkommitterade* i av dem den 31 december 1912 avgivet betänkande (allmän del). Kommitterade anförde härom, bland annat, följande.

De göromål, som enligt kommitterades förslag skulle tillkomma departementskansliernas registratorer, skulle både till art och myckenhet bliva av mindre betydelse än de, som nu åligga motsvarande tjänstemän inom departementen. Å ena sidan skulle nämligen den registratorerna nu tillkommande medelsförvaltningen till huvudsaklig del överflyttas, inom kommunikationsdepartementet till ett särskilt ekonomikontor och inom de andra departementen till departementsavdelning eller anstalt, som skulle ombesörja ifrågavarande förvaltning för hela departementet. Av nämnda åligganden skulle för registratorerna endast kvarstå, förutom den tämligen obetydliga uppbörden av stämpelmedel, att till den avdelning, kontor eller anstalt, som handhar vederbörande departements utgifter, å behöriga tider överlämna erforderliga uppgifter för avlönings utanordnande. Kommitterade hava ock förutsatt, att registratorn skall, där så påfordras, med förskottsmedel, tillhandahållna från nämnda avdelning, kontor eller anstalt, ombesörja själva utbetalandet av avlöningen ävensom smärre utgifter för departementskansliet. Även det återstående, rena registratorsarbetet skulle genom den allmänna minskningen av departementskansliets ärenden komma att bliva åtskilligt mindre betungande än nu.

I själva verket närma sig registratorernas kvarstående åligganden icke så litet dem, som eljest tillkomma vissa hos statsmyndigheterna anställda kvinnliga biträden. Sålunda har inom kommerskollegiets arbetsstatistiska avdelning förandet av diarier i stor utsträckning självständigt verkställts av sådana biträden, en anordning, vilken även inom socialstyrelsen lär komma att tillämpas. Men även i vad de gå utöver sådana uppgifter kunna ifrågavarande registratorers åligganden sägas vara av den art, att för deras fullgörande juridiska eller administrativa studier kunna ersättas av den erfarenhet och rutin, som väl kan förvärfvas under utförandet av biträdenas sedvanliga göromål. Den för registreringer erforderliga kannedomen om målens natur torde utan större svårigheter kunna inhämtas, och står ju såväl här som eljest möjligheten öppen att i tveksamma fall rådföra sig med någon av kansliets tjänstemän. På grund av dessa skäl samt utsikten till en ej obetydlig kostnadsbesparing tveka kommitterade ej att förorda, att av de kvinnliga biträden, som kommitterade nedan föreslå uppförda i departementskansliernas stater, ett biträde inom varje sådant kansli måtte betros med registratorsgöromålen. Hit torde även böra räknas förekommande arkivarie- och, där ej, såsom i undervisningsdepartementet, särskilda omständigheter annat föranleda, även bibliotekariebestyr, vilka i allmänhet inom departementskanslierna, liksom nu inom departementen, torde bliva av jämförelsevis ringa omfattning.

Avlöningsförmånerna för de biträden, som under de senaste åren uppförts i stat, äro vid de centrala verk, där den normala arbetstiden utgör sex timmar varje söckendag, ordnade efter två särskilda typer, allt efter som befattningen avser renskrivning och därmed jämförliga göromål eller annat, kvalitativt högre, arbete. Efter den högre typen kommer sålunda avlöningen att utgå exempelvis till nyssnämnda, med vissa registratorsgöromål betrodna biträden hos socialstyrelsen.

Kommitterade finna för sin del de avlöningsförmåner, som sålunda förordats för bokhållare hos socialstyrelsen, vara väl avvägda för de kvinnliga biträden, som skulle förrätta registratorsgöromål. Lägre synes dessa biträdens avlöning i alla hänseelser ej kunna sättas, med hänsyn dels till deras ansvarsfulla åligganden, dels till möjligheten att i allmänhet inbespara det arvode till särskilt biblioteksbiträde, som för närvarande utgår inom vissa departement. Såsom kompetensvillkor för erhållande av förevarande anställning föreslå kommitterade, i huvudsaklig överensstäm-

melse med vad som förordats i fråga om nyssnämnda bokhållargrad, avlagd studentexamen, avgångsexamen från högre läroverk för flickor eller motsvarande teoretisk utbildning samt därjämte i regel minst tre års föregående anställning i administrativt arbete. Kommittéerade anse dock givet, att framstående duglighet och omdömesförmåga, ådagalagda under tjänstgöring i annan biträdesbefattning, i visst fall mer än väl böra få uppväga vad som till äventyrs kan brista i teoretisk skoling.

Departementalkommittéerades förslag föranledde inga åtgärder från statsmakternas sida.

Frågan om inrättandet av kvinnliga registratorstjänster upptogs åter till dryftande i samband med införandet av en tredje lönegrad för kvinnliga biträden. Såsom av ovanstående framgår voro vid den tidpunkt, då departementalkommittéerade gjorde sitt nyssnämnda uttalande, de på stat uppförda kvinnliga biträdestjänsterna fördelade på två lönegrader, av vilka den första var avsedd för biträden med renskrivnings- och därmed jämförliga enklare göromål samt den andra för befattningshavare med mera kvalificerade biträdesuppgifter. Vid 1914 års förra riksdag utbyggdes den kvinnliga löneskalan med en tredje lönegrad. De sakkunniga hänvisa härutinnan till den redogörelse, som lämnats i samband med frågan om lönegradsplaceringen av skrivbiträden m. fl. Såsom i nämnda sammanhang framhållits förordnades genom kungörelse den 9 oktober 1914 (nr 364), att såsom kompetensvillkor för erhållande av befattning såsom biträde av tredje graden skulle, därest ej annorlunda för särskilt fall föreskrevs, fordras att hava avlagt minst real-skolexamen eller avgångsexamen från statens normalskola för flickor i Stockholm eller med denna i fråga om kompetensvärdet av avgångsbetyg jämställd skola.

Under den följande tiden genomfördes anordningen med kvinnliga registratorer vid åtskilliga myndigheter. Sålunda blev tjänsten såsom registrator och aktuarie hos medicinalstyrelsen vid av 1914 års senare riksdag beslutad omorganisation av styrelsen utbytt mot en kvinnlig biträdesbefattning (prop. nr 1, sjätte huvudtiteln; riksdagens skriv. nr 6). I anslutning till uttalande av särskilda av chefen för civildepartementet tillkallade sakkunniga för verkställande av utredning angående styrelsens omorganisation m. m. anförde föredragande departementschefen bland annat följande.

De sakkunnigas förslag att besätta registratorplatsen med en kvinnlig tjänst-innehavare i stället för en tjänsteman av första lönegraden innebär icke endast en besparing, utan är ock en fullföljd av den tanke, som man på senare åren sökt mer och mer tillämpa, att ej använda juridiskt utbildad eller eljest överkvalificerad arbetskraft, där icke arbetets beskaffenhet sådant kräver. Några större olägenheter av den föreslagna anordningen torde knappast kunna befaras, naturligtvis under förutsättning att man förvärvar en lämplig person för tjänsten. Medicinalstyrelsen har själv ej gjort gällande några sådana farhågor.

Den av de sakkunniga föreslagna avlöningen överensstämmer med vad Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen av den 14 januari 1914 föreslagit och riksdagen godkänt för vissa kvinnliga biträden i tredje graden å socialstyrelsens stat.

Beträffande den år 1913 inrättade pensionsstyrelsen beslöts ävenledes av 1914 års senare riksdag, att registratorsgöromålen skulle omhänderhavas av

ett kvinnligt biträde. Liknande anordningar vidtogos vid vissa andra under tiden intill 1921 års lönereglering inrättade myndigheter.

Resultatet av den antydda utvecklingen var, att *år 1921* registratorsbetitlade tjänstemän i första normalgraden samt i mellangrad mellan första och andra normalgraderna förekommo vid, förutom departementen, 16 myndigheter, medan vid 10 myndigheter motsvarande göromål utfördes av kvinnliga biträden. Av sistnämnda befattningshavare tillhörde 9 tredje och 1 andra biträdesgraden.

Registratorers löneställning efter 1921. Under tiden efter 1 januari 1922 har med avseende å de i tjänsteförteckningen till 1921 års avlöningsreglemente uppförda registratorsbefattningarna inträffat *dels* att flertalet av dessa befattningar nedsatts i lönegrad, nämligen vid statsdepartementen till 15 lönegraden, vid kammarkollegium, statskontoret, statistiska centralbyrån, general-tullstyrelsen, lantmäteristyrelsen, kommerskollegium samt patent- och registreringsverket till 14 lönegraden ävensom vid lotsstyrelsen till 11 lönegraden, *dels ock* att registratorsgöromålen överförts, vid riksarkivet å en andre arkivarie samt vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsen å en kansliskrivare. Inom arméförvaltningen skola enligt 1936 års försvarsbeslut registratorstjänsterna å ämbetsverkets olika departement och styrelser bestridas av pensionerade officerare i arvodesbefattning. Övergångsvis upprätthållas de å civila departementet av en registrator i 21 lönegraden och å övriga departement och styrelser av kansliskrivare i 11 lönegraden (en av dem på förordnande). Övriga befattningshavare, av vilka registratorn vid kammarrätten fått sin tidigare tjänstetitel aktuarie och registrator förändrad till titeln aktuarie, ha däremot bibehållits vid förut innehavd löneställning. Under nämnda tid ha vidare vissa nya registratorstjänster tillkommit, nämligen *dels* i 14 lönegraden vid socialstyrelsen (registrator och kassör) samt vid rikets allmänna kartverk (kassör och registrator), *dels ock* i 11 lönegraden vid vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien, vid gymnastiska centralinstitutet (kansliskrivare, tillika registrator) samt vid statens centrala frökontrollanstalt (registrator och kassör). Rörande dessa förändringar återgivas här uttalanden, i vilka vissa allmänna synpunkter kommit till uttryck.

Vid anmälan av förslag till *departementsregistratorernas löneställning* i proposition till 1927 års riksdag anförde chefen för finansdepartementet bland annat (prop. nr 1, utgifterna), att i en inom finansdepartementet uppgjord, den 8 november 1926 dagtecknad promemoria ifrågasatts, huruvida icke jämväl för statsdepartementens del de med registratorstjänsterna förenade göromålen borde kunna anförtros åt mindre kvalificerad personal än vad som för det dåvarande vore fallet (nuvarande A 22). I promemorian uttalades efter en redogörelse för beskaffenheten av nämnda göromål följande.

Registratorernas huvuduppgift består i diarieföring av inkommande ärenden och utgående expeditioner samt därmed sammanhängande göromål ävensom ordnandet och vården av departementets handlingar. Denna uppgift, för vars behöriga fullgörande det i första hand erfordras ordentlighet och noggrannhet, synes utan nämnda olägenheter kunna övertagas av befattningshavare utan universitetsutbildning.

En betydelsefull del av registratorernas åligganden är skyldigheten att tillhandagå myndigheter och enskilda med upplysningar i tjänsten. Registratorn tjänar i stor utsträckning såsom mellanhand mellan allmänheten och departementet. Ett utbyte av de nuvarande registratorerna mot befattningshavare med lägre kvalifikationer kommer måhända att medföra, att hänvändelse direkt till vederbörande byrå inom departementet måste äga rum i större omfattning än vad nu är fallet. Något hinder för den ifrågasatta omläggningen av registratorstjänsterna synes denna omständighet dock icke innefatta.

I fråga om skötseln av departementets ekonomiska angelägenheter intaga registratorerna för närvarande en ganska självständig ställning. Anförtros hithörande göromål åt befattningshavare med lägre kompetens, synes det bliva erforderligt, att en närmare tillsyn över handhavandet av de ekonomiska frågorna utövas av någon högre tjänsteman i departementet. Beträffande vissa utbetalningar synes det sålunda lämpligt att införa ett förfarande med anordningsbeslut av vederbörande expeditionschef eller av ett kansliråd eller annan därtill särskilt förordnad tjänsteman.

I justitiedepartementet har registratorn den särskilda uppgiften att lämna erforderligt biträde i de ärenden rörande tillsynen å tryckfrihetsförordningens efterlevnad, som anmälas hos departementschefen. Detta åliggande bör efter en omläggning av registratorstjänsten i antydd riktning överflyttas å annan befattningshavare inom departementet.

Vad angår frågan till vilken lönegrad registratorerna i statsdepartementen efter omläggningen böra hänföras, synes, även om kravet på juridisk utbildning frånfaller, övervägande skäl tala för att åt sagda befattningshavare beredes en något högre löneställning än som tillkommer de som registratorer i vissa centrala ämbetsverk anställda kansliskrivarna. Med hänsyn till de betydelsefulla uppgifter, som alltjämt skola åvila dem, synes förslagsvis en placering i lönegraden B 14 vara lämplig.

I utlåtande över promemorian yttrade allmänna civilförvaltningens lönenämnd, att nämnden funne en placering av registratorstjänsterna inom statsdepartementen i lönegraden B 14 vara väl låg, även om en avsevärt lägre löneställning än i lönegraden B 22 finge anses fylla anspråken på en skäligen lönegradsplacering. Nämnden anförde vidare följande.

Det synes nämnden mest ändamålsenligt, att registratorerna i statsdepartementen även vid en allmän nedflyttning i lönegrad dock tilldelas en sådan löneställning, att för befattningarna kunna förvärfvas tjänstemän med tillräcklig utbildning och erfarenhet, för att åt dem fortfarande skola kunna uppdragas även de till överflyttning på andra befattningshavare tilltänkta göromål. Enligt nämndens mening finnes så mycket större skäl härför, som genom de senaste indragningarna i departementen byråpersonalen starkt reducerats. Under erinran att för befattningen extra bokhållare hos skolöverstyrelsen fastställts en avlöning närmast motsvarande lönegraden B 17 samt att i samma lönegrad placerats befattningarna förste postassistent vid postverket och bokhållare vid de övriga kommunikationsverken, med vilka senare befattningar äro förenade arbetsuppgifter, som i avseende å vikt och betydelse synes kunna anses jämförliga med de registratorerna inom statsdepartementen åliggande, har lönenämnden ansett, att dessa registratorer icke böra i lönehänseende ställas lägre än nu berörda tjänster i lönegraden B 17.

Departementschefen anförde för sin del, bland annat följande.

Vid det övervägande, jag ägnat förevarande fråga, har jag efter samråd med övriga departementschefer kommit till den uppfattningen, att de registratorerna i statsdepartementen åvilande göromålen över huvud taget äro av sådan beskaffenhet, att de utan olägenhet kunna anförtros åt lägre kvalificerad arbetskraft än

nu är fallet. Även om härvid kan befinnas nödigt att undantagsvis å annan befattningshavare överflytta göromål, som nu åligga registratorerna, synas mig sålunda göromålen i det stora hela icke vara av den art, att för deras behöriga fullgörande de kvalifikationer behöva uppställas å innehavarna av tjänsterna i fråga, som för närvarande gälla.

I sitt utlåtande har lönenämnden anfört, att en placering av registratorerna i lönegraden B 14 syntes nämnden väl låg, och på anförda skäl föreslagit tjänsternas hänförande till lönegraden B 17. I likhet med nämnden anser jag, att registratorerna vid en allmän nedflyttning i lönegrad dock bör tilldelas en sådan löneställning, att för befattningarna kunna förvärfvas tjänstemän med tillräcklig utbildning och erfarenhet för att åt dem jämväl i fortsättningen skola kunna anförtros i huvudsak samma göromål, som för närvarande påvåla befattningshavarna. Efter samråd med övriga departementschefer har jag kommit till den övertygelsen, att en placering i lönegraden B 15 är tillräcklig för tillgodoseende av detta syfte, varför jag funnit mig böra stanna för en placering i sistnämnda lönegrad.

Riksdagen beslöt i enlighet härmed.

För 1930 års riksdag framlades förslag om nedflyttning av *registratorstjänsten vid lotsstyrelsen*. I utlåtande över det betänkande, som framlagts av särskilt tillkallad ekonomisakkunnig och i vilket förordats tjänstens uppförande i 14 lönegraden, uttalade allmänna civilförvaltningens lönenämnd bland annat följande.

De vid de centrala ämbetsverken anställda registratorernas löneställning har under de senare åren vid olika tillfällen varit föremål för övervägande. Lönenämnden vill erinra, att då i statsverkspropositionen till 1925 års riksdag förslag framlades om ordnande av kvinnliga befattningshavares avlönings- och pensionsförhållanden, chefen för finansdepartementet bland annat framhöll, att vissa av de göromål, som åvilade kontorsskrivarna (nu kansliskrivarna), såsom exempelvis kassörs- och registratorsgöromål m. m., vilka ofta på sina håll tidigare utförts av manliga befattningshavare i tjänsteställning motsvarade dåvarande 13 (nu 21) lönegraden, motiverade ett högre löneläge än för kontorsskrivarna i allmänhet. Detta spörsmål borde enligt departementschefens mening bliva föremål för närmare prövning vid en av departementschefen i utsikt ställd allmän eftersyn inom statsförvaltningen.

En sådan allmän eftersyn har hittills icke kommit till stånd. Vid några verk, såsom generaltullstyrelsen och statskontoret, hava emellertid i samband med genomförande av vissa besparingsåtgärder registratorbefattningarna hänförs till högre lönegrad än kansliskrivares, eller till 14 lönegraden, varvid såsom motivering för en sådan högre lönegradsplacering anförts särskilda skäl. Sålunda framhölls i fråga om registratorn hos generaltullstyrelsen (prop. 1927 nr 70), att på honom ankomme att vårda styrelsens ganska omfattande arkiv samt att svara för tillhandahållande åt åklagare av uppgifter ur det hos styrelsen förda registret över för smugglingsbrott dömda personer. Beträffande registratorstjänsten i statskontoret har såsom särskilt skäl för denna befattnings hänförande till 14 lönegraden framhållits den registratorn vid nyssnämnda verk åliggande skyldigheten med avseende å kassagöromålen (1928 års statsverksproposition, sjunde huvudtiteln). I 14 lönegraden har ock enligt beslut av 1929 års riksdag placerats registratorn hos kommerskollegium dock utan att i detta fall några särskilda skäl för den högre lönegradsplaceringen blivit anförda.

Den sakkunnige har beträffande registratorstjänsten hos lotsstyrelsen föreslagit, att jämväl nämnda tjänst måtte hänföras till 14 lönegraden. Att märka är emellertid, att med registratorbefattningen hos lotsstyrelsen icke är förenat något ekonomiskt ansvar i följd av kassarörelse. Ej heller i övrigt synas de på registratorn ankommande göromålen — däri inbegripet jämväl det nu ifrågasatta arbetet med expedition av utgående skrivelser och omhändertagandet av blankettförrådet — kunna

motivera denna befattningshavares särskiljande i lönehänseende från de med registratorsgöromål sysselsatta kansliskrivarna inom ett flertal övriga verk. Lönenämnden får därför föreslå, att registratorsbefattningen hos lotsstyrelsen vid inträffande ledighet utbytes mot en kansliskrivarbefattning i 11 lönegraden.

Förslaget vann riksdagens bifall.

För att befattning skall med avseende å löneställningen hänföras till gruppen registratorer bör såsom förutsättning gälla, att befattningshavaren åliggande registratorsgöromål, vari främst ingår mottagande och diarieföring av handlingar, utgöra den övervägande delen av de befattningshavaren åvilande arbetsuppgifterna. Från gruppen uteslutas alltså befattningshavare, som vid sidan om annat på dem ankommande arbete, mer eller mindre kvalificerat än registratorsgöromålen, ha att utföra vissa sådana göromål utan att dessa likväl kunna anses karakterisera tjänsten.

De sakkunniga.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att befattningshavarna med registratorsgöromål utgöra en i lönehänseende föga enhetlig grupp. Den förmanligaste löneställningen bland ifrågavarande tjänstemän intaga registratorerna vid nedre justitierevisionen och hovrätterna, där befattningshavarna äro placerade i 22 lönegraden. Härefter följa — i 21 lönegraden — registratorerna vid justitiekanslersexpeditionen och kammarrätten samt å skolöverstyrelsens läroverksavdelning. Ett mellanläge intaga motsvarande befattningshavare vid departementen och vissa centrala ämbetsverk, vid vilka 15 respektive 14 lönegraderna äro representerade. Nederst på löneskalan befinna sig vissa befattningar i 11 och lägre lönegrader.

Dessa olikheter i löneställning ha sin reella orsak i skiljaktigheter beträffande tjänsteåliggandena. Enligt vad som inledningsvis påpekats, är nämligen sammansättningen av registratorernas göromål olika vid olika verk. På grund härav och då bland göromålen vissa framträda såsom uppenbart mer kvalificerade än andra, lärer ock en lönedifferentiering vara ofrånkomlig. Däremot torde kunna påstås, att gällande lönegradsplaceringar icke i allo äro uttryck för en konsekvent genomförd värderingsprincip. Det är likaledes de sakkunnigas uppfattning, att — åtminstone om härvid bortses från domstolsregistratorerna — steget mellan de högst och de lägst ställda av ifrågavarande befattningshavare för närvarande är väl stort. I sådant avseende må framhållas, att, såsom nedan närmare utvecklas, för fullgörandet av hithörande arbetsuppgifter icke kan anses erforderligt, att tjänst innehavaren erhållit teoretisk specialutbildning. Vidare är att beakta, att, om i särskilt fall med befattningen äro förenade även andra arbetsuppgifter än registratorsgöromål samt dessa andra arbetsuppgifter äro av mer kvalificerad natur och dominera, befattningen bör hänföras till annan tjänstekategori än registratorernas, t. ex. kamrer eller redogörare, arkivarie, bibliotekarie eller liknande. Att vid angivna förhållanden låta registratorgruppen i vissa fall nå upp så högt på löneskalan som till 21 lönegraden är knappast motiverat. En nedflyttning av den övre gränsen för löneställningen inom denna grupp synes vara fullt befogad.

I fråga om domstolarnas registratorer ha emellertid de sakkunniga icke ansett sig böra förorda ändrad löneställning. Även om de sakkunniga icke äro övertygade om att de insikter rörande processförfarandets yttre gång, som må vara erforderliga för ett behörigt handhavande av ifrågavarande registratorsuppgifter, äro av den art och det omfång, att härför kräves högre löneställning än för övriga registratorer, torde dock skäl kunna anses tala för att med den slutliga prövningen av ifrågavarande befattningshavares löneställning får anstå, intill dess pågående utredningar om reformering av processförfarandet och därav påkallade organisatoriska anordningar avslutats.

Vid sitt övertvägande av frågan om registratorernas rätta plats på löneskalan ha de sakkunniga till en början ansett sig böra göra en bestämd åtskillnad mellan, å ena sidan, verksregistratorer och, å andra sidan, befattningshavare, vilka fullgöra registreringsgöromål för viss eller vissa byråer eller avdelningar inom ett verk. För de senare bör enligt de sakkunnigas mening ifrågakomma en lägre lönegradsplacering än för verksregistratorerna.

De sakkunniga vilja vidare uttala, att de finna de allmänna skäl, vilka anförts till stöd för tidigare beslut om nedflyttning av registratorstjänster, vara bärande. Det är alltså de sakkunnigas uppfattning, att registratorsgöromål i regel kunna med fördel överlämnas åt befattningshavare utan akademiska examensmeriter.

Av de sakkunniga verkställda undersökningar angående de i praxis hävdade kompetenskraven har framgått, att de flesta myndigheterna nöja sig med fordran på studentexamen, realexamen, normalskolekompetens eller utbildning vid handelsinstitut. Vid ett par verk är examenskravet helt eftergivet och allmän lämplighet för sysslan ansedd såsom tillfyllestgörande. Endast fyra myndigheter, nämligen justitiekanslersämbetet, kammarkollegiet, kontrollstyrelsen och skolöverstyrelsen, ha uttalat önskvärdheten av akademisk examen. Därjämte är att märka, att den nuvarande innehavaren av registratorsbefattningen vid lantmäteristyrelsen avlagt lantmäterieexamen. Vid nämnda myndigheter föreligga dock ej, enligt de sakkunnigas mening, sådana särförhållanden, att ett uppställande av strängare kompetenskrav än de eljest gällande är befogat.

Under nu angivna omständigheter måste det falla sig naturligt att ställa registratorstjänsterna i visst samband med de s. k. biträdesbefattningarna. De sakkunniga ha i annat sammanhang uttalat sig för att sistnämnda befattningar regelmässigt hänföras till 2, 4, 7, 9 och 11 lönegraderna. Då registratorsgöromålen otvivelaktigt böra räknas till de mest krävande av de uppgifter, som ankomma på tjänstemän i biträdesgrad, torde såsom normalgrad för verksregistrator icke böra ifrågasättas annan löneställning än 11 lönegraden. För byråregistrator synes 7 lönegraden erbjuda en efter arbetsuppgifternas art i allmänhet väl anpassad löneställning.

Med hänsyn till registratorsgöromålens olika sammansättning vid olika myndigheter äro emellertid beträffande åtskilliga tjänster andra lönelägen

påkallade än de för normalfallen avsedda. Härvid äro avvikelser tänkbara såväl uppåt som nedåt.

Till en förmånligare löneställning bör utfärdandet av lagakraftbevis anses kvalificera, där detta åliggande är ägnat att i väsentlig mån öka det med tjänstutövningen i övrigt förenade ansvaret. Vidare bör handhavandet av ekonomiska uppgifter föranleda hänsynstagande vid lönegradsplaceringen, i den mån nämligen dessa uppgifter, vilka i fråga om både art och omfattning växla avsevärt vid olika verk, äro av särskilt ansvarsfylld beskaffenhet (redogöraruppgifter). Slutligen kunna undantagsvis andra särförhållanden vara för handen, vilka motivera ett gynnsammare löneläge än normalgradens.

De lönegrader, som av de sakkunniga anses böra ifrågakomma för de kvalificerade registratorstjänsterna — vilka alla tillhöra verksregistratorernas krets — äro 14 och 17 lönegraderna. Statsdepartementens registratorsbefattningar, som efter dessa riktlinjer borde vara placerade i 14 lönegraden, torde i viss mån intaga en särställning. De sakkunniga föreslå därför ej någon ändring i deras nuvarande placering i 15 lönegraden.

Vid detta bedömande ha de sakkunniga givetvis sökt jämförelser med andra tjänstemannakategorier med mer eller mindre liknande arbetsuppgifter. I sådant hänseende ha särskilt kassörs- och redogörarbefattningarna ansetts böra komma i betraktande. De sakkunniga hänvisa härutinnan till vad som beträffande dessa befattningar i annat sammanhang anföres. Den här avsedda högsta löneställningen, lönegraden A 17, sammanfaller med vad i det följande föreslås beträffande redogörarbefattningarna. Något fall, där denna löneställning för närvarande bör förekomma för registrator, ha de sakkunniga icke funnit.

Å andra sidan lära under vissa omständigheter lägre lönegrader än 11 respektive 7 böra komma till användning för befattningshavare med registratorsgöromål. De sakkunniga syfta härmed på sådana fall, tillhörande de inledningsvis omnämnda, då visserligen dylika göromål åvila en befattningshavare i biträdesgrad men göromålen, oaktat de förtjäna att beaktas vid lönelägets bestämmande, likväl äro av tämligen ringa omfattning. Det är alltså här fråga om tjänster med mindre utpräglad registratorskaraktär. Lönegradsplaceringen torde i dessa fall böra ske på sådant sätt, att verksregistrator hänföres gemenligen till 9 eller undantagsvis till 7 lönegraden samt byråregistrator till 4 lönegraden.

I enlighet med de sålunda angivna riktlinjerna för registratorsbefattningarnas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga

dels uppflyttning av

- 1) kanslibiträdet (verksregistrator) hos statens bakteriologiska laboratorium från Eo 7 till kontorist i A 9,
- 2) ett skrivbiträde hos generaltullstyrelsen (byråregistrator å revisionsbyrå) från A 2 till kanslibiträde i A 7 samt
- 3) kansliskrivaren (verksregistrator) hos statens meteorologisk-hydrografiska anstalt från A 11 till registrator i A 14,

dels ock nedflyttning av

- 1) registratorn å justitiekanslersexpeditionen (verksregistrator) från A 21 till A 14,
- 2) kansliskrivaren (verksregistrator) hos fångvårdsstyrelsen från A 11 till kontorist i A 9,
- 3) kansliskrivaren (verksregistrator) hos byggnadsstyrelsen från A 11 till kontorist i A 9,
- 4) registratorn hos generaltullstyrelsen (byråregistratorn å kanslibyrån) från A 14 till kansliskrivare i A 11,
- 5) registratorn och aktuarien (verksregistrator) hos skolöverstyrelsen från A 21 till registrator i A 14 samt
- 6) registratorn (verksregistrator) hos lantmäteristyrelsen från A 14 till kansliskrivare i A 11.

Kassagöromålstjänster.

Under den gemensamma benämningen kassagöromålstjänster sammanfatta de sakkunniga tjänster, vilkas innehavare ha till huvuduppgift att hos vederbörande verk eller myndigheter bereda och verkställa chefens eller verkstyrelsens beslut i ekonomiska ärenden, som beröra verkets eller myndighetens verksamhetsområde — vare sig de beredande och de verkställande funktionerna ingå i tjänsteåliggandena för en och samme befattningshavare eller äro uppdelade å två eller flera befattningshavare i olika tjänstegrader — samt att, i den mån så i instruktioner, arbetsordningar eller reglementen eller eljest föreskrives, bära redogöraransvar för avlämnad kassaredovisning.

De befattningar, vilkas innehavare syssla med kassagöromål, upptagas i tjänsteförteckningen som regel under benämningarna kamrerare, kassör, redogörare, räkenskapsförare eller dylikt eller benämningar, i vilka någon av nämnda titlar ingå.

De sakkunniga ha till prövning förehåft ett flertal framställningar om förbättrad löneställning för tjänstemän, som handha kassagöromål. Med hänsyn härtill och då några allmängiltiga principer för placering i lönehänseende av befattningshavare av ifrågavarande slag icke tidigare framkommit, ha de sakkunniga låtit verkställa en detaljerad undersökning rörande samtliga till allmänna civilförvaltningen hörande kassagöromålstjänster. Därvid har beaktats räkenskapernas omfång, utgiftsverifikationernas beskaffenhet, omfattningen av förefintliga statsanslag, erforderlig tid för räkenskapernas granskning inom riksräkenskapsverket m. fl. omständigheter, som kunna tjäna till ledning för en värdering av tjänsternas kvalitet.

Såsom resultat av undersökningen har inom de sakkunnigas kansli upprättats en promemoria, ur vilken vissa synpunkter torde böra återgivas.

I promemorian beröras till en början några av de faktorer, vilkas inverkan på lönegradsplaceringen kunna tänkas komma ifråga. Såsom utgångspunkt för diskussionen ha därvid valts de skäl, som åberopats i de för de sakkunniga framlagda förslagen till lönegradsuppflyttningar. Härutinnan framhålls följande.

Det kanske vanligaste skälet, som åberopats för lönegradsuppflyttning, är tillväxten av arbetsbördans omfång. Att detta skäl icke kan anses giltigt i och för sig är uppenbart. Det naturligaste resultatet av en blott kvantitativ ökning av arbetsbördan synes nämligen vara antingen inrättande av flera tjänster i samma lönegrad eller överflyttande av enklare arbetsuppgifter å befattningshavare i lägre lönegrad, eventuellt också i lösare anställningsform. Endast om ett kvalitativt moment tillkommer i form av anspråk på väsentligt ökad organisationsförmåga, bör skäl till uppflyttning anses

föreligga i följd av ökad arbetsbörda. Såsom exempel i sistnämnda avseende må nämnas kamrerartjänsten i medicinalstyrelsen, vilken genom underförvaltningarnas såväl utvidgning som numerära ökning ställts inför svårare organisatoriska problem än förut.

Att arbetsuppgifterna rent kvalitativt fått högre värde åberopas också av olika anledning, kanske i de flesta fall alltför speciella för att här kunna beröras. En anledning, som dock är tillräckligt allmän för att ej böra förbigås, är den föredragnings-skyldighet, som i många fall förmenats höja vederbörande tjänsts värde. Begreppet föredragning togs nog i de allra flesta fall i sin vidsträcktaste betydelse, så att det kommer att omfatta behandlingen av alla ärenden, för vilka proceduren är den, att de uppföras å föredragningslista innan beslut fattas. Föredragningen kan således måhända omfatta blott behandlingen av sådana enklare frågor som inköp av skrivmateriel m. m., bindning av böcker eller flyttning av telefonapparater. Att sådan föredragning ej bör hava med lönegradsplaceringen att skaffa är uppenbart. Men om viktiga och svårutredda ärenden förekomma ställer sig saken annorlunda, särskilt om det gäller frågor, som sträcka sig utanför vederbörande verks egentliga praktikområde eller till sin art äro så sällsynta, att en blott rutinmässig förmåga hos befattningshavaren ej är tillräcklig. När det gäller kamrerartjänster bör således lönegradsplaceringen röna inverkan av föredragnings-skyldighet egentligen blott, när denna avser sådant arbete som uppsättande och föredragning av petitaskrivelser för ett verk, som har underförvaltningar, eller föredragning av större ekonomiska remisser eller remisser i större organisatoriska frågor.

I enstaka fall åberopas även som skäl för uppflyttning, att vederbörande tjänst är sluttjänst, d. v. s. att befattningshavaren vid normal befordringsgång ej har att räkna med befordran till högre tjänst. Detta skäl, om vars giltighet överhuvud taget kunna råda olika meningar, kan i varje fall ej få gälla annat än för sådana fall, där höga kompetensvillkor äro föreskrivna såsom obligatoriska.

Utan undersökning av värdet i och för sig av kompetensvillkor för nu ifrågavarande grupper av tjänster, vilka på det hela taget utan större svårighet kunna inbördes värderas och graderas med bortseende från kompetenskrav, är det påfallande, vilken svårighet som måste möta vid inpassande av dessa tjänster i en löneskala, där de skola få sin plats jämsides med eller stundom ovanför tjänster av helt annan karaktär men förbundna med ovillkorliga kompetenskrav, måhända med den verkan, att det just varit kompetenskraven, som varit avgörande för lönegradsplaceringen. Om alltså kompetenskrav ej äro av behovet påkallade för att ett visst verk skall få sina tjänster besatta med lämpliga innehavare, synes dock ofrånkomligt, att tjänsteförteckningen skulle få karaktär av större principiell enhetlighet, därest för lönegrader, inom vilka finnas tjänster med kompetenskrav, sådana krav uppställdes för alla tjänster i samma lönegrader, ehuru givetvis kompetenskraven allt efter behovet måste få olika sakligt innehåll. Ehuru det får anses ligga utanför tjänsteförtecknings-sakkunnigas uppgift att syssla med frågor om införande av kompetenskrav, där sådana ej finnas, synes saken dock förtjäna påpekande.

Rörande befattningar tillhörande kamrerargruppen anföres i promemorian följande.

Då för närvarande allenast 5 kamrerare äro placerade i 26 lönegraden men däremot 14, om man frånräknar kamreraren å övergångsstat i kommerskollegium, i 24 lönegraden, kan med fog sägas, att 26 lönegraden, när det gäller kamrerartjänster, är en endast undantagsvis förekommande löneställning. Man skulle vilja tillägga, att undantagen betingats av arbetsbördans särskilt stora omfattning eller kvalitativa betydelse, men ett sådant uttalande skulle ej bliva tillämpligt på kamrerartjänsterna i utrikesdepartementet och i statens pensionsanstalt. I stället skulle ett sådant omdöme passa in på en eller två tjänster nu placerade i 24 lönegraden. För enhetlighet i uppdelningen av kamrerartjänsterna i de två nu angivna lönegraderna kan övervägas att

nedflytta kamrerartjänsterna i utrikesdepartementet och statens pensionsanstalt till 24 lönegraden. Det synes därjämte befogat att uppflytta en och annan av de nu i 24 lönegraden placerade kamrerartjänsterna till 26 lönegraden.

En särskild avdelning av promemorian har ägnats åt befattningar tillhörande kassörgruppen. Härutinnan anföres följande.

En faktor, som egentligen borde tillmätas betydelse, då det gäller kassörernas lönegradsplacering är graden av självständighet och därmed också vidden av redogöraransvar för befattningshavarna. Om ett utbetalningsärende i allt som ligger före själva utbetalningen av beloppet och dess upptagande i räkenskaperna handlagts av andra personer, så att kassören blott har att rätta sig efter en siffra, som angivits i en skriftlig eller muntlig utbetalningsorder, och kassören således endast har att svara för att beloppet tillställs vederbörande betalningsmottagare och bokföres på riktigt sätt, ha kassörsgöromålen rent underordnad karaktär. Något betydelsefullare bliva kassörsgöromålen, då andra personer visserligen svara för utbetalningsärendenas författningens enligt riktiga behandling men kassören har att svara för den rent siffermässiga riktigheten. Betydelsefullast bliva slutligen kassörsgöromålen, då kassören antingen är medansvarig eller ock helt självständigt ansvarig för utbetalningens riktighet i alla avseenden. Det är att märka, att dessa tre typer av ansvarighet icke till sin förekomst äro sådana, att man efter dem kan göra en indelning av kassörstjänsterna, som om för var och en av dessa skulle förekomma blott den eller den typen av ansvarighet, utan finnas, sannolikt undantagslöst, utbetalningsärenden hänförliga till de båda förstnämnda ansvarighetstyperna hos varje kassörstjänst i statsförvaltningen men tillkomma därutöver ärenden med ansvarighet av den tredje typen i vissa fall. Vid värdering av kassörstjänsterna i nu angivna avseende skulle det närmast gälla att få fram frekvensen av utbetalningsärenden av den tredje ansvarighetstypen. En allmän undersökning inriktad härpå skulle säkerligen möta mycket stora svårigheter, då, särskilt när det gäller de mindre verken och inrättningarna, handläggningen av utbetalningsärenden är så informell, att vederbörande icke själva hava klart för sig, var ansvarigheten för utbetalningarna i olika hänseenden ligger, samt inga arbetsordningar finnas, som giva någon ledning för ställningstagande till dylika spörsmål.

En annan betydelsefull faktor vid bedömandet ur lönegradssynpunkt av de med en kassörstjänst förenade arbetsuppgifterna är förekomsten och omfattningen av inkomstredovisning. Det må här blott betonas, att inkomstsidan i en räkenskap är vida mer svårbehandlad i kontrollhänseende än utgiftssidan, så snart inbetalningar sträcka sig utöver återbetalningar av sådana belopp, som återfinnas å utgiftssidan. I ett verk, som upphär mer avsevärda inkomster, måste därför kassörstjänsten kvalificeras genom att den får en mera utpräglad karaktär av förtroendesyssla.

För de tjänstemän, som ha till uppgift att handhava kassagöromålen hos olika verk och myndigheter, ha hittills, såsom inledningsvis angivits, använts benämningarna kamrerare, redogörare, räkenskapsförare och kassör. Benämningen kamrerare har i regel blott kommit till användning, då det gällt förvaltningar, vilkas kassarörelse med hänsyn till såväl göromålets mera invecklade beskaffenhet som deras omfattning kunnat hänföras till en övre, avgjort mera kvalificerad grupp. En viss saklig skillnad kan sålunda påvisas mellan å ena sidan kamrerartjänsterna och å andra sidan de övriga kassagöromålstjänsterna. Någon sådan skillnad kan emellertid icke spåras, när det gäller de sistnämnda tjänsternas inbördes förhållande, utan synas tillfälliga omständigheter ofta ha varit avgörande vid valet av benämning för varje särskild tjänst.

*De sakku-
niga.*

Stundom har kassagöromålens kombination med andra göromål fått sitt uttryck i tjänsteförteckningen på så sätt, att dubbel tjänstebemärkning använts, exempelvis sekreterare och kamrerare eller kassör och registrator. Vidare har förekommit, att tjänster av ursprungligen helt annan karaktär genom organisatoriska förändringar inom vederbörande verk övergått till att bli rena kassagöromålstjänster utan att detta kommit till uttryck i tjänsteförteckningen. Behovet av klarhet i den brukade terminologin med avseende å tjänsternas inbördes värdering har föranlett de sakkunniga att föreslå tjänsternas indelning efter nedan angivna riktlinjer.

Till en början torde härvid få erinras, att tjänstebemärkningen räkenskapsförare, vilken är missvisande på sådant sätt, att den kan föranleda det antagandet, att tjänstinnehavaren blott handhar räkenskapernas formella iordningställande utan att taga del av den materiella behandlingen av kassaärendena, icke vidare bör komma till användning. Då de tre övriga benämningarna på kassagöromålstjänstemännen äro fullt tillräckliga för att uttrycka den differentiering, som bör ifrågakomma, kan denna benämning utan olägenhet undvaras.

Vidare bör i anslutning till det ovan sagda framhållas, att tjänsternas värdering måste äga rum efter deras huvudsakliga karaktär. Det synes sålunda överflödigt att tynga tjänsteförteckningen med angivande av jämväl annan funktion för en befattningshavare än den, som varit bestämmande för hans lönegradsplacering. Ett klarläggande av samtliga de arbetsuppgifter, som påvåla befattningshavaren, kan, om så anses behöfligt, ske på annat sätt, närmast genom införande i arbetsordning eller andra föreskrifter av erforderliga bestämmelser. Det torde likaledes vara en intern fråga för vederbörande verk att avgöra, om med hänsyn till verkets mellanhavanden med andra verk eller med allmänheten praktiska skäl kunna föranleda förtydligande uppgift i statskalendern eller telefonkatalogen eller eljest.

Enligt vad sålunda anförts böra i tjänsteförteckningen allenast benämningarna kamrerare, redogörare och kassör komma till användning för tjänster, som huvudsakligen ha karaktären av kassagöromålstjänster.

Då den i olika sammanhang ofta återkommande frågan om redogöraransvarets innebörd och räckvidd ännu icke bragts till lösning, torde här blott i största korthet kunna beröras, i vilken mån den för värderingen av kassagöromålstjänsterna mycket betydelsefulla faktor, som redogöraransvaret utgör, under nuvarande omständigheter kan inverka vid föreliggande tjänstegradering.

Den allmänna skillnaden i nyss angivna hänseende mellan å ena sidan kamrerare och redogörare och å andra sidan kassörer torde vara den, att de förra ha fullt redogöraransvar (ensamansvar eller ansvar solidariskt med andra) i alla principfrågor såsom frågor rörande författningstolkning och dylikt, under det att de senare blott äro att anse såsom verkställighetsorgan med eget ansvar i stort sett endast för att utbetalning sker enligt meddelat anordningsbeslut och till där angiven betalningsmottagare samt att utbetal-

ningen är siffermässigt riktig. De avvikelser härifrån, som i praktiken förekomma, stå i samband med den hittillsvarande föga enhetliga uppfattning om redogöraransvaret, som kommit till uttryck i vid skilda tider tillkomna instruktioner, arbetsordningar, reglementen m. m. för de olika verken och myndigheterna.

Beträffande kamrerartjänsterna ha — om man bortser från den i 21 lönegraden placerade andre kamrerartjänsten vid Uppsala universitet — för dessa hittills tagits i anspråk 20, 22, 24 och 26 lönegraderna. De sakkunniga anse, att denna gradering, omfattande varannan lönegrad, är ändamålsenlig med hänsyn till svårigheten att göra så bestämda skillnader mellan kamrerartjänsterna i olika verk, att två intill varandra liggande lönegrader kunna komma till användning. Särskilt när det gäller kamrerartjänsterna, beträffande vilka en temporär ökning av räkenskapsmaterialet eller annan dylik tillfällig omständighet lätt kan giva intryck av att tjänsten vuxit i omfång eller svårighetsgrad utan att så, sett på längre sikt, är fallet, torde det vara av vikt att hittillsvarande lönegradsavstånd bibehålles.

Då 24 lönegraden synes vara den högsta löneställning, till vilken rent kamrerarbete i allmänhet bör leda — arbetsuppgiftens kvantitativa omfång bör endast hava inverkan på behovet av biträdeskrafter å kamrerarkontoren — följer därav, att 26 lönegraden bör vara förbehållen allenast några få kamrerartjänster, vilka äro förenade med göromål, som kräva en alldeles särskilt stor organisatorisk duglighet eller förmåga att handhava föredragningen av större ekonomiska remisser eller andra ärenden, som ligga utanför den egentliga kassagöromålstjänsten.

Från kamrerartjänsterna torde redogörartjänsterna allmänt sett vara att skilja därutinnan, dels att de med dem förenade göromålen äro kvalitativt enklare och kvantitativt mindre omfattande än kamrerargöromålen, dels ock att vid tjänstetillsättning särskilda kompetenskrav ej i större utsträckning komma ifråga. Med avseende å värdet av den arbetsprestation, som fordras av redogörare, böra redogörartjänsterna intaga en ställning mellan kamrerartjänsterna och kassörstjänsterna. En differentiering av redogörartjänsterna i olika lönegrader har vid verkställd undersökning befunnits vara icke blott olämplig utan praktiskt taget omöjlig att genomföra. Svårigheter föreligga nämligen att finna hållbart underlag för jämförelser mellan de på grund av organisatoriska förhållanden mycket olikartade räkenskapsmaterial, till vilka man har att taga hänsyn, när det gäller tjänster av nu ifrågavarande slag. De sakkunniga ha ansett sig böra för redogörare föreslå 17 lönegraden, som ligger mitt emellan lägsta kamrerargraden (A 20) och den, enligt vad i det följande föreslås, i regel högsta lönegraden för kassörer (A 14).

Vad angår kassörstjänsterna ha dessa hittills varit placerade i 7, 11, 14, 15 (ett undantagsfall), 20 och 21 lönegraderna.

Då för de i 20 och 21 lönegraderna placerade tjänsterna benämningen kassörstjänster måste mot bakgrund av vad ovan sagts beträffande befattningshavarnas ställning med avseende å redogöraransvaret anses olämplig,

ha de sakkunniga ansett ifrågavarande tjänster böra hänföras till kamrerargruppen (med tjänstebenämningen andre kamrerartjänster i sådana fall, där inom samma verk jämväl finnes kamrerartjänst i högre lönegrad).

I normala fall torde kassörstjänsterna böra vara placerade i 11 lönegraden samt i fall, då göromålen äro att anse såsom mera kvalificerade, i 14 lönegraden. För undantagsvis förekommande fall, där göromålen äro av utpräglat enklare beskaffenhet, torde liksom hittills 7 lönegraden böra tagas i anspråk.

Vid bedömandet av huruvida en kassörstjänst bör hänföras till 11 eller till 14 lönegraden måste hänsyn tagas till flera faktorer. Icke blott göromålets egentliga svårighetsgrad och de organisatoriska problem med avseende å bokföring eller eljest, som sammanhånga med kassarörelsens omfattning, utan även sådan omständighet som att inom det egna verket kan finnas att tillgå kameralt utbildad personal i högre tjänsteställning, som genom råd och upplysningar kan handleda kassören och sålunda underlätta dennes verksamhet, måste anses vara av betydelse. På grund av att en fullständig kontroll av en myndighets inkomster merendels är vida svårare att åstadkomma än en kontroll av dess utgifter, torde hos ett verk med inkomstredovisning i större omfattning kassören intaga ett slags förtroendeställning, vilken omständighet ock bör i någon mån beaktas vid kassörstjänstens lönegradsplacering.

I enlighet med de sålunda angivna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga

dels uppflyttning av

1) kamreraren hos arméförvaltningens civila departement från A 24 till A 26,

2) en aktuarie hos pensionsstyrelsen från A 21 till kamrerare i A 22,

3) kamreraren hos medicinalstyrelsen från A 24 till A 26,

4) räkenskapsföraren hos statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar från Eo 14 till kassör i A 14,

5) kamreraren vid Chalmers tekniska högskola från Eo 22 till A 22,

6) kansliskrivaren (registrator och kassör) hos statens centrala frökontrollanstalt från A 11 till kassör i A 14,

7) kamreraren vid skogshögskolan från A 20 till A 22,

8) kassören och registratorn hos rikets allmänna kartverk från A 14 till redogörare i A 17 samt

9) kassören och räkenskapsföraren hos patent- och registreringsverket från A 21 till kamrerare i A 22,

dels ock nedflyttning av

1) kamreraren hos utrikesdepartementet från A 26 till A 24,

2) redogöraren hos sjökartverket från A 18 till A 17,

3) kamreraren och kassakontrollanten hos statskontoret från A 26 till kamrerare i A 24 samt

4) kamreraren hos karolinska institutet från A 24 till A 22.

Aktuarie-, arkivarie-, bibliotekarie- och laboratorers- m. fl. befattningar.

I detta sammanhang komma de sakkunniga att till behandling upptaga lönesättningen för vissa befattningar vid de s. k. lärda verken. Samtidigt skall något beröras principerna för fördelningen av befattningar mellan notariegraden (21 lönegraden) samt de båda sekreterargraderna (24 och 26 lönegraderna).

Då den löneställning, som genom 1937 års lönereglering kommit läroverkslärarna till del, från olika håll åberopats till stöd för höjd lönegradsplacering av åtskilliga befattningar, särskilt vid de lärda verken, anse sig de sakkunniga därjämte böra lämna en översikt över utvecklingen av läroverkslärarnas lönefråga.

Utvecklingen fram till nuvarande löneställning. Såsom i det föregående framhållits omfattade den närmast före 1921 års lönereglering gällande löneplanen för den centrala statsförvaltningens verk och myndigheter tre lönegrader för s. k. högre tjänstemän. Regeln var, att till första graden hänfördes aktuarie, notarie, revisor m. fl., till andra graden sekreterare, förste aktuarie, förste arkivarie, bibliotekarie, kamrerare m. fl. samt till tredje graden byråchefer och råd. Löneförmånerna utgjorde, såsom jämväl tidigare framhållits, i de olika graderna 3 700 respektive 5 400 och 7 500 kronor, vartill kunde komma tillägg av olika slag såsom ålderstillägg, ortstillägg m. m. I en del fall hade emellertid åt befattningshavare givits en ställning mellan lönegraderna. Så åtnjöt exempelvis laborator vid farmaceutiska institutet lön och tjänstgöringspenningar med 4 000 kronor, aktuarie, arkivarie och notarie i hovrätt 4 200 kronor och laborator vid bakteriologiska laboratoriet tillhoppa 5 600 kronor.

Enligt 1921 års lönereglering bestämdes antalet lönegrader till en början till 20. Beträffande de olika tjänstegradernas placering på löneskalan yttrade 1902 års löneregleringskommitté bland annat följande.

Ett av de viktigaste leden i den föreliggande utredningen hade varit att söka åstadkomma ett i förhållande till arbetets art och tjänsteansvaret rättvist värdesättande av de olika befattningarna. Så mycket svårare hade en dylik värdesättning varit, som utredningen omfattade ett stort antal verk med växlande arbetsuppgifter och med ett betydande antal befattningar av skilda slag. Kommittén hade emellertid, då

den efter företagen provning sökt att i görligaste mån nå den största möjliga rättvisa, i första rummet utgått från gällande avlöningsgrader. Endast då alldeles särskilda förhållanden synts sådant påkalla, hade kommittén vidtagit vissa jämkningar och ändringar i avseende å grupperingen, såsom fördelning av en befintlig avlöningsgrad på olika lönegrader i det nya systemet. Vidare hade kommittén självfallet sökt jämförelser med motsvarande befattningshavare inom kommunikationsverken.

En anpassning till kommunikationsverkens lönegrader av de befattningshavarkategorier, varom här är fråga, angav kommittén på följande sätt.

Till *13 lönegraden* (nuvarande A 21) hänfördes de befattningar, vilka voro reglerade efter den s. k. första normalgraden. Vid kommunikationsverken hade nämligen till denna lönegrad hänförts en hel del administrativa befattningar vid nämnda verks styrelser såsom notarie, aktuarie, kassör, revisor, registrator m. fl., vilka samtliga tjänster synts kommittén fullt motsvara första normalgradens tjänster inom förvaltningen i övrigt.

Under *14 lönegraden* (nuvarande A 22) upptogos sådana befattningar, vilka i avlöningshänseende voro ställda mellan första och andra normalgraderna, exempelvis aktuarie, arkivarie och notarie i hovrätt.

Till *15 lönegraden* (nuvarande A 24) hänfördes flertalet av tjänster, reglerade efter andra normalgraden.

Under *16 lönegraden* (nuvarande A 26) upptogos en del befattningar tillhörande andra normalgraden. I detta avseende erinrade kommittén, hurusom sekreterargraden vid kommunikationsverken blivit föremål för en tudelning, därvid till *17 lönegraden* (nuvarande A 27) hänförts befattningar, för vilka krävdes högre examen på det juridiskt-administrativa området eller därmed jämförlig kompetens, och vilkas innehavare tillika inom verkens styrelser intoge ställning såsom byråchefers närmaste man och ställföreträdare. Övriga sekreterare hade inplacerats i *15 lönegraden*. Med hänsyn härtill hade inom kommittén ifrågasatts, huruvida icke jämväl sådana sekreterarbefattningar inom den övriga centrala administrationen, vilka till sin allmänna ställning syntes fullt jämförliga med förstnämnda sekreterarbefattningar inom kommunikationsverken, borde placeras i *17 lönegraden*. Kommittén hade likväl icke ansett sig böra föreslå en sådan placering utan för sin del stannat vid att förorda *16 lönegraden* för en del befattningar i förutvarande andra normalgraden, av vilka här må nämnas intendenten vid nationalmuseet och antikvarier vid vitterhetsakademien. I anslutning härtill anförde kommittén följande.

Förutom de av kommittén nu särskilt nämnda tjänsterna torde måhända kunna påvisas en eller annan befattning inom de centrala verken tillhörande andra normalgraden, beträffande vilken befattning det kunde ifrågasättas att likställa densamma med de tjänster, som nu av kommittén hänförts till *16 lönegraden*. För utrönande av befogenheten av en dylik uppflyttning skulle emellertid erfordras en vida mera ingående jämförande undersökning av de särskilda tjänstemännens arbetsuppgifter samt de kvalifikationer och krav i övrigt, som måste ställas på tjänsternas innehavare, än vad kommittén nu varit i tillfälle att företaga. Det torde fördenskill få bero på ytterligare utredning, huruvida några tjänster utöver de av kommittén nu föreslagna skola hänföras till *16 lönegraden*.

Sedan föredragande departementschefen (prop. nr 1 år 1921, utgifterna) i denna fråga uttalat, att den mest rättvisa och ändamålsenliga anordningen syntes vara, att samtliga befattningar i andra normalgraden provisoriskt hänfördes till 16 lönegraden och sedermera — efter ytterligare omprövning — nedflyttades till 15 eller uppflyttades till 17 lönegraden, yttrade riksdagen följande.

Riksdagen kan för sin del icke dela den av departementschefen angivna ståndpunkten. Att nu företaga en samfällad uppflyttning av samtliga ifrågavarande befattningar till den 16 lönegraden och, under åberopande av att en dylik anordning endast är att betrakta som ett provisorium, sedermera eventuellt företaga en nedflyttning av vissa tjänster till den 15 lönegraden, torde ej lämpligen låta sig göra. Men själva utgångspunkten för departementschefens uppfattning, nämligen att man borde utgå från den 16 lönegraden som den normala, kan riksdagen ej heller dela. Den nuvarande s. k. andra normalgraden tjänar som bekant till förebild för ett flertal olika lönetyper inom skilda grenar av statsförvaltningen. En placering av denna grad i den 16 lönegraden skulle alltså medföra vittgående ekonomiska konsekvenser, på samma gång motsvarande krav skulle resas från kommunikationsverkens sida och, därest de bifölles, vålla en rubbning av det för dessa verk nyligen beslutade lönesystemet. Riksdagen har därför ansett sig böra i förevarande punkt lägga löneregleringskommitténs förslag till grund för sitt beslut.

I utlåtande den 9 november 1923 angående uppflyttning av vissa tjänster, tillhörande förutvarande andra normalgraden, anförde civilförvaltningens lönenämnd bland annat följande.

Enligt lönenämndens mening får man icke utan vidare utgå därifrån, att varje befattning, som uppfyller de utav kommunikationsverkens lönekommitté uppställda fordringarna i fråga om innehavarens teoretiska utbildning (högre examen på det juridiskt-administrativa området eller därmed jämförlig kompetens) och ställning såsom byråchefs närmaste man, bör uppflyttas till högre lönegrad. I enlighet med de av departementschefen angivna riktlinjerna synes, för att en dylik åtgärd skall äga rum, utöver nämnda kvalifikationer i avseende å tjänstens innehavare böra fordras, att de uppgifter, vilka äro förenade med befattningen, i viss mån närma sig dem, som eljest tillkomma en byrådirektör. Härvid synes särskilt avseende böra fästas vid det förhållandet, huruvida med en befattning är förenad föredragnings-skyldighet med ledamots ansvar i vederbörande verksstyrelse. Förekommer en dylik skyldighet i större omfattning och beträffande ärenden av mera krävande art, synes i allmänhet tjänsten vara av beskaffenhet att böra hänföras till den högre lönegraden. Enahanda synes ock vara förhållandet i fråga om tjänst, med vilken är förenad föreståndarskap direkt under verkschefen för en mera betydande avdelning av verket, dock under förutsättning tillika, att för tjänstens behöriga skötande måste fordras högre teoretisk utbildning, i allmänhet grundad på specialstudier. En dylik högre tjänsteställning synes även undantagsvis kunna anses befogad för vissa tjänster, vilka visserligen icke kunna hänföras till någon av nyss antydda kategorier men dock med hänsyn till särskilda kvalifikationer och krävande arbetsuppgifter äro att anse såsom fullt jämförliga med sådana tjänster, som förut nämnts.

I anslutning till berörda yttrande, som icke föranledde någon erinran från Kungl. Maj:ts och riksdagens sida och efter ingående prövning av olika på lönegradsplaceringen inverkan omständigheter föreslog lönenämnden uppflyttning till 16 lönegraden av ett stort antal av de tidigare till 15 lönegraden hänfödda befattningarna. Här må nämnas befattningarna såsom förste ak-

tuarie vid sjökarteverket, förste arkivarie vid riksarkivet, förste bibliotekarie vid Kungl. biblioteket, förste bibliotekskonsulenten hos skolöverstyrelsen, observator vid rikets allmänna kartverk samt såsom statsgeolog, kemist och museiföreståndare vid Sveriges geologiska undersökning.

Vid 1925 års riksdag, då den definitiva regleringen skedde av de till den förutvarande sekreterargraden hörande tjänsterna, förändrades jämväl den 20-gradiga löneskalan till en 30-gradig, i vilken 21, 22, 24 och 26 lönegraderna motsvarade tidigare respektive 13, 14, 15 och 16 lönegraderna.

Genom beslut av 1925, 1926 och 1929 års riksdagar blevo vidare de av 1920 års riksdag fastställda nya löneprinciperna tillämpliga på ytterligare ett stort antal tjänstemän. Här må erinras, att 1921 års avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, erhöll tillämpning å tjänstemän, bland annat, vid landsarkiven och universitetsbiblioteken, vid bakteriologiska och rättskemiska laboratorier, naturhistoriska riksmuseet, farmaceutiska institutet, veterinärhögskolan och veterinärbakteriologiska anstalten.

Läroverkslärarnas lönefråga. Efter ingående utredningar av såväl lärarlönenämnden som 1902 års löneregeringskommitté hade läroverkslärarnas löneställning genom beslut vid 1918 års riksdag fastställts så, att manlig adjunkt skulle erhålla en grundlön av 4 300 kronor, vartill skulle komma ålderstillägg till samma antal och med lika stora belopp som för den centrala statsförvaltningens tjänstemän i närmast motsvarande löneställning d. v. s. första gradens tjänstemän. För lektorerna skulle begynnelselönen utgöra 5 800 kronor och ålderstilläggen — liksom för andra gradens tjänstemän — vara två, vardera å 500 kronor. Några ortstillägg skulle däremot icke utgå.

Vidkommande löneställningen för lektorerna erinrade lärarlönenämnden, att dessa ansågs i allmänhet böra jämföras med andra gradens tjänstemän. Nämnden hade emellertid tagit i övervägande, att utbildningen för lektorstjänst vore väsentligt mera omfattande än utbildningen för inträde i centralförvaltningen, att en lektors tjänstgöring kunde anses vara av minst lika kvalificerad art som en andragsgradstjänstemans samt att lektorerna hade vida mindre befordringsutsikter än motsvarande tjänstemän inom administrationen. På grund härav hade nämnden kommit till den uppfattningen, att lektorerna rätteligen borde åtnjuta något högre avlöning än den, som vore bestämd för tjänstemän av andra graden.

Med utgångspunkt från nämndens uppfattning, vilken delades av löneregeringskommittén, och särskilt med hänsyn till den långa utbildningstid, som förvärvandet av lektorskompetens visat sig kräva, förordade kommittén en avlöning, som med 400 kronor överstege, vad som — frånräknat ortstillägg — då utginge till en andra gradens tjänsteman eller således 5 800 kronor.

Sin slutliga lösning erhöll läroverkslärarnas löneregeringsfråga genom beslut vid 1937 års riksdag (prop. 271).

Beträffande adjunkternas löneställning yttrade departementschefen bland annat, att det icke syntes honom vara av omständigheterna påkallat att ingå

på och låta ställningstagandet på ett avgörande sätt påverkas av en jämförelse i detalj mellan de löner, som vid 1918 års löneroglering bestämdes för adjunkterna, och de, som då utginge till de så kallade förstegradstjänstemännen. Jämförelsen måste av olika skäl bliva haltande, särskilt med hänsyn till de ortstillägg, som tillkomme förstegradstjänstemän på vissa orter. Uppenbart vore emellertid, att den skillnad i lönehänseende, som år 1918 gjordes mellan adjunkterna å ena sidan och förstegradstjänstemännen å andra sidan, ej vore så stor, att den kunde anses motivera, att adjunkterna vid förevarande löneroglering jämfördes med det avsevärda antal tjänstemän, som vore placerade i 24 lönegraden och som närmast svarade mot de förut så kallade androgradstjänstemän, vilkas löneställning närmast tagits till utgångspunkt för lektorernas löneroglering år 1918. Vid bedömandet av adjunkternas lönegradsplatzering borde ej heller förbises, att aspiranterna på läroverkslärartjänst såväl enligt samtliga föreliggande utredningar som enligt departementschefens då framlagda förslag förutsattes skola under en följd av år uppbära avsevärt högre avlöning än motsvarande icke-ordinarie förvaltningstjänstemän. Departementschefen föreslog med hänsyn till vad sålunda anförts, att adjunkterna skulle hänföras till 23 lönegraden.

Statsutskottet uttalade, att utskottet icke kunde underlåta att taga hänsyn till det förhållandet, att vid en platzering av adjunkterna i 23 lönegraden slutlönen innebure en direkt löneminskning å A- och B-orter. Även den omständigheten, att adjunkterna i så stor utsträckning måste tagas i anspråk för undervisning på gymnasiet, motiverade en bättre löneställning. Även om utskottet vore medvetet om att en platzering av adjunkterna i 24 lönegraden kunde medföra vissa konsekvenser i fråga om andra befattningshavares platzering, närmast dock inom skolväsendet, ansåge utskottet likväl, att dessa konsekvenser icke vore av den art, att de lade bestämda hinder i vägen för en sådan uppflyttning. I detta hänseende framhöll utskottet, att en jämförelse mellan lärarkårerna å ena sidan och övriga tjänstemannagrupper å den andra alltid måste i ett eller annat avseende bliva missvisande och att följaktligen frågan om lärarnas lönegradsplatzering i viss mån borde kunna bedömas fristående från löneställningen för andra tjänstemannagrupper.

Riksdagen ansåg sig emellertid med hänsyn till de av departementschefen påpekade konsekvenserna av en platzering av adjunkterna i 24 lönegraden icke böra vidtaga någon ändring i Kungl. Maj:ts förslag. En platzering i 23 lönegraden för adjunkterna måste enligt riksdagen anses väl avpassad just med hänsyn till önskvärdheten av att undvika konsekvenser inom andra områden av statsförvaltningen.

Vidkommande *lektorerna* uttalade departementschefen, att av dem, som yrkat på en lägre lönegrad för lektorerna än den 27 lönegraden, främst pekats på de konsekvenser, som vid en platzering i nämnda lönegrad skulle kunna uppkomma för lönegradsplatzeringen av vissa förutvarande s. k. androgradstjänstemän, vilka vore hänförda till 26 lönegraden. Såvitt departementschefen kunde finna, borde emellertid en inplatzering i 27 lönegraden icke i och för sig kunna tagas till intäkt för uppflyttning i högre lönegrad av

tjänstemän inom andra förvaltningsgrenar. Den nämnda lönegradsplaceringen kunde nämligen enligt departementschefens mening anses vara väl avvägd i förhållande till den faktiska löneställningen för närmast jämförliga, redan lönereglerade befattningar. Att på sätt i vissa avgivna yttranden påyrkats hänföra lektorerna till 28 lönegraden skulle däremot framkalla ej oberättigade anspråk på lönegradsupplyftning från avsevärda grupper förvaltningstjänstemän i ansvarsfylld ställning.

Riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag. Adjunkterna placerades alltså i A 23 och lektorerna i A 27.

De sakkunniga.

Urvalet av de befattningshavargrupper, som behandlas under betänkandets allmänna del, har skett med hänsyn till de jämkningar eller förtydliganden av tidigare principer vid placering i lönehänseende av befattningshavare inom olika grupper, vartill de sakkunnigas undersökningar givit anledning. Enda undantaget från denna huvudregel utgör den befattningshavargrupp, varom nu är fråga. Det må nämligen redan här förutskickas, att de sakkunniga icke finna sig kunna föreslå någon principiell ändring av de för gruppen gällande löneställningarna. Vissa förslag till utjämning inom gruppen komma däremot att framläggas. Att gruppen likväl behandlas under betänkandets allmänna del föranledes av de många krav på gynnsammare lönegradsplacering, som under åberopande av läroverkslärarnas lönereglering från skilda håll framställts av befattningshavare tillhörande gruppen, och det klarläggande av det faktiska läget, som på grund härav påkallas. De sakkunniga ha därjämte ansett den inledningsvis lämnade historiska återblicken vara av värde även för bedömandet av föreliggande frågor om ändrad löneställning för notarier och sekreterare. I denna del vilja de sakkunniga framhålla, att det enligt de sakkunnigas mening icke finnes någon anledning att frågå de år 1925 uppdragna principerna för fördelning av befattningar å notarie- och sekreterargraden eller beträffande sistnämnda slag av befattningar för fördelning å den lägre och den högre sekreterargraden.

Den löneställning, som för närvarande gäller för den civila statsförvaltningens befattningshavare av den kategori, varom här närmast är fråga — aktuarier, arkivarier, bibliotekarier och laboratorer — och avvägningen av löneförmånerna mellan tjänster av olika slag, har, såsom delvis torde framgå av den lämnade redogörelsen, tillkommit såsom resultat av omfattande utredningar. Såsom förut framhållits ha framställningar från skilda håll ingivits till de sakkunniga med förslag och önskemål om förbättrade löneförmåner för åtskilliga hithörande tjänster. Som motiv härför ha — förutom konsekvenserna av den beslutade löneregleringen för läroverkslärarna — väsentligen åberopats gällande kompetensfordringar, vikten och omfattningen av åvilande arbetsuppgifter, självständighet i arbete, föredragningskyldighet, nödvändigheten av ledaregenskaper och organisationsförmåga, säkerställande av rekryteringen samt befattningens karaktär av sluttjänst.

Vad särskilt angår läroverkslärarnas lönereglering vilja de sakkunniga framhålla, att några konsekvenser därav enligt de sakkunnigas mening i all-

mänhet icke kunna följa för de befattningshavare vid de s. k. lärda verken, varom här är fråga. Detta synes klart framgå vid ett studium av de i det föregående återgivna uttalandena i samband med statsmakternas behandling av frågan om läroverkslärarnas lönereglering. Framhållas må ock, att skolöverstyrelsen vid avgivandet av förslag om lektorernas placering i 27 lönegraden såsom motiv åberopat en jämförelse med t. ex. förste bibliotekarier och förste arkivarier.

Beträffande föreskrivna kompetensfordringar vilja de sakkunniga fästa uppmärksamheten å att det icke beträffande innehavare av någon av här omhandlade tjänster i instruktioner eller stadgar uppställts krav på akademisk kompetens av samma art som för lektor. Vidare må beaktas, att i vissa fall såsom kompetensfordringar upptagits icke enbart — exempelvis — filosofisk ämbetsexamen utan vid sidan därav filosofie kandidatexamen såsom tillräcklig för erhållande av en tjänst. I dylika fall lärer man, då det gäller att bedöma lönegradsplaceringen med hänsyn till kompetensvillkoren, få utgå från den akademiska examen, som har den lägsta valören. Den omständigheten att vederbörande förvärvat sig högre teoretisk kompetens, än vad som lägst kräves för den av honom innehavda befattningen, kan visserligen vara av betydelse för tjänstens skötsel men kan icke tillmätas vikt vid lönegradsplaceringen. Det bör hållas i minnet, att förvärvet av högre kompetens är av synnerlig betydelse för vederbörande själv, icke blott för vinnande av inträde i statstjänst utan även för senare befordran till högre befattningar. Erinras må också, att det i samband med 1937 års lärarlönereglering väckta förslaget om beredande av högre löneställning åt de adjunkter, vilka avlagt filosofie licentiatexamen, icke vann riksdagens bifall.

Med avseende å arten och omfattningen av vederbörande åvilande arbetsuppgifter har från en del håll framhållits, att en ökning ägt rum av de mera kvalificerade göromålen. Några ökning i förevarande hänseende av sådan beskaffenhet och omfattning, att de, vid samtidigt beaktande av det i direktiven för utredningen gjorda uttalandet om generell skyldighet att vidkännas ökad arbetsbörda, kunna inverka på löneställningen, ha enligt de sakkunnigas mening i regel icke kunnat påvisas.

Vid den ingående behandling de sakkunniga sålunda ägnat de förslag, som framlagts rörande förbättrad löneställning för befattningshavare av här ifrågavarande kategori vid de lärda verken, ha de sakkunniga alltså regelmässigt kunnat konstatera, att sakligt bärande skäl för en såsom konsekvens av lärarlöneregleringen påyrkad jämställdhet med läroverkslärarna vare sig det gällt adjunkter eller lektorer icke förebragts. De förändringar i lönehänseende, som av de sakkunniga föreslås för vissa befattningshavare inom ifrågavarande grupp, äro därför i allmänhet baserade på andra motiv än det nyssnämnda.

Endast beträffande en grupp, nämligen statsgeologerna har tidigare likställighet med löneställningen för läroverkslektorerna åsyftats. Fog för en sådan likställighet anse de sakkunniga alltjämt föreligga. Med hänsyn till

kompetenskraven bör samma löneställning jämväl tillkomma de för närvarande i lönehänseende oreglerade befattningarna såsom laborator, prosector och observator vid universiteten och karolinska institutet, observatorerna vid rikets allmänna kartverk samt kemisten och museiföreståndaren vid Sveriges geologiska undersökning. Omförmälda befattningar böra alltså placeras i 27 lönegraden.

På de speciella skäl, som i det följande närmare utvecklas, komma de sakkunniga därjämte att föreslå uppflyttning från 26 till 27 lönegraden av landsarkivarierna, bibliotekarien vid stifts- och landsbiblioteket i Linköping samt förste bibliotekskonsulenten hos skolöverstyrelsen. Vidare föreslå de sakkunniga, att laboratorerna vid farmaceutiska institutet uppflyttas från lönegraden A 22 till lönegraden Eo 24, att bibliotekarierna vid musikaliska akademien med musikhögskolan och tekniska högskolan uppflyttas från 22 till 24 lönegraden samt att bibliotekarien vid Chalmers tekniska högskola uppflyttas från lönegraden Eo 21 till lönegraden A 22.

Detaljförslag.

Andra huvudtiteln.

Justitiedepartementet.

Införande av kansliskrivare i lönegraden A 11. Någon befattning såsom kansliskrivare finnes icke inom justitiedepartementet. Då emellertid arten och omfattningen av vissa kvalificerade biträdesgöromål enligt de sakkunnigas mening motivera, att för deras handhavande inrättas en tjänst i 11 lönegraden, föreslå de sakkunniga, att för justitiedepartementets del inrättas en befattning såsom kansliskrivare i lönegraden A 11.

Justitiekanslersexpeditionen.

Nedflyttning av registratorn från lönegraden A 21 till lönegraden A 14. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för registratorernas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Nedre justitierevisionen.

Uppflyttning av kontorsbiträdet hos registratorerna från lönegraden A 4 till kanslibitråde i lönegraden A 7. Nedre justitierevisionen har anfört, att det arbete med bokföring och registrering, som ifrågavarande befattningshavare utför, bör föranleda, att befattningen uppflyttas till 7 lönegraden. Revisionen har även framhållit, att befattningshavaren måste vara väl förtrogen med åtskilliga formella stadganden rörande det processuella förfarandet.

Föreningen kvinnor i statens tjänst har hemställt om befattningens förändring till en kontoristbefattning i 9 lönegraden.

De arbetsuppgifter, som åvila ifrågavarande hos registratorerna placade kontorsbiträde, äro uppenbarligen mera kvalificerade än göromålen för kontorsbiträden i allmänhet. Inplacering i 7 lönegraden innebär enligt de sakkunnigas mening en riktig avvägning. Befattningen torde alltså böra uppflyttas till kanslibiträdesbefattning i lönegraden A 7.

Uppflyttning av kanslibiträdet från lönegraden A 7 till kontorist i lönegraden A 9. Nedre justitierevisionen har föreslagit, att den nuvarande

kanslibiträdesbefattningen med hänsyn till arbetets mångskiftande och kvalificerade art samt det förmanskap, som utövas av befattningshavaren, ombildas till kontoristbefattning i 9 lönegraden. Föreningen kvinnor i statens tjänst åter anser, att befattningen bör uppflyttas till 11 lönegraden.

Jämväl de sakkunniga ha funnit de med ifrågavarande befattning för- enade göromålen motivera en bättre löneställning. I anslutning till nedre justitierevisionens hemställan få de sakkunniga därför föreslå, att befatt- ningen ombildas till en kontoristbefattning i lönegraden A 9.

Nedflyttning av kanslisten från lönegraden A 21 till lönegraden A 15.

Enligt de sakkunnigas mening bör ifrågavarande befattning, därest icke gö- romålen kunna fördelas på andra befattningshavare och befattningen allt- så fortfarande anses erforderlig, jämnställas med kanslistbefattningarna hos överståthållarämbetet och länsstyrelserna, vilka sistnämnda befattningar äro placerade i lönegraden A 15. Med hänsyn härtill föreslå de sakkunniga, att befattningen såsom kanslist hos nedre justitierevisionen nedflyttas till sistnämnda lönegrad.

Nedflyttning av tre protokollssekreterare från lönegraden A 22 till löne- graden A 21 samt uppflyttning av en protokollssekreterare till sekreterare i lönegraden A 24.

Protokollssekreterarna hos nedre justitierevisionen äro till antalet fyra, av vilka tre ombesörja protokollföring och en förestår kansliets s. k. särskilda avdelning. Såväl nedre justitierevisionen som veder- börande befattningshavare ha föreslagit, att de protokollssekreterare, som om- besörja protokollföring, uppflyttas till 24 lönegraden samt att befattningen såsom föreståndare för kansliets särskilda avdelning ombildas till en byrå- direktörstjänst i 26 lönegraden.

De arbetsuppgifter, som åvila de tre för protokollföring avsedda befatt- ningshavarna, kunna icke anses vara av mera kvalificerad beskaffenhet än de, som numera tillkomma notarier. Då därför enligt de sakkunnigas me- ning några bärande motiv för placering av ifrågavarande protokollssekrete- rare i en högre lönegrad än den för notarier avsedda icke förefinnas, före- slå de sakkunniga, att befattningarna nedflyttas till lönegraden A 21.

Den protokollssekreterare, som förestår den s. k. särskilda avdelningen inom nedre justitierevisionens kansli, har väsentligen andra arbetsuppgifter än övriga protokollssekreterare. Kansliets särskilda avdelning intar, enligt vad nedre justitierevisionen framhållit, en organisatoriskt så självständig ställning, att föreståndarens härav följande särställning bland kansliets be- fattningshavare borde komma till uttryck genom tjänstens ombildning och uppflyttning i högre lönegrad. Det skulle vidare enligt nedre justitierevisio- nen vara till fördel för rekryteringen att hava tillgång till en tjänst i högre lönegrad än protokollssekreterare.

Med beaktande av vad nedre justitierevisionen sålunda anfört och då ifrågavarande protokollssekreterare enligt arbetsordningen har att på eget ansvar handlägga och föredraga vissa administrativa ärenden, anse sig de

sakkunniga böra föreslå, att befattningen uppflyttas till sekreterarbefattning i lönegraden A 24. De sakkunniga förutsätta härvid, att nu utgående särskilda arvoden å tillhopa 1 000 kronor för tjänstgöring å mottagningsroteln indragas.

Svea hovrätt.

Uppflyttning av kontorsbiträdet hos krigshovrätten från lönegraden A 4 till kanslibitråde i lönegraden A 7. Svea hovrätt har föreslagit, att ifrågasvarande befattning uppflyttas till 7 lönegraden, medan föreningen kvinnor i statens tjänst ansett, att befattningen borde ombildas till en kansliskrivarbefattning i 11 lönegraden.

Med befattningen äro, enligt vad de sakkunniga kunnat finna, förenade göromål, som till övervägande delen äro mera kvalificerade än som kan anses motsvara kontorsbiträdes uppgifter i allmänhet. De sakkunniga föreslå, att befattningen uppflyttas till kanslibiträdesbefattning i lönegraden A 7.

Uppflyttning av kanslibiträdet hos sekreteraren från lönegraden A 7 till kontorist i lönegraden A 9. Såväl Svea hovrätt som föreningen kvinnor i statens tjänst ha föreslagit, att biträdesbefattningen hos sekreteraren uppflyttas till 11 lönegraden.

Sedan en å sekreterarexpeditionen tidigare befintlig befattning för fiskalsaspirant numera indragits, har till biträdesbefattningen å expeditionen måst överföras en del kvalificerade göromål, krävande bland annat viss författningskunskap. De sålunda förändrade arbetsuppgifterna synas de sakkunniga motivera, att befattningen ombildas till en kontoristbefattning i lönegraden A 9.

Nedflyttning av arkivarien och notarierna från lönegraden A 22 till lönegraden A 21. En jämförelse mellan de göromål, som åvila å ena sidan arkivarie och notarie vid hovrätt och å andra sidan arkivarier och notarier vid centrala verk, giver vid handen, att en högre lönegradsplacering för ifrågasvarande tjänstemän vid hovrätt än för motsvarande tjänstemän vid övriga verk näppeligen kan anses befogad. Med anledning härav finna sig de sakkunniga böra föreslå, att arkivariebefattningen ävensom, därest de skola bibehållas, notariebefattningarna vid Svea hovrätt nedflyttas till lönegraden A 21.

Göta hovrätt.

Uppflyttning av kontorsbiträdet hos advokatfiskalen från lönegraden A 4 till kanslibitråde i lönegraden A 7. Vid Göta hovrätt utföres stämpelgranskningen av advokatfiskalen med biträde allenast av det hos honom anställda kontorsbiträdet. Vid Svea hovrätt biträda fiskalsaspiranter vid nämnda granskning. Advokatfiskalen är vidare redogörare beträffande hovrättens avlönings- och omkostnadsmedel, varvid räkenskaperna över denna förvaltning föras av kontorsbiträdet. Då de arbetsuppgifter, som sålunda vid sidan av

vanliga biträdesgöromål åvila ifrågavarande kontorsbiträde, måste anses vara av kvalificerad art, anse sig de sakkunniga med tillstyrkande av hovrättens härutinnan gjorda hemställan böra föreslå, att befattningen uppflyttas till kanslibiträdesbefattning i lönegraden A 7.

Nedflyttning av notarierna från lönegraden A 22 till lönegraden A 21.

Under hänvisning till vad i det föregående anförts i fråga om lönegradsplaceringen för arkivarie- och notariebefattningarna vid Svea hovrätt föreslå de sakkunniga, att jämväl notariebefattningarna vid Göta hovrätt, därest de skola bibehållas, nedflyttas till lönegraden A 21.

Fångvårdsstyrelsen.

Nedflyttning av en kansliskrivare från lönegraden A 11 till kontorist i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för registratorsbefattningarnas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga, att den av fångvårdsstyrelsens två kansliskrivare, som omhänderhar registratorsgöromålen hos styrelsen, nedflyttas till kontorist i lönegraden A 9.

Fångvårdsstaten.

Uppflyttning av vaktfruarna från lönegraden A 1 till lönegraden A 3. Sveriges fångvårdsmannaförbund har hemställt, att vaktfruarna inplaceras i lönegraden A 6, under det att fångvårdsstyrelsen stannat vid att föreslå lönegraden A 3.

Den nuvarande lönegradsplaceringen av vaktfruarna vid fångvården måste anses innebära en påtaglig undervärdning av det ansvarsfulla arbete, som så gott som undantagslöst åvilar ifrågavarande befattningshavare. Då sköterskorna vid statens sinnessjukhus, vilkas arbetsuppgifter torde vara närmast jämförbara med vaktfruarnas, äro placerade i lönegraden A 3, finna de sakkunniga i anslutning till fångvårdsstyrelsens förslag rättvist, att vaktfruarna uppflyttas till denna lönegrad.

Flyttning av en yrkesmästare av 2:a klass vid centralfängelset i Norrköping från lönegraden Eo 8 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Införande av uppsyningsman av 2:a klass i lönegraden A 10 samt uppsyningsman av 1:a klass och lärare i yrkesämne i lönegraden A 12. Fångvårdsstyrelsen har med instämmande av fångvårdsmannaförbundet och Sveriges arbetsledareförbund föreslagit, att uppsyningsmännen — för närvarande 13 befattningshavare placerade i lönegraden A 10 — måtte fördelas å två

grupper, benämnda uppsyningsmän av 1:a och 2:a klass. Till förstnämnda grupp, för vilken föreslagits placering i lönegraden A 12, skulle därvid hänföras vissa befattningshavare med särskilt ansvarsfull, kvalificerad och självständig tjänst, nämligen vid centralfängelset å Långholmen en uppsyningsman i bevakningstjänst å centralavdelningen samt den uppsyningsman, som förestår huvudförrådet). Till samma grupp skulle vidare hänföras uppsyningsmannen vid centralfängelset (vårdanstalten för förminskat tillräkneliga) i Norrköping samt uppsyningsmannen (husfadern) vid ungdomsanstalten å Skenäs ävensom en uppsyningsman vid säkerhetsanstalten å Hall. Antalet uppsyningsmän av 1:a klass skulle alltså uppgå till 5.

Styrelsen har därjämte med hänsyn till den särskilda utbildning, som beträffande den vid arbetsdriften sysselsatta personalen kräves vid inträde i fångvårdens tjänst, samt de betydande värden, som arbetsdriften representerar, föreslagit, att de fem yrkesmästare av 1:a klass, som tjänstgöra såsom föreståndare för fångvårdens största verkstäder — nämligen verkstäderna i snickeri, skråreri och maskinskomakeri vid centralfängelset å Långholmen samt snickeriverkstanen och mekaniska verkstanen vid ungdomsanstalten å Skenäs — måtte uppflyttas från 10 till 12 lönegraden samt därvid benämnas yrkeslärare.

Vad sålunda föreslagits föranleder icke annan erinran från de sakkunnigas sida än att de föreslagna yrkeslärarna böra benämnas lärare i yrkesämne. Antalet uppsyningsmän av 2:a klass (A 10) skulle alltså bliva 8, antalet yrkesmästare av 1:a klass (A 10) 5, antalet lärare i yrkesämne (A 12) 5 och antalet uppsyningsmän av 1:a klass (A 12) 5.

Uppflyttning av två assistenter av 4:e klass från lönegraden A 12 till assistenter av 3:e klass i lönegraden A 16 samt en assistent av 3:e klass till lantbruksinspektör i lönegraden A 17. I den i gällande tjänsteförteckning upptagna tjänstegraden assistent av 4:e klass äro placerade allenast två kvinnliga assistenter vid centralfängelset i Växjö.

Svenska fångvårdssällskapet har anfört, att av ifrågavarande befattningshavare är den ena anställd såsom redogörare och den andra såsom lärarinna. Deras arbete skiljer sig icke på något sätt från det arbete, som utföres av deras manliga kolleger vid andra fängelser av samma storleksordning. Då sistnämnda befattningshavare äro placerade i 16 lönegraden, anser fångvårdssällskapet önskemålet om de kvinnliga assistenternas uppflyttning till samma lönegrad värt att alldeles särskilt beaktas.

Fångvårdsstyrelsen har framhållit, att lönegradsplaceringen av ifrågavarande assistenter sedan länge framstått såsom alltför låg. Då det arbete, som åvilar befattningshavarna, icke i någon mån är mindre krävande och ansvarsfullt än assistenternas av 3:e klass, anser styrelsen likställighet böra eftersträvas.

Vad sålunda anförts finna de sakkunniga utgöra bärande skäl för den föreslagna inplaceringen och förorda alltså, att tjänstegraden assistent av 4:e klass inom fångvårdsstaten uteslutes ur tjänsteförteckningen samt att

ifrågavarande två assistenter uppflyttas till assistenter av 3:e klass i lönegraden A 16.

De sakkunniga finna sig vidare böra biträda ett av fångvårdsstyrelsen redan tidigare framfört, hos de sakkunniga ånyo framlagt förslag om uppflyttning av jordbruksassistenten vid centralfängelset i Mariestad, nu assistent av 3:e klass, från lönegraden A 16 till lantbruksinspektör i lönegraden A 17. Av fångvårdssällskapet väckt förslag om befattningens hänförande till 18 lönegraden anse sig de sakkunniga således icke böra förorda.

Uppflyttning av tre kronohäktesföreståndare av 1:a klass från lönegraden A 16 till lönegraden A 18. Fångvårdsstyrelsen har framhållit, att arbetsuppgifterna för vissa av de nuvarande befattningarna såsom kronohäktesföreståndare av 1:a klass i lönegraden A 16 efter hand undergått avsevärda förändringar, i det att vissa kronohäkten avdelats för speciella uppgifter, som ställa särskilda krav på befattningarnas innehavare. Sålunda är till Ystad förlagd en sinnessjukavdelning och en avdelning för förminskat tillräkneliga, båda avdelningarna omfattande tillsammans ett fyrtiotal platser avsedda för unga män. I Nyköping finnes vidare en mottagnings- och övervakningsavdelning för inmot trettio till ungdomsfängelse dömda män. Slutligen användes kronohäktet i Västervik med dess till ett fyrtiotal uppgående platser såsom sinnessjukavdelning. Enligt styrelsens mening är föreståndarnas uppgift vid dessa anstalter mera betungande än vid övriga kronohäkten, varför det icke kan anses skäligt att bibehålla ifrågavarande befattningar i så låg lönegrad som A 16. Ehuru enligt styrelsens uppfattning en löneställning, motsvarande styresmännens vid straffängelser och föreståndares vid skyddshem icke saknar fog, har styrelsen ansett sig böra föreslå, att befattningarna uppflyttas till lönegraden A 21. Beteckningen kronohäkte av 1:a klass bör därvid reserveras för häktena i Ystad, Nyköping och Västervik. Övriga kronohäkten, som nu äro hänförda till nämnda klass, böra betecknas kronohäkten av 2:a klass med styresmannen alltjämt i 16 lönegraden och de kronohäkten, som nu äro hänförda till denna klass, böra betecknas kronohäkten av 3:e klass med styresmannen i 15 lönegraden.

Jämväl de sakkunniga anse sig böra förorda förbättrad löneställning för ifrågavarande kronohäktesföreståndare, därvid befattningarna enligt de sakkunnigas mening böra hänföras till 18 lönegraden. I övrigt föranleder fångvårdsstyrelsens förslag icke någon erinran från de sakkunnigas sida.

Uppflyttning av en assistent av 1:a klass från lönegraden A 20 till arbetsassistent i lönegraden A 21. Inom fångvården finnas tre assistenter av 1:a klass (A 20), samtliga med tjänstgöring vid centralfängelset å Långholmen. Av ifrågavarande befattningshavare tjänstgör den ene såsom avdelningsföreståndare å centralfängelseavdelningen och den andre såsom avdelningsföreståndare å kronohäktesavdelningen. Den tredje tjänstgör såsom arbetsledare vid fängelset.

Fångvårdssällskapet har hemställt om uppflyttning av ifrågavarande befattningshavare till 24 lönegraden.

Fångvårdsstyrelsen har föreslagit, att befattningarna hänföras till 21 lönegraden. Styrelsen har därvid särskilt betonat det ansvar, som är förenat med befattningen såsom föreståndare för den ekonomiskt sett synnerligen betydelsefulla verkstadsdriften vid fängelset. Vid statens sinnessjukhus äro, framhåller styrelsen, befattningshavare med arbetsuppgifter motsvarande arbetsassistentens placerade såsom sysslomän av 3:e klass i 21 lönegraden.

De sakkunniga ha funnit de arbetsuppgifter, som äro förenade med befattningen såsom arbetsledande assistent vid centralfängelset å Långholmen, i kvalitativt hänseende motivera, att befattningen erhåller en högre lönegrads-placering än de bägge övriga assistentbefattningarna av 1:a klass vid fängelset. Med hänsyn härtill och under beaktande av den löneställning, som tillkommer motsvarande befattningshavare vid statens sinnessjukhus, föreslå de sakkunniga, att arbetsledarbefattningen vid fängelset under benämningen arbetsassistent uppflyttas till lönegraden A 21.

Uppflyttning av föreståndaren för centralfängelset å Långholmen från direktör av 1:a klass i lönegraden A 27 till lönegraden A 28. Inom fångvården finnes allenast en direktörsbefattning av 1:a klass, nämligen befattningen såsom föreståndare för centralfängelset å Långholmen. Av såväl fångvårdssällskapet som fångvårdsstyrelsen har gjorts gällande, att den nuvarande placeringen av nämnda befattning i 27 lönegraden är för låg. Fångvårdssällskapet har därvid för sin del föreslagit uppflyttning av befattningen till 29 lönegraden, medan fångvårdsstyrelsen ansett en placering i åtminstone 28 lönegraden starkt motiverad.

Då de sakkunniga anse, att en placering av ifrågavarande tjänst i 28 lönegraden skulle innebära en riktigare avvägning i förhållande till övriga direktörstjänster inom fångvårdsstaten och liknande tjänster inom civilförvaltningen i övrigt, föreslå de sakkunniga, att befattningen uppflyttas till denna lönegrad.

Statens uppfostringsanstalt å Bona.

Utbyte av eldaren i lönegraden A 5 mot eldare av 2:a klass i samma lönegrad samt maskinisten i lönegraden A 8 mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Uppflyttning av lärarna, tillika avdelningsföreståndare från lönegraden A 17 till lönegraden A 18. Anstaltsstyrelsen har föreslagit uppflyttning av de två befattningarna såsom lärare, tillika avdelningsföreståndare, vid anstalten till 20 lönegraden.

Då jämväl de sakkunniga anse den nuvarande placeringen av ifrågavarande tjänster för låg särskilt i betraktande av den löneställning, som till-

kommer lärare vid skyddshem, föreslå de sakkunniga, att befattningarna uppflyttas till lönegraden A 18.

Uppflyttning av verkmästaren, tillika avdelningsföreståndare från lönegraden A 17 till arbetsledare, tillika avdelningsföreståndare i lönegraden A 18. Anstaltsstyrelsen har föreslagit befattningens uppflyttning till 21 lönegraden.

Enligt de sakkunnigas mening bör ifrågavarande uppflyttningsförslag bedömas på i huvudsak samma sätt som nyss behandlade förslag om uppflyttning av lärarna, tillika avdelningsföreståndare. Med hänsyn härtill föreslå de sakkunniga, att befattningen uppflyttas till lönegraden A 18.

Tredje huvudtiteln.

Utrikesdepartementet.

Införande av kontorsbiträde i lönegraden A 4. Enligt gällande tjänsteförteckning är lägsta biträdesgraden inom utrikesdepartementet kanslibiträdestjänst. Även om de göromål, som åvila biträdespersonalen inom departementet, på grund av dithörande arbetsuppgifters natur i viss mån äro särpräglade, kan detta likväl icke anses vara fallet i sådan omfattning, att icke jämväl ordinarie befattningar i 4 lönegraden där böra ifrågakomma. De sakkunniga vilja därför föreslå, att befattningen kontorsbiträde upptages i tjänsteförteckningen. Då sålunda lönegraden A 4 hädanefter torde böra betraktas såsom bottengrad för biträdespersonalen i utrikesdepartementet, synes den extra ordinarie biträdespersonalen i departementet böra för framtiden hänföras till lönegraden Eo 4.

Nedflyttning av kamreraren från lönegraden A 26 till lönegraden A 24. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering och vad i berörda sammanhang anförts föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av förste arkivarien från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Såväl med avseende å arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, vilka äro förenade med befattningen såsom förste arkivarie hos utrikesdepartementet, som med hänsyn till därav betingade utbildningskrav synes befattningen vara att i stort sett jämställa med de i 26 lönegraden placerade förste arkivariebefattningarna hos riksarkivet. De sakkunniga föreslå därför, att befattningen uppflyttas till lönegraden A 26.

Fjärde huvudtiteln.

Arméförvaltningen.

Uppflyttning av en expeditionsvakt i lönegraden A 5 till förrådsförman i lönegraden A 7. En av expeditionsvakterna å arméförvaltningens civila

departement är praktiskt taget helt sysselsatt med omhänderhavandet av departementets förråd av räkenskapsblanketter samt med effektuerandet av truppförbandens rekvisitioner av sådana blanketter. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna rörande expeditionsvakternas lönegrads-placering föreslå de sakkunniga, att ifrågavarande expeditionsvaktsbefattning uppflyttas till lönegraden A 7 under benämningen förrådsförman.

Uppflyttning av en expeditionsvakt från lönegraden A 5 till kontorist i lönegraden A 9. Åt en å arméförvaltningens intendenturdepartement placerad expeditionsvakt ha uppdragits vissa kvalificerade göromål såsom upprättande av sammandrag över telefonräkningar, avskrift av inkomst- och utgiftstitlar, som beröra kasernutredningsbyrån, samt utlämnande av arbetsbeskrivningar och tillhandagående i övrigt vid upphandlingar. På grund härav föreslå de sakkunniga, under hänvisning till nyssnämnda allmänna riktlinjer, att denna expeditionsvaktsbefattning uppflyttas till lönegraden A 9 under benämningen kontorist.

Uppförande av ytterligare en sekreterare i lönegraden A 24. Å civila departementets kanslibyrå finnes en sekreterartjänst i lönegraden A 26. Arméförvaltningen har hemställt om inrättandet å nämnda byrå av ytterligare en sådan tjänst i 24 lönegraden. Till stöd för förslaget har arméförvaltningen anfört, att den stora arbetsbörda, som även under normala förhållanden åvilde chefen å kanslibyrån, gjort det nödvändigt att överflytta en del av dennes göromål å sekreteraren i 26 lönegraden, vilket i sin tur medfört, att för handläggningen av sekreterargöromålen erfordrades ytterligare en sekreterarbefattning, förslagsvis placerad i 24 lönegraden. Enligt vad som inhämtats kommer med hänsyn till arbetets omfattning sistnämnda befattningshavare att få tagas i anspråk jämväl för föredragning.

Vad sålunda föreslagits anse sig de sakkunniga böra biträda och tillstyrka alltså, att å arméförvaltningens civila departement inrättas en sekreterartjänst i 24 lönegraden, därvid dock med anledning av föreliggande förslag om sammanförande av armé-, marin- och flygförvaltningarnas civila arbetsuppgifter till ett ämbetsverk befattningen i avvaktan å den slutliga prövningen av nämnda förslag tills vidare bör upptagas allenast såsom extra ordinarie.

Uppflyttning av en kamrerare från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga med hänsyn till arten och omfattningen av göromålen å civila departementets kamrerarkontor, att kamreraren därstädes uppflyttas till 26 lönegraden, därvid dock av skäl, som under föregående punkt anförts, befattningen tills vidare bör upptagas allenast såsom extra ordinarie.

Krigsarkivet.

Uppflyttning av en expeditionsvakt från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expe-

ditionsvakternas lönegradsplacering och vad där anförts om kvalificerade arbetsuppgifter (bokbindning, konservering m. m.) för vissa expeditionsvakter vid arkiv föreslå de sakkunniga, att en av expeditionsvakterna vid krigsarkivet uppflyttas till lönegraden A 6.

Uppflyttning av krigsarkivarien från lönegraden A 28 till lönegraden A 29. Chefen för arméstaben har föreslagit uppflyttning av krigsarkivarien till 30 lönegraden samt framhållit, att frågan varit föremål för behandling vid 1939 års riksdag, varvid i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag beslut fattats om tjänstens inplacering i 28 lönegraden. Föredragande departementschefen hade emellertid vid ärendets anmälan förutsatt, att frågan skulle ånyo upptagas vid tjänsteförteckningsrevisionen. Till grund för chefens för arméstaben förslag hade legat en år 1938 upprättad promemoria, i vilken framhållits, att krigsarkivets samlingar avsevärt utökats, att arkivets administrativa myndighet utvidgats, att nya och betydande verksamhetsområden lagts under arkivet samt att detsamma i organisatoriskt hänseende fått en självständig ställning. Chefen för arméstaben framhåller vidare, att krigsarkivarien utövade ett ledande inflytande beträffande arkivvården på ett omfattande administrativt område. Han är, förutom chef för krigsarkivet, föredragande byråchef i arméstaben samt ingår för vissa ärenden såsom adjungerad ledamot i rikets allmänna kartverk.

Riksarkivet har funnit fullgoda skäl föreligga för krigsarkivarietjänstens uppflyttning till lönegraden A 30 och därvid framhållit, att någon åtskillnad mellan arkivråden i riksarkivet och krigsarkivarien i fråga om allmänna vetenskapliga meriter ej kan göras.

Jämväl de sakkunniga anse med hänsyn till krigsarkivets storlek och betydelse samt de övriga omständigheter, som ovan åberopats, en förbättring av krigsarkivariens löneställning befogad. Hänsyn har härvid tagits till att krigsarkivarien har att utöva ledningen icke blott av arméns utan även av flygvapnets arkivväsen. De sakkunniga finna befattningens placering i lönegraden A 29 innebära en rättvis avvägning.

Marinförvaltningen.

Uppflyttning av sekreteraren från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Marinförvaltningen har föreslagit uppflyttning av ämbetsverkets sekreterartjänst från 24 till 26 lönegraden. Ämbetsverket har därvid hänvisat till att samma förslag framförts av försvarskommissionen men icke vunnit statsmakternas bifall, samt uttalat, att de erfarenheter, ämbetsverket vunnit efter det att 1936 års försvarsordning trätt i kraft, till fulla bestyrka, att sekreterarens arbetsuppgifter till art och omfattning äro av sådan beskaffenhet, att tvekan icke kan råda om rättmätigheten i kravet på uppflyttning. Det har vidare framhållits, att sekreteraren är gemensam för ämbetsverkets alla avdelningar samt att en icke obetydlig föredragningskyldighet är förenad med befattningen.

De sakkunniga anse sig med hänsyn till omfattningen av den med befattningen förenade föredragningsskyldigheten böra tillstyrka marinförvaltningens ifrågavarande förslag, därvid dock med anledning av föreliggande förslag om sammanförande av armé-, marin- och flygförvaltningarnas civila arbetsuppgifter till ett ämbetsverk befattningen i avvaktan å den slutliga prövningen av nämnda förslag tills vidare bör upptagas allenast såsom extra ordinarie.

Sjökarteverket.

Uppflyttning av expeditionsvakten från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Införande av förste gravör i lönegraden A 17. Å sjökarteverkets stat finnas 6 ordinarie gravörbefattningar i lönegraden A 15. Sjökarteverket har anfört, att den äldste gravören har en viss förmansställning i förhållande till de övriga samt på grund härav och då det ur organisatorisk synpunkt måste anses önskvärt, att en personalgrupp företrädes av en förman, föreslagit, att en förste gravörbefattning i lönegraden A 17 inrättas. Därjämte har föreslagits, att ytterligare en gravörbefattning uppflyttas till sistnämnda lönegrad.

Sjökarteverkets civila personalförening har föreslagit, att halva antalet gravörer uppflyttas till 18 lönegraden.

De sakkunniga, som funnit motiverat, att en högre placering beredes den såsom förman tjänstgörande gravören, anse sig böra föreslå uppflyttning av en befattning såsom gravör till förste gravör i lönegraden A 17.

Uppflyttning av två ritare, den ene från lönegraden A 15 till förste ritare i lönegraden A 17 och den andre från lönegraden Eo 15 till ingenjör i lönegraden A 21. Sjökarteverket har framhållit, att av verkets nio ordinarie ritare, vilka samtliga äro placerade i lönegraden A 15, trenne praktiskt taget permanent äro sysselsatta med utarbetandet av originalritningar, varför ämbetsverket anser starka skäl tala för att bereda dessa befattningshavare förbättrad lönegradsplacering. Vidare är en ritare, den s. k. »förste ritaren», sedan lång tid tillbaka förordnad att biträda vid rit- och gravyrarbetenas ledning och övervakning m. m. Sjökarteverket anser därför, att även denna befattning bör uppflyttas till lönegraden A 17.

Sjökarteverkets civila personalförening föreslår uppflyttning av ifrågavarande ritarbefattningar till lönegraden A 18.

I anslutning till de sakkunnigas under föregående punkt framlagda förslag, förorda de sakkunniga, att den ritarbefattning, vars innehavare tjänstgör såsom förman, ombildas till en förste ritarbefattning i lönegraden A 17. Vad sjökarteverket i övrigt föreslagit beträffande vissa av de nuvarande

ordinarie ritarbefattningarna ha de sakkunniga ansett sig icke kunna biträda.

Enligt vad de sakkunniga inhämtat har under senare år ägt rum en betydande utveckling beträffande den tekniska materielen å sjökarteverkets fartyg och mätningebåtar. De därunder vunna erfarenheterna ha ådagalagt behovet av en högskolebildad ingenjör för skötseln och övervakningen av den tekniska mätningmaterielen. För närvarande finnes en dylik befattningshavare anställd med lön såsom ritare i lönegraden Eo 15 samt med ett särskilt arvode därutöver av 1 200 kronor för år. De sakkunniga anse befoogat, att befattningen ombildas till en ingenjörsbefattning i lönegraden A 21.

Nedflyttning av redogöraren från lönegraden A 18 till lönegraden A 17. I anslutning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering anse de sakkunniga, att ifrågavarande befattning bör vara inplacerad i lönegraden A 17.

Femte huvudtiteln.

Socialstyrelsen.

Uppflyttning av en expeditivakt från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditivakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga, att en befattning såsom expeditivakt å socialstyrelsens utlänningsbyrå uppflyttas till lönegraden A 6. Då det här ofta gäller att visa utlännningar till rätta, för vilket ändamål även viss kunnsighet i främmande språk är behöfelig, synes en dylik inplacering befogad.

Uppflyttning av ett kanslibitråde från lönegraden A 7 till kontorist i lönegraden A 9. Såväl socialstyrelsen som styrelsens personalförening ha föreslagit, att den å utredningsbyrån placerade befattningen såsom kanslibitråde med hänsyn till göromålens beskaffenhet uppflyttas till kontoristbefattning i 9 lönegraden.

Vad sålunda föreslagits anse sig de sakkunniga böra tillstyrka.

Riksförsäkringsanstalten.

Uppflyttning av maskinisten från lönegraden Eo 7 till värmelednings-skötare, tillika reparatör, av 1:a klass i lönegraden A 8. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Nedflyttning av materialförvaltaren från lönegraden A 14 till lönegraden A 12. De sakkunniga ha funnit arbetsuppgifterna för materialförvaltaren

hos riksförsäkringsanstalten, sedda i förhållande till åliggandena för befattningshavare med jämförlig ställning hos andra verk — och då även affärsverken — icke vara av den kvalificerade art, att befattningens placering i lönegraden A 14 bör bibehållas. Inplacering i 12 lönegraden synes utgöra en riktigare avvägning. De sakkunniga föreslå alltså, att befattningen nedflyttas till 12 lönegraden.

Uppflyttning av en förste aktuarie från lönegraden Eo 24 till lönegraden A 24. Riksförsäkringsanstalten har anfört, att ledningen av arbetet å försäkringsbyråns försäkringsavdelning är anförtrodd en i 24 lönegraden placerad extra ordinarie förste aktuarie. Med hänsyn till arbetets stora vikt och betydelse anser ämbetsverket, att det icke bör råda något tvivel om att ifrågavarande befattning bör omändras till en förste aktuariebefattning i 26 lönegraden.

De sakkunniga ha för sin del icke funnit skäl till annan förändring beträffande denna befattning, än att densamma bör göras till ordinarie befattning i 24 lönegraden.

Uppflyttning av en förste aktuarie från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Riksförsäkringsanstalten har föreslagit uppflyttning av ifrågavarande å försäkringsbyråns registeravdelning placerade befattning till 28 lönegraden under benämningen byrådirektör. Till stöd för förslaget har ämbetsverket åberopat, att det åligger registeravdelningen att handhava arbetsgivarregistret, för vars förande den mest noggranna och kvalificerade arbetsledning är erforderlig, om det stora registret skall kunna fylla sitt ändamål. Registret utgör grundval för en väsentlig del av ämbetsverkets arbete och möjliggör, att debiteringen av det mycket stora antalet mindre arbetsgivare kan genomföras för en rimlig kostnad.

Jämväl de sakkunniga ha funnit, att ifrågavarande befattning bör givas en bättre lönegradsplacering än den nuvarande. Emellertid ha de sakkunniga ansett sig böra stanna vid att föreslå, att befattningen placeras i 26 lönegraden, därvid benämningen förste aktuarie bör bibehållas.

Uppflyttning av en förste byråingenjör från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Riksförsäkringsanstalten har föreslagit uppflyttning av ifrågavarande befattning till 28 lönegraden under benämningen byrådirektör. Till stöd för förslaget har ämbetsverket framhållit, att innehavaren av befattningen utövar ledningen av försäkringsbyråns tekniska avdelning. Bland de uppgifter, som åvila den tekniska avdelningen, märkes olycksfallsförebyggande verksamhet hos arbetsgivare, försäkrade i anstalten. Ämbetsverket anför, att arbetet på att förebygga olycksfall i kombination med en sådan rationalisering av sjukvården, att en skadad arbetare snarast möjligt återföres till produktivt arbete, visat sig kunna medföra avsevärd effekt och en betydande nedgång av olycksfallsfrekvensen samt kostnaderna för olycksfallen.

I likhet med riksförsäkringsanstalten anse de sakkunniga, att ifrågavarande befattning, med hänsyn främst till den förebyggande verksamhetens betydelse, bör uppflyttas i högre lönegrad. De sakkunniga ha dock funnit sig böra stanna vid att förorda, att befattningen under bibehållen benämning hänföres till 26 lönegraden.

Uppflyttning av en förste byråingenjör från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Till stöd för härom framställt förslag har riksförsäkringsanstalten framhållit, att innehavaren av befattningen är chef för försäkringsbyråns premiesättningssektion samt att det åligger honom att — förutom att leda och övervaka arbetet å sektionen — i samråd med försäkringsmatematiska och statistiska byrån verkställa specialtarifiering för ett mycket betydande antal större arbetsgivare ävensom att företaga inspektion och besök hos arbetsgivare.

Vad riksförsäkringsanstalten sålunda föreslagit anse sig de sakkunniga böra förorda.

Uppflyttning av en sekreterare från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Riksförsäkringsanstalten har föreslagit uppflyttning av sekreteraren å administrativa byrån, vilken befattningshavare tillika är anstaltens ombudsman, till lönegraden A 26 samt därvid framhållit, att ämbetsverket tidigare gjort flera framställningar i fråga om befattningshavarens placering i 26 lönegraden, vilka framställningar tillstyrkts av allmänna civilförvaltningens lönenämnd och statskontoret men icke vunnit statsmakternas bifall. Med hänsyn till arbetets stora omfattning och det ansvar, som är förenat med befattningen — sekreteraren och ombudsmannen har att självständigt handlägga rättegångs-, skadestånds- och konkursmål — är det enligt ämbetsverket ställt utom allt tvivel, att ifrågavarande befattning bör placeras i 26 lönegraden.

Jämväl de sakkunniga tillstyrka, att ifrågavarande sekreterarbefattning uppflyttas till lönegraden A 26.

Såsom i den allmänna delen antytts, ha de här framlagda förslagen beträffande riksförsäkringsanstalten ansetts kunna genomföras oberoende av det i viss mån svävande spörsmålet om en allmän översyn av anstaltens personalorganisation.

Försäkringsrådet.

Uppflyttning av expeditivakten från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditivakternas lönegradsplacering få de sakkunniga föreslå ifrågavarande förändring.

Yrkesinspektionen.

Uppflyttning av yrkesunderinspektörerna från lönegraden A 16 till lönegraden A 17. Riksförsäkringsanstalten har föreslagit uppflyttning av ifrå-

gavarande befattningshavare till 17 lönegraden. Ämbetsverket har därvid framhållit, att 1937 års arbetarskyddskommitté ansett, att befattningarna borde uppflyttas till 18 lönegraden. Kommittén hade tänkt sig, att underinspektörerna i regel skulle handhava tillsynen å sådana arbetsställen, där färre än 10 arbetare funnes anställda. I utlåtande över kommitténs förslag förordade riksförsäkringsanstalten en gradering av tjänsterna så, att å varje distrikt skulle inrättas en tjänst i 18 lönegraden, medan övriga underinspektörsbefattningar skulle hänföras till 16 lönegraden. Statskontoret ansåg i sitt utlåtande över kommittéförslaget, att frågan borde hänskjutas till 1936 års lönekommitté, medan allmänna civilförvaltningens lönenämnd icke ville motsätta sig en uppflyttning till 17 lönegraden. Vid ärendets riksdagsbehandling uttalades av såväl föredragande departementschefen som statsutskottet, att frågan ej borde upptagas förrän i samband med en allmän granskning av de statliga befattningshavarnas lönegradsplacering.

Med hänsyn till vad sålunda i ärendet förekommit och då de sakkunniga i likhet med allmänna civilförvaltningens lönenämnd anse riktigast, att samtliga befattningar hänföras till 17 lönegraden, få de sakkunniga förorda ifrågavarande uppflyttning.

Pensionsstyrelsen.

Uppflyttning av ett kontorsbiträde från lönegraden A 4 till kanslibiträde i lönegraden A 7. Pensionsstyrelsen har med instämmande av styrelsens kvinnliga tjänstemäns förening föreslagit uppflyttning av ett kontorsbiträde å granskningsbyråns sekretariat till kontorist i lönegraden A 9 under framhållande av att ifrågavarande befattningshavare har till åliggande att föra byråns sekretariatsdiarier samt verkställa undersökning om tidigare skriftväxling ägt rum eller om vederbörande sökt eller beviljats folkpension, invalidunderstöd, barnbidrag eller blindhetsersättning m. m.

De sakkunniga ha funnit de arbetsuppgifter, som äro förenade med ifrågavarande befattning, motivera en förbättrad löneställning. Med hänsyn härtill och i betraktande av att befattningshavaren i viss utsträckning intar förmansställning, vilja de sakkunniga förorda, att befattningen uppflyttas till 7 lönegraden.

Utbyte av värmeledningsskötaren, tillika reparatör i lönegraden A 8 mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningsspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av två kanslibiträden från lönegraden A 7 till kontorister i lönegraden A 9. Pensionsstyrelsen har föreslagit uppflyttning av ett kanslibiträde å kanslibyråns registeravdelning till kontorist i 9 lönegraden och ett kanslibiträde å försäkringsbyråns bokföringsavdelning till kansliskrivare

i 11 lönegraden. Styrelsens kvinnliga tjänstemäns förening har föreslagit placering i 11 lönegraden av bägge befattningarna.

Styrelsen har därvid framhållit, att förstnämnda befattningshavares huvuduppgift är att granska, att uppförandet å registerkort av inkomna ansökningar sker på ett riktigt sätt samt att kontrollera, att registreringssystemet följes. Registeravdelningens kortregister omfattar omkring 900 000 kort.

Ifrågavarande kanslibitråde å försäkringsbyråns bokföringsavdelning tjänstgör såsom föreståndarinna för den s. k. barnbidragsavdelningen. Enligt styrelsen åligger det befattningshavaren att leda och övervaka arbetet å avdelningen. Befattningen måste särskilt med hänsyn till de betydande belopp, som utbetalas genom densamma — 15 000 000 kronor årligen — betecknas såsom synnerligen ansvarsfull.

Arten och omfattningen av de arbetsuppgifter, som äro förenade med ifrågavarande befattningar, synas de sakkunniga motivera, att befattningarna uppflyttas till 9 lönegraden under benämningen kontorist.

Nedflyttning av materialförvaltaren från lönegraden A 13 till lönegraden A 10. De sakkunniga ha funnit arbetsuppgifterna för materialförvaltaren hos pensionsstyrelsen sedda i förhållande till åliggandena för befattningshavare med jämförlig ställning hos andra verk icke vara av den kvalificerade art, att befattningens placering i lönegraden A 13 bör bibehållas. Med anledning härav och under hänvisning till den av de sakkunniga för motsvarande befattning hos riksförsäkringsanstalten föreslagna löneställningen förorda de sakkunniga, att materialförvaltarbefattningen hos pensionsstyrelsen nedflyttas till 10 lönegraden.

Uppflyttning av en amanuens från lönegraden Eo 13 till bokhållare i lönegraden A 14. Pensionsstyrelsen har föreslagit ifrågavarande uppflyttning under framhållande av att det åligger innehavaren av befattningen att verkställa granskning av anmärkningar, som framställas av personalen för förhandsgranskning, att justera fel å ansökningshandlingar, där så kan ske utan skriftväxling, samt att ombesörja skrivelser till pastorsämbeten angående namn m. m.

Pensionsstyrelsens tjänstemannaförening har föreslagit uppflyttning av befattningen till 15 lönegraden.

Vad pensionsstyrelsen sålunda föreslagit anse sig de sakkunniga böra tillstyrka.

Uppflyttning av en aktuarie från lönegraden A 21 till kamrerare i lönegraden A 22. Såväl pensionsstyrelsen som pensionsstyrelsens tjänstemannaförening ha föreslagit uppflyttning av ifrågavarande befattning till lönegraden A 24. Styrelsen har därvid framhållit, att befattningshavaren har — förutom att öva tillsyn över bokföringen och redovisningen av fondmedlen — att förestå det rent kamerala arbetet å byrån samt att arbetet på grund av

personalens ökning, omläggning av bokföringsväsendet och andra omständigheter väsentligt ökats.

Ifrågavarande befattning är enligt de sakkunnigas mening att hänföra till kassagöromålstjänster. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för dylika tjänsters lönegradsplacering föreslå de sakkunniga, att befattningen ombildas till en kamrerarbefattning i 22 lönegraden.

Statens tvångsarbetsanstalt i Landskrona och statens alkoholistanstalt därstädes.

Uppflyttning av vaktfruarna från lönegraden A 1 till lönegraden A 3. Sveriges fångvårdsmannaförbund har med instämmande av anstaltsstyrelsen föreslagit uppflyttning av vaktfruarna till 6 lönegraden.

I anslutning till vad de sakkunniga anfört beträffande vaktfruarna inom fångvården tillstyrka de sakkunniga uppflyttning av jämväl ifrågavarande befattningshavare till 3 lönegraden. En förutsättning för beredande av denna löneförbättring bör dock vara, att anstalten kommer att bibehållas för sitt nuvarande ändamål eller att vederbörande befattningshavare eljest i fortsättningen tagas i anspråk för göromål, som hänföra sig till vaktfrubefattning.

Statens alkoholistanstalt å Venngarn.

Utbyte av maskinisten i lönegraden A 8 mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Statens skyddshem.

Flyttning av föreståndarna i lönegraden Eo 23 till lönegraden A 22 och föreståndarna i lönegraden Eo 25 till lönegraden A 24. Vid statens skyddshem äro föreståndarbefattningarna upptagna å extra ordinarie stat med placering av 8 föreståndare i lönegraden Eo 23 och 4 föreståndare i lönegraden Eo 25.

Såväl socialstyrelsen som föreningen ledare vid svenska skyddshem ha — under framhållande av att det ur rekryteringssynpunkt är angeläget, att ifrågavarande befattningar göras till ordinarie — hemställt om förbättrad löneställning för ifrågavarande befattningshavare.

De sakkunniga vilja erinra, att på sin tid undervisningsväsendets lönenämnd och statskontoret föreslagit, att föreståndarna för skolhem och yrkeshem måtte hänföras till 22 respektive 24 lönegraderna. Vid 1938 års riksdag löstes placeringsfrågan provisoriskt på det sättet, att de förstnämnda upptogos såsom extra ordinarie i 23 lönegraden och de sistnämnda såsom extra ordinarie i 25 lönegraden. Lika med socialstyrelsen och omförmälda förening anse de sakkunniga, att ifrågavarande befattningar böra göras till ordi-

narie i den mån respektive skyddshem med säkerhet kunna förutsättas för framtiden ingå i organisationen. Emellertid finna sig de sakkunniga icke böra förorda högre lönegradsplacering än den av förenämnda myndigheter tillstyrkta, d. v. s. 22 respektive 24 lönegraderna.

Fråga om ändrad löneställning för överläkare med bostadsförmån. Vid statens skyddshem finnes en befattning såsom chef, tillika läkare i lönegraden A 28. Med denna befattning är förenad förmånen av fri bostad. Detsamma är förhållandet med överläkarbefattningarna vid statens sinnessjukhus och statens anstalt för fallandesjuka. Enligt de sakkunnigas mening förefinnes anledning att evalvera nämnda förmån i lön, men då de löneställningar, som därvid kunna ifrågakomma för befattningarna, delvis falla utanför de i förevarande betänkande behandlade lönegraderna, återkomma de sakkunniga till spørsmålet under en senare etapp av utredningen.

Medicinalstyrelsen.

Uppflyttning av inspektrisen över sjuksköterskeväsendet från lönegraden A 20 till byråinspektör i lönegraden A 22. Medicinalstyrelsen har föreslagit uppflyttning av inspektrisen över sjuksköterskeväsendet till 24 lönegraden under framhållande av de alltmer krävande administrativa uppgifter, som tillkommit för innehavaren av ifrågavarande befattning.

De sakkunniga ha liksom medicinalstyrelsen funnit, att den nuvarande lönegradsplaceringen icke svarar mot de med befattningen förenade arbetsuppgifterna. Särskilt ha de sakkunniga därvid beaktat den rådgivande och ambulatoriska verksamhet, som det åligger innehavaren av befattningen att utöva. Med hänsyn härtill vilja de sakkunniga förorda, att befattningen under benämningen byråinspektör uppflyttas till 22 lönegraden.

Införande av revisor i lönegraden A 21. Medicinalstyrelsen har föreslagit överförande av kassören å övergångsstat i lönegraden A 21 till ordinarie revisor i lönegraden A 23.

Innehavaren av ifrågavarande befattning har till huvudsaklig uppgift att verkställa granskning av sinnessjukhusens räkenskaper. Då denna arbetsuppgift är av bestående natur, anse de sakkunniga i likhet med medicinalstyrelsen, att befattningen under benämningen revisor bör återföras å ordinarie stat. Emellertid finna de sakkunniga sig icke böra ifrågasätta annan löneställning än den för revisorsbefattningar brukliga, d. v. s. 21 lönegraden.

Uppflyttning av kamreraren från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagörörmålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga, med hänsyn till arten och omfattningen av de med ifrågavarande befattning förenade åliggandena, att den uppflyttas till 26 lönegraden.

Statens bakteriologiska laboratorium.

Nedflyttning av stallförmannen från lönegraden A 8 till lönegraden A 7.

De sakkunniga ha icke kunnat finna bärande motiv för högre lönegradsplacering av ifrågavarande befattning än den för förmansbefattningar eljest vanliga. Med hänsyn härtill och under erinran om att stallförmannen hos statens veterinärbakteriologiska anstalt är placerad i lönegraden A 7, föreslå de sakkunniga, att befattningen såsom stallförmän hos statens bakteriologiska laboratorium nedflyttas till nämnda lönegrad.

Uppflyttning av maskinisten i lönegraden A 8 till maskinist av 2:a klass i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av kanslibiträdet från lönegraden Eo 7 till kontorist i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för registratorsbefattningarnas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Statens sinnessjukhus.

Uppflyttning av maskinmästarna av 2:a klass från lönegraden A 12 till lönegraden A 13 och maskinmästarna av 1:a klass från lönegraden A 14 till lönegraden A 15. Utbyte av maskinisterna av 2:a klass i lönegraden A 8 mot maskinister av 3:e klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Statens uppfostringsanstalt för sinnesslöa gossar.

Uppflyttning av räkenskapsföraren från lönegraden Eo 14 till kassör i lönegraden A 14. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Flyttning av föreståndaren från lönegraden Eo 23 till lönegraden A 22. Anstaltsstyrelsen har föreslagit uppflyttning av föreståndaren till lönegraden A 25.

De sakkunniga finna för sin del befogat, att ifrågavarande befattning uppföres å ordinarie stat. I anslutning till de sakkunnigas förslag rörande placeringen av vissa föreståndare vid statens skyddshem anse sig de sakkunniga dock icke böra ifrågasätta högre löneställning än lönegraden A 22.

Barnmorskeläroanstalterna.

Fråga om utbyte av befattningarna såsom barnmorskelärare mot arvodsbefattningar. Vid barnmorskeläroanstalterna finnas två befattningar så-

som barnmorskelärare, placerade i lönegraden A 21. Utan att framlägga något förslag i ämnet ha de sakkunniga med hänsyn till att befattningarna icke äro heltidstjänster velat ifrågasätta, huruvida icke befattningarna lämpligen borde ombildas till arvodestjänster.

Överståthållarämbetet.

Införande av förste kanslist i lönegraden A 17. Överståthållarämbetet har föreslagit uppflyttning av en kanslist till bokhållare i lönegraden A 21 eller den lönegrad, som kan bliva fastställd för länsbokhållare av 2:a klass. Ämbetsverket har därvid framhållit, att å kansliet handläggas icke blott sådana grupper av ärenden, som vid länsstyrelse tillhöra landskansliets arbetsområde, utan även ett flertal av de göromål, som vid länsstyrelserna ankomma på landskontoret. Då ämbetets kansli för räkenskapsföring och beredande av anordningsärenden icke förfogar över någon tjänsteman jämställd med länsbokhållare, ha dessa uppgifter i stället fått anförtros åt en av kanslisterna, som av ämbetet förordnats att taga befattning med räkenskapsföring och de utanordningsärenden, som enligt medelsförvaltningsförordningen för länsstyrelserna åligga länsbokhållare.

De sakkunniga vilja för sin del förorda, att det av överståthållarämbetet angivna behovet av särskild befattningshavare för ämbetets räkenskapsföring och utanordningsärenden tillgodoses genom införande av en befattning såsom förste kanslist i lönegraden A 17.

Länsstyrelserna.

Införande av kontorist i lönegraden A 9 och kansliskrivare i lönegraden A 11. Från vissa länsstyrelser ha förslag framkommit om inrättande av biträdestjänster mellan 7 och 15 lönegraderna. Det har framhållits, att därvid, i samma mån som länsstyrelsernas arbetsbörda ökades, skulle kunna ske en överflyttning från landskanslisterna och landskontoristerna av mindre kvalificerade men för befattningshavare med den löneställning, som 7 lönegraden innebär, dock alltför krävande göromål.

Jämväl de sakkunniga finna lämpligt, att möjlighet skapas för inrättande av biträdestjänster av ifrågavarande slag vid länsstyrelserna. De sakkunniga förorda därför, att befattningarna kontorist och kansliskrivare upptagas i tjänsteförteckningen i lönegraderna A 9 respektive A 11. Frågan om vilka länsstyrelser, som böra förses med dylika befattningar, och i vilken utsträckning befattningarna böra förekomma vid länsstyrelserna bör bliva föremål för prövning från fall till fall. Något material för ett bedömande av ifrågavarande spörsmål redan nu ha de sakkunniga icke haft till sitt förfogande. De sakkunniga förutsätta emellertid, att jämsides med åtgärder i nu angivna syfte en minskning av landskanslist- och landskontoristtjänsterna vidtages.

Utbyte av landskanslist och landskontorist i lönegraden A 15 mot kanslist samt införande av förste kanslist i lönegraden A 17. Av flertalet länsstyrelser liksom även av olika personalorganisationer ha förslag om förbättrad löneställning för landskanslist och landskontorister framförts.

De sakkunniga vilja erinra, att vid 1937 års riksdag beslut fattades rörande omorganisation av länsstyrelserna samt rörande vissa därmed sammanhängande spörsmål. Föredragande departementschefen uttalade därvid, att visst fog förelåg för kraven på en förbättrad löneställning för åtminstone dem inom ifrågavarande befattningshavargrupp, som hade att utföra mera kvalificerade uppgifter. Emellertid ansåg departementschefen, att det sammanhang, som förefanns mellan frågan om förbättrad löneställning för landskanslist och landskontorister samt spörsmålet om uppbördsväsendets ordnande och ifrågasatt reformering av landsfiskalsinstitutionen, talade för ett uppskov med frågans lösning.

Frågan om landsfiskalsorganisationen har numera vunnit sin lösning. Enligt de sakkunnigas mening kan ännu kvarstående ovisshet rörande uppbördsväsendets ordnande icke längre utgöra hinder för ett upptagande av ifrågavarande lönegradsplaceringsfrågor. Det får numera anses fastslaget, att i varje fall landskanslistbefattningarna äro sluttjänster. Praktiskt taget samma förhållande torde gälla beträffande landskontoristerna. Med hänsyn härtill och då de sakkunniga i anslutning till förut återgivna departementschefsuttalande äro av den uppfattningen, att möjlighet bör beredas för uppflyttning av de befattningshavare, som ha att utföra de mest kvalificerade arbetsuppgifterna, föreslå de sakkunniga, att befattning såsom förste kanslist infördes i tjänsteförteckningen i 17 lönegraden. Under hänvisning till vad de sakkunniga under föregående punkt uttalat, anse de sakkunniga sig icke böra framlägga något förslag rörande den utsträckning, i vilken den nya befattningen bör förekomma vid länsstyrelserna. Såsom en allmän norm vilja de sakkunniga dock ifrågasätta, att varje länsstyrelse erhåller en förste kanslistbefattning å vardera av kansli- och kontorssidorna samt att därutöver inrättas en förste kanslistbefattning vid de största länsstyrelserna, åtminstone på landskanslien. Uppenbarligen bör i samband med inrättandet av nya befattningar indragning av motsvarande antal tjänster i 15 lönegraden äga rum. Av vad i det föregående anförts framgår, att indragning av dylika befattningar därjämte bör äga rum i den mån kontorist- eller kansli-skrivarbefattningar tillkomma.

Slutligen vilja de sakkunniga föreslå, att benämningarna landskanslist och landskontorist utbytas mot kanslist.

Sjätte huvudtiteln.

Kommunikationsdepartementet.

Införande av kansliskrivare i lönegraden A 11. Under hänvisning till vad de sakkunniga anförts beträffande motsvarande spörsmål för justitiedeparte-

mentet, föreslå de sakkunniga, att jämväl för kommunikationsdepartementets del införes en befattning såsom kansliskrivare i lönegraden A 11.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Uppflyttning av ett kanslibitråde från lönegraden A 7 till kontorist i lönegraden A 9. Såväl väg- och vattenbyggnadsstyrelsen som styrelsens tjänstemannaförening ha föreslagit uppflyttning av kanslibiträdet å järnvägs- och luftfartsbyrån till kansliskrivare i 11 lönegraden.

Jämväl de sakkunniga ha funnit de med ifrågavarande befattning förenade åliggandena vara mera kvalificerade än göromålen för kanslibiträden i allmänhet. Med hänsyn härtill föreslå de sakkunniga, att befattningen uppflyttas till kontoristbefattning i lönegraden A 9.

Uppflyttning av ett kanslibitråde från lönegraden A 7 till kansliskrivare i lönegraden A 11. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit uppflyttning av kanslibiträdet hos kamreraren till kassör i lönegraden A 12. Styrelsen har därvid erinrat, att styrelsen i sina petitaskrivelser åren 1937 och 1938 hemställt om inrättande av en kassörsbefattning i 11 lönegraden. Båda framställningarna hade tillstyrkts av vederbörande lönenämnd och den sista framställningen jämväl av statskontoret. Den ständiga ökningen av det med befattningen förenade arbetet och ansvaret har gjort, att styrelsen icke tvekar att nu föreslå en uppflyttning till 12 lönegraden.

Väg- och vattenbyggnadsstyrelsens tjänstemannaförening har biträtt styrelsens förslag.

De sakkunniga anse sig för sin del böra förorda, att befattningen uppflyttas till 11 lönegraden.

Införande av sekreterare i lönegraden A 24. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har framhållit det enligt styrelsens mening synnerligen trängande behovet av att kameralbyråchefens arbetsbörda lättas genom inrättande av en sekreterarbefattning å byrån. Av innehavaren av denna befattning bör krävas, förutom tingsmeritering, god förfarenhet i administrativa göromål. Vid förfall för byråchefen skall sekreteraren tjänstgöra i dennes ställe.

Ifrågavarande byråchef har att inom styrelsen representera även den allmänt administrativa förfarenheten. Med hänsyn till arten och omfattningen av honom åliggande göromål synes det befogat, att han vid sin sida erhåller en administrativt utbildad befattningshavare å ordinarie stat. Enligt de sakkunnigas mening bör därför en dylik befattning upptagas i tjänsteförteckningen. De sakkunniga tillstyrka, att befattningen under benämningen sekreterare hänföres till 24 lönegraden.

Uppflyttning av en byråingenjör från lönegraden A 21 till lönegraden A 24. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har föreslagit uppflyttning av samtliga nio i lönegraden A 21 placerade byråingenjörer hos styrelsen, därav fem till 22 och fyra till 26 lönegraden.

Styrelsens tjänstemannaförening liksom Yngre väg- och vattenbyggares förening anse, att samtliga byråingenjörer böra placeras i sistnämnda lönegrad.

Efter de undersökningar, som de sakkunniga i anledning av styrelsens framställning verkställt, och med utgående från de allmänna riktlinjerna för lönesättningen för ingenjörsbefattningar inom allmänna civilförvaltningen — beträffande vilka riktlinjer de sakkunniga icke ifrågasätta någon ändring — ha de sakkunniga ansett sig böra förorda förbättrad löneställning allenast för en å brobyrån placerad byråingenjör.

Brobyrån arbetar å tre avdelningar. Två av dessa avdelningar ha till föreståndare förste byråingenjörer, medan föreståndaren å den tredje avdelningen, varå handläggas ärenden angående granskning av arbetsritningar, är extra ingenjör med lön enligt 24 löneklassen. Enligt de sakkunnigas mening bör förbättrad löneställning beredas sistnämnda föreståndarbefattning på sådant sätt, att en byråingenjörsbefattning i lönegraden A 21 ombildas till byråingenjörsbefattning i lönegraden A 24.

En dylik förändring liksom övriga beträffande väg- och vattenbyggnadsstyrelsen av de sakkunniga här framställda förslag böra enligt de sakkunnigas mening kunna genomföras oberoende av det aktuella spörsmålet om vägväsendets förstatligande.

Uppflyttning av luftfartsinspektören från lönegraden A 28 till lönegraden A 29. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har med instämmande av styrelsens tjänstemannaförening föreslagit uppflyttning av luftfartsinspektören till lönegraden A 31.

De sakkunniga anse för sin del att med hänsyn till utvecklingen av luftfartsväsendet och därmed av underlaget för ifrågavarande befattningshavares verksamhet fog förefinnes för en uppflyttning av ifrågavarande befattning. Med hänsyn till jämförliga befattningshavares inplacering å löneskalan torde emellertid en uppflyttning till 29 lönegraden, d. v. s. samma löneställning som tillkommer väginnspektörerna, innebära en riktig avvägning.

Byggnadsstyrelsen.

Utbyte av värmeledningsskötarna, tillika reparatörer i lönegraden A 8 mot värmeledningsskötare, tillika reparatörer, av 1:a klass i samma lönegrad samt maskinisterna i lönegraden A 10 mot maskinister av 1:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Nedflyttning av kansliskrivaren från lönegraden A 11 till kontorist i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för registratorsbefattningarnas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av en arvodist till kansliskrivare i lönegraden A 11. Byggnadsstyrelsen har föreslagit ifrågavarande förändring under framhållande av att å styrelsens kamrerarkontor alltsedan 1938 funnits en arvodesbefattning, varav stadigvarande behov föreligger. Med hänsyn till de krav, som måste ställas på befattningshavarens kompetens — bland annat fullgoda insikter i bokföring — anser styrelsen, att befattningen bör placeras i lönegraden A 11.

Vad styrelsen sålunda föreslagit anse sig de sakkunniga böra förorda.

Uppflyttning av en notarie från lönegraden Eo 21 till lönegraden A 21. Byggnadsstyrelsens personalförening har med tillstyrkan av styrelsen föreslagit uppflyttning av den å byggnadsstyrelsens stadsplanebyrå tjänstgörande extra ordinarie notarien till sekreterare i lönegraden A 24. De sakkunniga hava funnit sig icke kunna tillstyrka förslaget men vilja, då de göromål, som åvila denne befattningshavare, visat sig bliva av bestående art, förorda, att befattningen göres till ordinarie i 21 lönegraden.

Sjunde huvudtiteln.

Kammarkollegiet.

Uppflyttning av ett kanslibitråde från lönegraden A 7 till kontorist i lönegraden A 9. Kammarkollegiet har med instämmande av ämbetsverkets personalförening föreslagit uppflyttning av kanslibiträdet å advokatfiskalskontoret till kansliskrivare i lönegraden A 11 samt därvid framhållit, att det till tjänsten hörande arbetet i och för sig är betungande och krävande med särskilt omfattande diarieföring samt att befattningshavaren därjämte har förmenskap över skrivpersonalen.

De sakkunniga anse sig för sin del böra förorda, att befattningen ombildas till en kontoristbefattning i lönegraden A 9.

Statskontoret.

Uppförande av ytterligare en notarie i lönegraden A 21. Såväl statskontoret som statskontorets personalförening ha föreslagit inrättande av ytterligare en notariebefattning i 21 lönegraden. Rörande motiveringen för förslaget få de sakkunniga hänvisa till vad nedan anföres i samband med redogörelsen för ämbetsverkets hemställan om inrättande av ytterligare en befattning såsom sekreterare i lönegraden A 26.

Då jämväl de sakkunniga anse behov av ytterligare en notariebefattning föreligga, få de sakkunniga tillstyrka förevarande förslag.

Nedflyttning av räntmästaren från lönegraden A 22 till lönegraden A 21. De sakkunniga ha icke funnit motiverat, att räntmästarbefattningen hos statskontoret bibehålles i högre lönegrad än den för aktuarier, notarier, revisorer m. fl. tjänstemän i allmänhet gällande. På grund härav föreslå de sakkunniga ifrågavarande nedflyttning.

Uppflyttning av en befattning såsom revisor och bokhållare från lönegraden A 21 till förste revisor i lönegraden A 24. Statskontoret har med instämmande av ämbetsverkets personalförening föreslagit uppflyttning av befattningen såsom revisor och bokhållare å ämbetsverkets kassabyrå till förste revisor i lönegraden A 24 och därvid framhållit, att innehavaren av befattningen tjänstgör såsom redaktör för statsliggaren samt att han under de tider, då han icke tages i anspråk för denna uppgift, anlitas såsom extra föredragande.

Med hänsyn till beskaffenheten av de med befattningen förenade arbetsuppgifterna ha de sakkunniga icke något att erinra mot ifrågavarande förslag.

Nedflyttning av befattningen såsom kamrerare och kassakontrollant från lönegraden A 26 till kamrerare i lönegraden A 24. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppförande av ytterligare en sekreterare i lönegraden A 26. Statskontoret har med instämmande av ämbetsverkets personalförening föreslagit inrättande för ämbetsverkets utgiftsbyråer av ytterligare en sekreterarbefattning i lönegraden A 26. Såsom motivering härför liksom för inrättandet av ovan behandlade notariebefattning har ämbetsverket anfört, att å ordinarie stat vid ämbetsverket finnas två notarier i lönegraden A 21 och två sekreterare i lönegraden A 26, bägge avsedda för de båda utgiftsbyråerna. Behovet av den föreslagna förstärkningen av utgiftsbyråernas arbetskrafter är konstant och synnerligen trängande på grund av den starkt ökade remissbördan.

De sakkunniga anse sig för sin del böra tillstyrka, att den föreslagna sekreterarbefattningen inrättas vid ämbetsverket. Det må omnämnas, att enligt beslut av Kungl. Maj:t, efter det frågan underställts riksdagens prövning, under de senaste åren en permanent utökning av sekreterarbefattningarna genom förordnanden med vikariatsersättning ägt rum.

Statistiska centralbyrån.

Införande av kontorist i lönegraden A 9. För handhavandet av arbetsledande uppgifter anse de sakkunniga motiverat, att biträdespersonalen hos statistiska centralbyrån förstärkes genom inrättandet av fyra befattningar såsom kontorist i lönegraden A 9.

Uppflyttning av förste aktuarien i lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Statistiska centralbyrån har föreslagit uppflyttning av förste aktuarien å befolkningsstatistiska avdelningen till lönegraden A 26. Ämbetsverket har framhållit, att innehavaren av ifrågavarande befattning, ehuru han icke till ställningen är avdelningschef, under de åtta år, arbetet med 1930 års folkräkning pågått, antingen fungerat som chef för denna den mest omfattande och vik-

tigaste av ämbetsverkets intermittenta arbetsuppgifter eller ock, under de tider då byråchefen å samma avdelning själv omhändertagit ledningen av folkräkningen, varit ledare för den årliga befolkningsstatistiken. Även i fortsättningen kommer befattningen att utnyttjas på motsvarande sätt. Med hänsyn härtill och i betraktande av det högt kvalificerade arbete i övrigt, som är förordat med befattningen, finner ämbetsverket en uppflyttning motiverad.

Statistiska centralbyråns personalförening har biträtt ämbetsverkets förslag.

Vad sålunda anförts innebär vägande skäl för att förste aktuarien å befolkningsstatistiska avdelningen erhåller samma löneställning som ämbetsverkets två övriga förste aktuarier. De sakkunniga föreslå därför, att befattningen ombildas till en förste aktuariefattning i lönegraden A 26.

Riksräkenskapsverket.

Uppflyttning av ett kanslibitråde från lönegraden A 7 samt kameralbiträdena från lönegraden A 8 till kontorister i lönegraden A 9. Riksräkenskapsverket har med instämmande av ämbetsverkets personalförening föreslagit uppflyttning av dels ett å budgetbyrån tjänstgörande kanslibitråde, dels ock de tre å revisionsbyråerna tjänstgörande kameralbiträdena till kansliskrivare i lönegraden A 11.

De sakkunniga ha inhämtat, att samtliga ifrågavarande befattningshavare, var och en för sin avdelning inom verket, dels på eget ansvar fullgöra registrerings- och expedieringsgöromål i avsevärd omfattning och således ha ställningen av avdelningsregistratorer, dels ock utöva förmanskap över biträdespersonal. På grund härav föreslå de sakkunniga, att befattningarna uppflyttas till kontoristbefattningar i lönegraden A 9.

Generaltullstyrelsen.

Uppflyttning av en expeditionsvakt från lönegraden A 5 till förrådsförman i lönegraden A 7. Med hänsyn till arten av de arbetsuppgifter, som påvila den vid centralförrådet tjänstgörande expeditionsvakten, föreslå de sakkunniga, under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering, att en expeditionsvaktsbefattning ändras till befattning som förrådsförman i lönegraden A 7.

Uppflyttning av ett skrivbiträde från lönegraden A 2 till kanslibitråde i lönegraden A 7 samt nedflyttning av registratorn från lönegraden A 14 till kansliskrivare i lönegraden A 11. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för registratorbefattningarnas lönegradsplacering och vad i berörda sammanhang anförts föreslå de sakkunniga, att ett skrivbiträde (byråregistrator å revisionsbyrån) uppflyttas till kanslibitråde i lönegraden A 7 och att registratorn hos ämbetsverket (byråregistrator å kanslibyrån) nedflyttas från lönegraden A 14 till kansliskrivare i lönegraden A 11.

Införande av kontorist i lönegraden A 9. I anslutning till vad general-tullstyrelsen anfört föreslå de sakkunniga i det följande, att kontoristbefattningar införas vid tullstaten i 9 lönegraden.

Generaltullstyrelsen, vars uppfattning biträdes av kvinnliga tulltjänstemannaföreningen, har uttalat, att skäl föreligga för motsvarande åtgärd med avseende å styrelsen.

Även de sakkunniga finna motiverat, att ifrågavarande befattning upptages i tjänsteförteckningen för generaltullstyrelsen. Tillfälle har däremot icke givits till så ingående undersökningar, att de sakkunniga kunna uttala sig om antalet av de befattningar, som nu böra uppföras i personalförteckningen.

Tullstaten.

1. Lokaltullförvaltningen.

Uteslutning av tillsyningsman i lönegraden A 6. Den egentliga bevakningspersonalen vid lokaltullförvaltningen utgöres av 309 tullvakter i lönegraden A 5, 725 tillsyningsmän i lönegraden A 6 och 573 tulluppsyningsmän i lönegraden A 8. I personalförteckningen för budgetåret 1940/41 äro dessutom upptagna 412 extra ordinarie tullvakter i 5 lönegraden. Såväl generaltullstyrelsen som svenska tullmannaförbundet ha föreslagit sammanslagning av tillsyningsmans- och tulluppsyningsmansgraderna.

Generaltullstyrelsen har därvid framhållit, att före den vid 1922 års riksdag beslutade omorganisationen av tullverket den egentliga bevakningspersonalen vid lokaltullförvaltningen hade utgjorts av vaktmästare, fördelade på tre klasser. I proposition nr 89 till 1922 års riksdag hade föreslagits tre tjänstegrader för den egentliga bevakningstjänsten, nämligen uppsyningsmän, tillsyningsmän och tullvakter i respektive 8, 6 och 5 lönegraderna. Riksdagen hade uttalat, att uppmärksamhet särskilt borde ägnas åt att tullvakterna i tillbörlig utsträckning komme till utnyttjande för mindre kvalificerat bevaknings- och annat dylikt arbete.

Efter verkställd undersökning hade tullkommissionen i betänkande den 14 oktober 1922 funnit, att tullvaktstjänsterna i första rummet borde avses för platser, där tidigare vaktmästare av klass 3 varit anställda, i andra rummet komma till användning för utförande av sådant upppassningsarbete, som ålåg expeditionsvakter hos generaltullstyrelsen och i andra verk, dock under förutsättning att för arbetet krävdes en särskild befattningshavare, samt i sista rummet avses för utförande av enklare bevakningsgöromål i frihamnarna. Antalet tullvaktstjänster hade därvid beräknats till 111. Beträffande arbetsfördelningen mellan tulluppsyningsmän och tillsyningsmän hade kommissionen funnit, att antalet tulluppsyningsmän borde beräknas till en genomsnittssiffra efter den kvantitet tulluppsyningsmansarbete, som kunde antagas sammanlagt förekomma under en viss period, i vilket fall man dock måste räkna med att antalet ej komme att räcka till för sådant arbete, då detta förekomme i större mängd, utan att detsamma måste i ganska stor utsträckning överlätas

åt tillsyningsmän. Antalet tillsyningsmän skulle, enär den icke-ordinarie bevakningspersonalen i betydande utsträckning komme att användas för tillsyningsmansgöromål, kunna beräknas väsentligt lägre än som skulle svara mot det för det dåvarande förekommande tillsyningsmansarbetet.

I sitt den 31 oktober 1924 avgivna statförslag hade generaltullstyrelsen intet haft att erinra mot kommissionens arbetsfördelningsförslag. I likhet med kommissionen hade styrelsen framhållit, att någon fullt genomförd arbetsfördelning mellan ifrågavarande slag av befattningshavare, tullvakter, tillsyningsmän och tulluppsyningsmän, icke kunde åstadkommas och ej heller ur tullverkets synpunkt vore lämplig eller önskvärd. 1925 års riksdag hade anslutit sig till de av kommissionen angivna synpunkterna och den förordade arbetsfördelningen.

I förslag till reglering av tullverkets utgiftsstaten för budgetåret 1936/37 hade styrelsen väckt förslag om sammanslagning av tillsyningsmansgraden med tulluppsyningsmansgraden. Styrelsen hade därvid bland annat yttrat, att under den tid, som förflutit sedan den gällande uppdelningen av bevakningspersonalen i tre tjänstegrader kom till stånd, erfarenheten till fullo bekräftat, att bevakningsgöromålen icke kunde så uppdelas, att tre tjänstegrader, envar huvudsakligen avsedd för en särskild grupp av göromål, erfordrades. I anslutning härtill hade styrelsen uttalat, att en minskning av antalet tjänstegrader för bevakningstjänsten, lämpligast genomförd genom en sammanslagning av tillsyningsmansgraden med tulluppsyningsmansgraden, måste anses hava starka skäl för sig.

Allmänna civilförvaltningens lönenämnd hade beträffande styrelsens förslag yttrat, att tillräckliga skäl icke kunde anses föreligga för den föreslagna åtgärden. Även om vissa av de för det dåvarande på tillsyningsmännen ankommande arbetsuppgifterna på sätt generaltullstyrelsen framhållit, kunde anses vara mer kvalificerade än tidigare, syntes enligt lönenämndens uppfattning denna omständighet ej kunna åberopas såsom stöd för den totala uppflyttningen till 8 lönegraden. Den övervägande delen av tillsyningsmännens åligganden kunde nämligen enligt lönenämndens mening ej anses vara av den kvalificerade beskaffenhet, att en allmän uppflyttning av ifrågavarande tjänster vore påkallad.

I propositionen nr 95 till 1936 års riksdag hade föreslagits, att frågan skulle lämnas öppen, tills en allmän översyn av avlöningsbestämmelserna och lönegradsplaceringen för statens befattningshavare kommit till stånd. Emellertid föreslogs, att 100 tillsyningsmän skulle uppflyttas till tulluppsyningsmän. Förslaget bifölls av riksdagen.

Generaltullstyrelsen har framhållit, att styrelsen fortfarande hyser den uppfattningen, att bevakningsgöromålen ej lämpligen kunna fördelas på de tre ifrågavarande tjänstegraderna.

Svenska tullmannaförbundet har anfört, att den av tullkommissionen uppgjorda arbetsfördelningen visat sig än mindre hållbar i praktiken än på papperet. Uppdelningen av arbetet på tre grader har icke ens tillnärmelsevis kunnat genomföras. I stället har utvecklingen lett till en eliminering av de grän-

ser, som ursprungligen avsetts för de olika göromålen. Genom knappheten på tulluppsyningsmän ha tillsyningsmännen fått utföra tulluppsyningsmansarbete och tullvakterna tillsyningsmansarbete. Bevakningspersonalens arbetsuppgifter ha också med åren blivit alltmera ansvarsfyllda. Förbundet anser, att samtliga tillsyningsmän böra uppflyttas till lönegraden A 8 samt tjänstegraden tillsyningsman i lönegraden A 6 utgå ur tjänsteförteckningen.

De sakkunniga hålla i likhet med generaltullstyrelsen och svenska tullmanförbundet före, att gällande tjänstegradsindelning av bevakningspersonalen vid lokaltullförvaltningen, innefattande tre tjänstegrader, icke motsvarar det avsedda ändamålet och att genom vunnen erfarenhet ådagalagts, att vid fortsatt bibehållande av denna indelning en utveckling till närmare överensstämmelse mellan densamma och de faktiska arbetsförhållandena icke är att förvänta. På grund härav och då ett ytterligare uppskov med ifrågavarande spörsmåls lösning icke kan antagas leda till att nya synpunkter eller eljest ökat underlag för frågans bedömande därigenom vinnas, anse de sakkunniga, att övervägande skäl tala för ett definitivt ställningstagande till frågan i samband med tjänsteförteckningsrevisionen. De sakkunniga föreslå för sin del, att önskemålet om uteslutning av tjänstegraden tillsyningsman ur tjänsteförteckningen nu realiseras. Emellertid kunna de sakkunniga icke tillstyrka, att samtliga tillsyningsmansbefattningar uppflyttas till tulluppsyningsmansbefattningar. Enligt de sakkunnigas mening bör tillsyningsmansgruppen uppdelas å de två övriga grupperna med eftersträvande av att de framtida löneutgifterna vid oförändrat personalbestånd hållas inom ungefär samma ram som för närvarande. Det synes de sakkunniga finnas anledning att antaga, att en fjärdedel eller högst en tredjedel av tillsyningsmansbefattningarna därvid behöva nedflyttas till tullvaktsbefattningar i lönegraden A 5, under det att återstoden skulle uppflyttas till tulluppsyningsmansbefattningar i lönegraden A 8.

Övergången till den förordade nya organisationen torde böra ordnas så, att till nyinrättade uppsyningsmansbefattningar befordras nuvarande tillsyningsmän, i den mån dessa ej på grund av bristande lämplighet eller eljest av särskilda skäl anses icke kunna ifrågakomma till befordran. Löneturen för nyutnämnda uppsyningsmän bör sålunda ordnas enligt de vanliga reglerna för befordran. Tillsyningsmän, som anses ej kunna befordras, böra upptagas på övergångsstat, varvid motsvarande antal tullvaktstjänster böra hållas vakanta intill dess övergångsstaten avvecklats.

Införande av kontorist i lönegraden A 9. Generaltullstyrelsen har anfört, att biträdespersonalen vid lokaltullförvaltningen kommit till användning i en för varje år betydligt ökad omfattning. Anledningen härtill är att söka i det förhållandet, att denna personal, som från början varit avsedd endast för enklare göromål, numera utnyttjas för den övervägande delen av förekommande kamerala och kansligöromål, även sådana av relativt kvalificerad beskaffenhet. Då antalet ordinarie tjänster ej ökats i proportion till den totala användningen av biträden, har det förhållandet uppstått, att inneha-

varna av ordinarie befattningar, även sådana i kontors- och skrivbiträdesgraderna, anlitas för arbetsuppgifter, vilka böra ankomma på befattningshavare i högre löneställning än 7 lönegraden, medan de icke-ordinarie skrivbiträdena i stor utsträckning disponeras för göromål, som rätteligen böra ankomma på kontorsbiträden eller i vissa fall på kanslibiträden. Styrelsen framhåller, att den faktiska användningen av biträdespersonal i första rummet påkallar inrättandet av ett antal nya tjänster i de biträdesgrader, som redan finnas upptagna i tjänsteförteckningen, men att därutöver erfordras biträdesbefattningar även i 9 lönegraden.

Kvinnliga tulltjänstemannaföreningen har biträtt generaltullstyrelsens förslag.

Med beaktande av vad sålunda anförts föreslå de sakkunniga, att befattningen kontorist införes inom lokaltullförvaltningen. Antalet dylika befattningar torde böra bestämmas efter närmare utredning och förslag av generaltullstyrelsen.

Fråga om införande av förste tullkontorist i lönegraden A 15. Generaltullstyrelsen har anförts, att det under den tid, som förflutit efter tullkontoristtjänsternas inrättande år 1922, visat sig möjligt att från kammarskrivare till tullkontorister överflytta göromål i betydligt större utsträckning, än som ursprungligen avsetts. Denna utveckling har haft till följd, att tullkontorister i viss omfattning kommit att anlitas för tulltaxering av varuslag, beträffande vilka undervisning icke meddelats i tullkontoristkurserna. För avhjälpande av detta mindre tillfredsställande förhållande avses att anordna fackbildningskurser för tullkontoristutbildade tjänstemän. Denna utvidgning av tullkontoristernas arbetsfält bör enligt styrelsen skäligen medföra en uppdelning av tullkontoristgraden i anslutning till en differentiering av tullkontoristernas arbetsuppgifter. Uppdelningen bör lämpligen så åstadkommas, att förste tullkontoristbefattningar i förslagsvis 15 lönegraden inrättas. Även med hänsyn till de jämförelsevis små befodringsmöjligheterna för tullkontoristerna skulle inrättandet av en befodringsgrad vara synnerligen önskvärt.

Svenska tullmannaförbundet har biträtt generaltullstyrelsens förslag.

Enligt de sakkunnigas uppfattning måste ett överförande av arbetsuppgifter från mera kvalificerad personal till befattningshavare av lägre grad men med tillräckliga kvalifikationer för arbetsuppgifternas behöriga handhavande innebära en åtgärd, som i rationaliseringssyfte bör eftersträvas. De sakkunniga giva därför sin anslutning till den tanke, som kommit till uttryck i generaltullstyrelsens ifrågasvarande förslag. Emellertid har vid de inledningsvis omnämnda personalöverläggningarna av representanterna för statstjänarkartellen gjorts gällande, att ett bifall till styrelsens förslag skulle medföra krav på uppflyttning av betydande personalkategorier vid statens affärsdrivande verk. De sakkunniga anse visserligen, att dylika krav äro berättigade endast i den mån överflyttning kan ske av arbetsuppgifter från kvalificerad personal på liknande sätt, som ifrågasatts beträffande de föreslagna förste tullkontoristerna, och finna fördensskull för sin del ett bifall

till generaltullstyrelsens förslag icke vara ägnat att medföra några icke önskvärda konsekvenser. Emellertid ha de sakkunniga med hänsyn till den ståndpunkt, nämnda personalrepresentanter intagit, ansett sig icke böra framlägga något förslag i ämnet, utan endast velat uttala, att frågan torde vara förtjänt av fortsatt övervägande.

Införande av tullförvaltare av klass 3 i lönegraden A 20 samt uteslutning av tullförvaltare av klass 4 i lönegraden A 18 och tullförvaltare av klass 3 i lönegraden A 21. Generaltullstyrelsen har med instämmande av tulltjänstemannaföreningen ifrågasatt utbyte av tullförvaltartjänster med nuvarande indelning i 5 klasser — 1 A, 1 B, 2, 3 och 4 — och placering i respektive 26, 24, 22, 21 och 18 lönegraderna mot dylika tjänster av klass 1, 2 och 3 med placering i lönegraderna A 27 respektive A 24 och A 21. Styrelsen har därvid anfört, att löneställningen för tullförvaltarna i förhållande till deras arbetsuppgifter är alltför låg. Med hänsyn till de för revisionen av tjänsteförteckningen givna direktiven, som utesluta uppflyttning av en hel serie befattningar, har styrelsen sett sig nödsakad att i fråga om förslag till förbättring av tullförvaltarnas lönegradsplacering begränsa sin hemställan så, att endast en del av tullförvaltarna erhålla uppflyttning. Styrelsen framhåller, att klassindelningen av tullförvaltartjänsterna ej äger något samband med klassindelningen av föreståndare för trafikanstalter vid kommunikationsverken. Det har i stället framstått såsom alltmera påtagligt, att hänsynstagande till trafikmängden vid de lokala förvaltningarna icke skäligen för tullverkets del påkallar en så långt gående differentiering av föreståndarna som fallet är vid kommunikationsverken. Å samtliga tullförvaltare måste i fråga om kompetens och lämplighet för tullförvaltartjänst ställas så stora krav, att dessa befattningshavare även vid de mindre tullkamrarna böra erhålla en relativt god löneställning. Det ökade ansvar och arbete, som föranledes av större trafikomfattning, påkallar visserligen differentiering om ock en mera begränsad sådan. I vilken omfattning tullförvaltarna vid bifall till styrelsens förslag komma att erhålla förbättrad löneställning, måste bli beroende av gränsdragningen mellan de olika klasserna vid företagen ny klassificering av tullkamrarna.

Även med godtagande i princip av den uppfattning med avseende å tullförvaltartjänsterna, åt vilken generaltullstyrelsen givit uttryck, anse de sakkunniga skäl dock icke föreligga för att begränsa nuvarande differentiering i den omfattning, som förslaget innebär. Ej heller kunna de sakkunniga understödja förslaget om löneförbättring för de högre tullförvaltartjänsterna. I anslutning härtill vilja de sakkunniga föreslå, att tjänstegraden tullförvaltare av klass 4 i lönegraden A 18 uteslutes ur tjänsteförteckningen och att tullförvaltare av klass 3 placeras i lönegraden A 20 i stället för lönegraden A 21. Den föreslagna omändringen föranleder, att de tullförvaltare, som nu äro placerade i 18 lönegraden, uppflyttas till tullförvaltare av klass 3 i 20 lönegraden. De nu i 21 lönegraden placerade tullförvaltarbefattningarna böra fördelas mellan tjänstegraderna tullförvaltare av 3 klass i lönegraden

A 20 och tullförvaltare av 2 klass i lönegraden A 22. Utformningen i detalj av ett förslag i enlighet med vad här förordats blir beroende av resultaten av en ny klassificering av tullkamrarna.

Införande av övertullförvaltare i lönegraden A 27. De sakkunniga ha i samband med den utredning, som legat till grund för ovan framställda förslag om förändrad klassindelning av tullförvaltarna och ändrad lönegradsplacering för tjänstegraden tullförvaltare av klass 3, funnit, att de arbetsuppgifter, som äro förenade med befattningen såsom chef för tullkammaren i Hälsingborg, äro av så kvalificerad beskaffenhet, att skäl finnas för utbrytning av denna befattning ur dess nuvarande tjänstegrad, tullförvaltare av klass 1 A. På grund härav föreslå de sakkunniga, att en ny tjänstegrad, övertullförvaltare i lönegraden A 27, inrättas och att chefen för tullkammaren i Hälsingborg uppflyttas från lönegraden A 26 till den nya graden.

2. Kustbevakningen.

Uteslutning av förste kustvakt i lönegraden A 7. Generaltullstyrelsen har med instämmande av svenska tullmannaförbundet föreslagit uppflyttning av förste kustvakt till lönegraden A 8, innebärande alltså förste kustvaksgradens uppgående i kustuppsyningsmansgraden. Styrelsen har därvid anfört, att styrelsen, i likhet med vad tidigare föreslagits och även tillstyrkts av statskontoret och allmänna civilförvaltningens lönenämnd, anser riktigt, att förste kustvaksgraden avföres ur tjänsteförteckningen och att antalet kustuppsyningsmanstjänster ökas i erforderlig omfattning.

Jämväl de sakkunniga hålla före, att den i olika sammanhang framförda frågan om uteslutning av tjänstegraden förste kustvakt nu bör bringas till slutlig lösning. Antalet dylika befattningar är för närvarande 53. Av dessa böra i anslutning till föreliggande förslag angående kustbevakningens organisation 36 uppflyttas till lönegraden A 8 såsom kustuppsyningsmän och 17 nedflyttas till lönegraden A 6 såsom kustvakter.

Införande av kustöveruppsyningsman i lönegraden A 15. Generaltullstyrelsen har föreslagit, att befattningen kustöveruppsyningsman, som nu finnes uppförd i 12 lönegraden, jämväl införes i lönegraden A 15. Styrelsen har därvid anfört, att tjänstgöringen såsom befälhavare å tullkryssare av typ I (anskaffningskostnad cirka 120 000 kronor) självfallet är mera ansvarsfyllt och ansträngande, än vad förhållandet i allmänhet är vid tjänstgöring på mindre farkoster eller såsom förman inom ett kustöveruppsyningsmansområde. Enligt styrelsens mening är det därför skäligt, att de kustöveruppsyningsmän, som avses för tjänstgöring vid distriktskustpostering såsom befälhavare å tullkryssare av typ I, hänföras till 15 lönegraden.

Svenska tullmannaförbundet har biträtt generaltullstyrelsens förslag.

Då ej heller de sakkunniga haft något att däremot erinra, föreslås, att befattningen kustöveruppsyningsman införes jämväl i lönegraden A 15.

3. Gränsbevakningen.

Uppflyttning av gränsbevakningschefen från lönegraden A 22 till lönegraden A 24. Generaltullstyrelsen har med instämmande av tulltjänstemannaföreningen föreslagit ifrågavarande uppflyttning under erinran om att befattningshavaren, jämte det att han är gränsbevakningschef i Dalslands, Värmlands och Dalarnas gränsdistrikt, är föreståndare för gränstullkammaren i Karlstad.

Vad sålunda föreslagits anse sig de sakkunniga böra tillstyrka.

Kontrollstyrelsen.

Uppflyttning av två kanslibiträden, det ena från lönegraden Eo 7 och det andra från lönegraden A 7 till kontorister i lönegraden A 9. Kontrollstyrelsen har föreslagit uppflyttning av kanslibiträdet å statistiska avdelningen från lönegraden A 7 och kanslibiträdet å andra byrån från lönegraden Eo 7 till kontorister i lönegraden A 9.

I fråga om befattningen å statistiska avdelningen anför styrelsen, att dithörande göromål äro maktpåliggande och medföra en stor arbetsbörda. Ehuru väl arbetsuppgifterna i huvudsak motsvara de åligganden, som i allmänhet äro anförtrodda åt kansliskrivare inom statsförvaltningen, har styrelsen dock ej velat föreslå placering i 11 lönegraden, enär inom vissa centrala ämbetsverk under senare tid för befattningar med åligganden av ungefär samma slag placering förekommit i lönegraden A 9.

Den nuvarande löneställningen för befattningen å andra byrån är enligt styrelsens mening för låg i förhållande till de ansvarsfulla och självständiga arbetsuppgifter, övervägande av kameral natur, vilka åvila dess innehavare. Styrelsen finner det även omotiverat och mindre lämpligt, att denna befattning, som funnits inrättad i verket sedan omkring 15 år och som är av ett stadigvarande behov påkallad, ej är uppförd å ordinarie stat.

Föreningen kvinnor i statens tjänst har föreslagit uppflyttning av befattningarna till 11 lönegraden.

De sakkunniga ha i likhet med kontrollstyrelsen funnit motiverat, att ifrågavarande befattningar uppflyttas till kontoristbefattningar i lönegraden A 9.

Uppflyttning av en förste byråinspektör från lönegraden A 24 till byrådirektör i lönegraden A 28. Kontrollstyrelsen har föreslagit ifrågavarande uppflyttning under framhållande av att de ändringar i rusdryckslagstiftningen, som numera kommit till stånd, i väsentliga delar äro av genomgripande innebörd och även återverka på styrelsens arbetsbörda. Då dithörande arbetsuppgifter i sin helhet handläggas å första byrån, komma de vidtagna ändringarna att medföra behov av ökad arbetskraft å nämnda byrå. Det är därför oundgängligt, att vid byråchefens sida ställes en kvalificerad tjänsteman i byrådirektörs grad.

Vad sålunda föreslagits anse sig de sakkunniga böra tillstyrka, därvid de sakkunniga tagit hänsyn icke minst till den omfattande och betydelsefulla verksamhet beträffande systembolagens förvaltning och rörelse, som numera ankommer på kontrollstyrelsens första byrå.

De här föreslagna förändringarna beträffande befattningar hos kontrollstyrelsen ha — såsom antytts i den allmänna delen — syntts de sakkunniga vara av beskaffenhet att kunna genomföras oberoende av den översyn av styrelsens personalorganisation, vartill de senaste årens utveckling beträffande styrelsens arbetsuppgifter och personalbehov kan väntas föranleda.

Mynt- och justeringsverket.

Uppflyttning av förste ingenjören i lönegraden A 26 till byrådirektör i lönegraden A 28. Mynt- och justeringsverket har föreslagit uppflyttning av ifrågavarande befattning till lönegraden A 29. Därvid har framhållits, att befattningshavaren i verkligheten intager en i vissa avseenden med ledamot eller byråchef jämförlig ställning, att han är chefens ställföreträdare samt att å innehavaren av befattningen måste ställas krav på vetenskaplig kompetens.

De sakkunniga anse fog föreligga för en förbättrad löneställning och vilja för sin del förorda, att tjänsten under benämningen byrådirektör placeras i 28 lönegraden.

Åttonde huvudtiteln.

Riksarkivet.

Uppflyttning av eldaren från lönegraden A 5 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av en expeditjonsvakt från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditjonsvakternas lönegradsplacering och vad i berörda sammanhang anförts om den för kammararkivet avsedda expeditjonsvaktsbefattningen föreslå de sakkunniga, att denna befattning uppflyttas till 6 lönegraden.

Lands- och länsarkiven.

Uppflyttning av expeditjonsvakterna från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditjonsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av landsarkivarierna från lönegraden A 26 till lönegraden A 27. Arkivstatens tjänstemannaförening har föreslagit uppflyttning av ifrågavarande befattningar till lönegraden A 29.

Riksarkivet har förklarat sig icke vilja, sedan befattningarna genom kungörelsen den 16 maj 1930 (nr 135) gjorts till lokala myndigheter för det offentliga arkivväsendet, motsätta sig en placering av befattningarna en lönegrad över förste arkivariefattningarna. De sistnämnda äro placerade i lönegraden A 26.

De sakkunniga ha funnit landsarkivariernas ställning såsom föreståndare för landsarkiven med därav följande självständiga organisatoriska uppgifter böra föranleda, att en dylik differentiering i lönesättningen göres och att landsarkivarierna alltså uppflyttas till lönegraden A 27.

Kungl. biblioteket.

Uppflyttning av expeditivakterna från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditivakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Utbyte av expeditivakten, tillika maskinist och eldare i lönegraden A 7 mot värmeledningskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Införande av ytterligare ett kanslibitråde i lönegraden A 7 och kontorist i lönegraden A 9. Riksbibliotekarien har ifrågasatt förbättrad löneställning för biblioteksbiträdena samt därvid anfört i huvudsak följande.

Vid biblioteket finnas ett kontorsbiträde och två kanslibiträden. Övriga biträden inneha extra ordinarie anställning såsom kanslibiträden eller kontorsbiträden. Kontorsbiträdestjänsten föreslås omändrad till kanslibiträdes-tjänst och de båda kanslibiträdestjänsterna till kansliskrivartjänster. Kompetensfordringarna för vinnande av anställning äro stora och minst studentexamen å latingymnasiet erfordras. Under årens lopp ha biträden med filosofie kandidatexamen och filosofisk ämbetsexamen blivit anställda. Biträdenas arbetsuppgifter äro omfattande och kräva språk- och litteraturkunskaper samt självständigt omdöme.

Med beaktande av vad riksbibliotekarien anfört anse sig de sakkunniga böra förorda, att två nya ordinarie tjänster inrättas, nämligen en ytterligare kanslibiträdestjänst i lönegraden A 7 och en kontoristtjänst i lönegraden A 9. Av vad inledningsvis anförts framgår, att de sakkunniga samtidigt förutsätta införande av skrivbiträdesgraden vid biblioteket.

Stifts- och landsbiblioteken.

Uppflyttning av expeditionsvakterna från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av bibliotekarien vid stifts- och landsbiblioteket i Linköping från lönegraden A 26 till lönegraden A 27. Vederbörande biblioteksstyrelse har föreslagit uppflyttning av ifrågavarande befattning till lönegraden A 28 samt därvid framhållit, att stiftsbiblioteket, som utgör det femte i ordningen av landets större bibliotek, ingår i biblioteket som en väsentlig del.

Ifrågavarande biblioteks storlek med därav följande organisatoriska uppgifter torde böra föranleda en förbättrad löneställning för föreståndaren. I övrigt synes här kunna anläggas liknande betraktelsesätt som beträffande landsarkivarierna. De sakkunniga få på grund härav föreslå, att befattningen uppflyttas till lönegraden A 27.

Nationalmuseet.

Nedflyttning av förste expeditionsvakten (tekniskt biträde vid handtecknings- och gravyravdelningen) och förste expeditionsvakterna från lönegraden A 7 till museivakt i lönegraden A 6. Uppflyttning av två expeditionsvakter (tekniska biträden) i lönegraden A 5 till museivakter i lönegraden A 6. Utbyte av förste expeditionsvakten, tillika portvakt, i lönegraden A 7 mot förste museivakt i samma lönegrad samt av återstående expeditionsvakter och expeditionsvakten, tillika gårdskar, i lönegraden A 5 mot museivakter i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar. Vid bifall härtill kommer personalförteckningen för nationalmuseet att i här berörda hänseenden upptaga 9 museivakter i lönegraden A 5, 5 museivakter i lönegraden A 6 och 1 förste museivakt i lönegraden A 7.

Uppflyttning av övereldaren från lönegraden Eo 8 till värmelednings-skötare, tillika reparatör, av 1:a klass i lönegraden A 8. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Livrustkammaren.

Utbyte av en expeditionsvakt i lönegraden A 5 mot museivakt i samma lönegrad samt uppflyttning av en expeditionsvakt i lönegraden A 5 till förste museivakt i lönegraden A 7. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Naturhistoriska riksmuseet.

Nedflyttning av maskinisten från lönegraden A 10 till maskinist av 2:a klass i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademien.

Utbyte av värmeledningsskötaren, tillika reparatör i lönegraden A 8 hos riksantikvarieämbetet mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Akademien för de fria konsterna med konsthögskolan.

Utbyte av eldaren i lönegraden A 7 mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande utbyte.

Musikaliska akademien med musikhögskolan.

Uppflyttning av portvakten från lönegraden A 1 till portvakt, tillika värmeledningsskötare i lönegraden A 6. De sakkunniga anse, att sådana göromål som tillsyn över värmeledningen, ventilation och dylikt, som för närvarande ingå i förste vaktmästarens åligganden, lämpligen böra överflyttas till portvakten. Befattningen såsom portvakt bör därefter ombildas till en befattning såsom portvakt, tillika värmeledningsskötare samt uppflyttas till lönegraden A 5.

Uppflyttning av vaktmästaren från lönegraden A 5 till expeditionsvakt i lönegraden A 6 samt utbyte av förste vaktmästaren i lönegraden A 7 mot förste expeditionsvakt i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering samt vad därvid anförts om tjänstebenämningar föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Utbyte av en arvodesbefattning mot kansliskrivare i lönegraden Eo 11. För kassagöromålen hos musikaliska akademien med musikhögskolan finnes icke någon enligt löneplan avlönad befattningshavare, utan gäller alltjämt kungl. brevet den 28 maj 1926, genom vilket inrättats en arvodesbefattning såsom kamrerare. Enligt kungl. brev den 12 maj 1939 utgör arvodet 4,800 kronor för år, vilket belopp ligger mellan 12 och 13 löneklasserna å 1-ort enligt löneplanen A. Övriga med anställningen förenade förmåner skola

enligt förstnämnda kungl. brev bedömas efter de år 1925 — i vissa avseenden för ordinarie och i andra avseenden för extra ordinarie tjänstemän — gällande bestämmelserna.

Då behov torde föreligga av en heltidstjänst för här avsedda göromål vid musikaliska akademien, ha de sakkunniga funnit önskvärt, att den nuvarande arvodessysslan avvecklas och ersättes med en kassörsbefattning, vilken torde böra hänföras till 11 lönegraden. I avvaktan på närmare erfarenhet synes det lämpligt, att befattningen erhåller karaktär av icke-ordinarie. De sakkunniga anse sig därför böra föreslå, att arvodesbefattningen utbytes mot en extra ordinarie befattning såsom kansliskrivare (kassör) i lönegraden Eo 11.

Uppflyttning av bibliotekarien från lönegraden A 22 till lönegraden A 24. Akademien har föreslagit uppflyttning av bibliotekarien till lönegraden A 26 och därvid anfört, att de krav, som ställas på befattningshavaren, äro fullt jämförbara med dem, som ställas på en förste bibliotekarie vid kungl. biblioteket eller vid universitetsbiblioteken. Ett minst lika stort ansvar vilar på akademiens bibliotekarie. Därtill komma speciella kvalifikationer, såsom högsta akademiska examen i musikhistoria ävensom fordringar på god språkkännedom.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och i betraktande av ifrågavarande befattnings betydelse för musiklivet och den musikhistoriska forskningen föreslå de sakkunniga uppflyttning av ifrågavarande befattning till lönegraden A 24.

Uppsala universitet.

Biblioteket.

Nedflyttning av tre vaktmästare från lönegraden A 7 till expeditionsvakter i lönegraden A 6 samt utbyte av återstående vaktmästaren i lönegraden A 7 mot förste expeditionsvakt i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Införande av kontorist i lönegraden A 9. I anslutning till vad de sakkunniga föreslagit beträffande kungl. biblioteket föreslå de sakkunniga, att vid universitetsbiblioteket i Uppsala inrättas en befattning såsom kontorist i lönegraden A 9.

Vetenskapliga institutioner och inrättningar, tillhörande medicinska och filosofiska fakulteterna.

Uppflyttning av eldaren, tillika biträdande vaktmästare från lönegraden A 5 till eldare av 1:a klass i lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Utbyte av konservator i lönegraden A 21 mot museiassistent. Då ifrågavarande befattningar äro placerade vid universitetets zoologiska och botaniska museer, är benämningen konservator i viss mån missvisande. Ehuruvalden formella revisionen av tjänsteförteckningen kommer att vidtagas först i ett senare skede av utredningsarbetet, anse sig de sakkunniga böra redan i förevarande sammanhang föreslå, att i stället införes benämningen museiassistent, vilken förekommer vid naturhistoriska riksmuseet och etnografiska museet.

Införande av laborator och observator i lönegraden A 27. Vid universitetet finnas 1 befattning såsom prosector, 1 befattning såsom observator, 4 befattningar såsom laborator och 1 befattning såsom lärare i medicinsk radiologi, vilka befattningar icke blivit löner reglerade. Befattningarna ha förut varit andragradstjänster men äro numera förenade med 6 000 kronor i lön och 3 000 kronor i tjänstgöringspenningar. De sakkunniga anse sig böra föreslå, att befattningarna upptagas i tjänsteförteckningen såsom laboratorerspektive observatorsbefattningar i lönegraden A 27, d. v. s. den lönegrad till vilken med avseende å kompetens samt arbetsuppgifternas art och omfattning likvärdiga befattningar hänförts.

Kansliet.

Nedflyttning av en vaktmästare från lönegraden A 7 till expeditionsvakt i lönegraden A 5 samt utbyte av återstående vaktmästaren i lönegraden A 7 mot förste expeditionsvakt i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Drätselverket.

Nedflyttning av vaktmästaren från lönegraden A 7 till expeditionsvakt i lönegraden A 5 samt utbyte av maskinisten i lönegraden A 8 mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas respektive maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Egendoms- och skogsförvaltningen.

Uppflyttning av skogvaktarna från lönegraden A 8 till lönegraden A 9. De sakkunniga tillstyrka av rektorsämbetet — under erinran om föreliggande jämställdhet med avseende å arbetsuppgifterna mellan universitetets skogvaktare och kronojägarna vid domänverket — framställt förslag om uppflyttning av skogvaktarna vid universitetet till lönegraden A 9.

Lunds universitet.

Biblioteket.

Nedflyttning av två vaktmästare från lönegraden A 7 till expeditionsvakter i lönegraden A 6 samt utbyte av återstående vaktmästaren i lönegraden A 7 mot förste expeditionsvakt i samma lönegrad. Uppflyttning av eldaren från lönegraden A 5 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas respektive maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Införande av kontorist i lönegraden A 9. I anslutning till vad de sakkunniga föreslagit beträffande kungl. biblioteket föreslå de sakkunniga, att vid universitetsbiblioteket i Lund inrättas en befattning såsom kontorist i lönegraden A 9.

Vetenskapliga institutioner och inrättningar, tillhörande medicinska och filosofiska fakulteterna.

Utbyte av konservator i lönegraden A 21 mot museiassistent. I likhet med vad de sakkunniga föreslagit beträffande motsvarande befattningar vid Uppsala universitet föreslå de sakkunniga utbyte av benämningen konservator mot museiassistent.

Införande av observator i lönegraden A 27. Vid Lunds universitet finnes en befattning såsom observator med 6 000 kronor i lön och 3 000 kronor i tjänstgöringspenningar. I enlighet med vad de sakkunniga föreslagit beträffande motsvarande befattning vid Uppsala universitet föreslå de sakkunniga, att befattningen omändras till en observatorsbefattning i lönegraden A 27.

Kansliet.

Utbyte av vaktmästaren (kursor) i lönegraden A 7 mot förste expeditionsvakt i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Räntekammaren.

Uppflyttning av portvakten från lönegraden Eo 5 till expeditionsvakt i lönegraden A 5. Med hänsyn till det bestående behovet av befattningen föreslå de sakkunniga under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av eldaren från lönegraden A 5 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7 samt nedflyttning av uni-

versitetsvaktmästaren från lönegraden A 7 till expeditionsvakt i lönegraden A 5. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens respektive expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Karolinska mediko-kirurgiska institutet.

Vetenskapliga institutioner och inrättningar.

Införande av laborator i lönegraden A 27. Vid institutet finnas 2 befattningar såsom prosektor och 3 befattningar såsom laborator, vilka befattningar icke blivit lönereglerade. De sakkunniga anse sig böra föreslå, att befattningarna liksom motsvarande befattningar vid Uppsala universitet upptagas i tjänsteförteckningen såsom laboratorsbefattningar i lönegraden A 27.

Kansliet.

Nedflyttning av vaktmästaren från lönegraden A 7 till expeditionsvakt i lönegraden A 5. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Utbyte av maskinisten i lönegraden A 8 mot maskinist av 2:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Kamrerarexpeditionen.

Nedflyttning av kamreraren från lönegraden A 24 till lönegraden A 22. Under hänvisning till de allmänna riktlinjer för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering, som i det föregående angivits, och den inbördes värdesättning av tjänsterna, de sakkunniga därvid sökt göra, föreslås ifrågavarande förändring.

Tandläkarinstitutet.

Uppflyttning av en arvodesbefattning såsom vaktmästare till expeditionsvakt i lönegraden A 5. I anslutning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering och vad därvid anförts om tjänstebestämmingar föreslå de sakkunniga ifrågavarande uppflyttning. Där- est åt innehavaren av befattningen uppdrages att utföra portvaktsgöromål, bör särskild ersättning härför utgå.

Utbyte av vaktmästaren i lönegraden A 7 mot reparatör i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering och i samband därmed för tjänstebestämmingar i vissa fall föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Karolinska sjukhuset.

Ekonomipersonal.

Utbyte av förste eldarna i lönegraden A 6 mot eldare av 1:a klass i samma lönegrad, andre maskinisterna i lönegraden A 8 mot maskinister av 3:e klass i samma lönegrad samt förste maskinisten i lönegraden A 12 mot maskinist av 1:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till vad under den allmänna delen anförts beträffande maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Serafimerlasarettet.

Ekonomipersonal.

Utbyte av förste eldarna i lönegraden A 6 mot eldare av 1:a klass i samma lönegrad. Nedflyttning av maskinmästaren från lönegraden A 14 till maskinmästare av 2:a klass i lönegraden A 13 samt maskinisten från lönegraden A 10 till maskinist av 2:a klass i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Farmaceutiska institutet.

Utbyte av vaktmästaren, tillika maskinist och eldare i lönegraden A 7 mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande utbyte.

Uppflyttning av laboratorerna från lönegraden A 22 till lönegraden Eo 24. Vid den granskning av löneställningen för olika, med varandra jämförbara befattningar, som i samband med förevarande utredning vidtagits, ha de sakkunniga kommit till den uppfattningen, att här ifrågavarande befattningar icke torde vara fullt riktigt inplacerade. Enligt de sakkunnigas mening leder en sådan jämförelse till att dessa befattningar — till antalet fyra — böra hänföras till 24 lönegraden. Då emellertid befattningarna vanligen äro passagetjänster för befattningshavare, som avse att förvärva apoteksprivilegium, torde befattningarna i den högre löneställningen icke böra bibehållas å ordinarie stat utan upptagas såsom extra ordinarie.

Tekniska högskolan.

Uppflyttning av kameralbiträdet från lönegraden A 8 till kontorist i lönegraden A 9. Med hänsyn till beskaffenheten av de göromål, som ankomma på kameralbiträdet vid högskolan, föreslå de sakkunniga ifrågavarande uppflyttning.

Uppflyttning av bibliotekarien från lönegraden A 22 till lönegraden A 24. Rektorsämbetet har påyrkat en förbättrad löneställning för ifrågavarande befattning och därvid föreslagit uppflyttning till lönegraden A 26.

Den genomlöpande undersökning, de sakkunniga företagit beträffande bibliotekstjänster av olika slag, har ådagalagt, att en förbättrad löneställning är motiverad. Enligt de sakkunnigas mening innebär uppflyttning av befattningen till lönegraden A 24 en riktig avvägning.

Chalmers tekniska högskola.

Uppflyttning av bibliotekarien från lönegraden Eo 21 till lönegraden A 22. Styrelsen för högskolan har föreslagit förbättrad löneställning för ifrågavarande befattning.

Av enahanda skäl, som anförts beträffande bibliotekarietjänsten vid tekniska högskolan, anse de sakkunniga, att ifrågavarande befattning bör uppflyttas i högre lönegrad. För att komma i lämpligt förhållande till övriga motsvarande bör den därvid hänföras till lönegraden A 22.

Uppflyttning av kamreraren från lönegraden Eo 22 till lönegraden A 22. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande uppflyttning. De sakkunniga förutsätta härvid, att med befattningen förenas skyldighet att ombestyrta sekreterargöromålen vid högskolan.

Uppflyttning av professorerna från lönegraden A 28 till lönegraden A 30. Sedan undervisningsanstalten numera övergått från institut till högskola, böra — i anslutning till vad statsmakterna tidigare torde hava förutsatt — professorerna givas en häremot svarande löneställning. De sakkunniga föreslå därför befattningarnas uppflyttning till lönegraden A 30.

Skolöverstyrelsen.

Nedflyttning av befattningen såsom registrator och aktuarie från lönegraden A 21 till registrator i lönegraden A 14. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för registratorsbefattningarnas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av två sekreterare från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Skolöverstyrelsen har med instämmande av ämbetsverkets personalförening föreslagit uppflyttning av sekreterartjänsterna till 26 lönegraden.

De sakkunniga ha med utgående från ämbetsverkets nuvarande organisation och därav betingade arbetsförhållanden, särskilt med avseende å föredragningskyldigheten, funnit sig böra föreslå, att, därest denna organisation kommer att bibehållas, två av ämbetsverkets tre sekreterare uppflyttas till

lönegraden A 26, nämligen sekreterarna å läroverks- och folkskolavdelningarna.

Uppflyttning av förste bibliotekskonsulenten från lönegraden A 26 till lönegraden A 27. Skolöverstyrelsen har med instämmande av ämbetsverkets personalförening föreslagit ombildning av ifrågavarande tjänst till befattning som undervisningsråd.

Med hänsyn till redan genomförd och alltjämt fortgående utbyggnad av folkbiblioteksorganisationen med därav föranledd förändring såväl till art som omfattning av de med förste bibliotekskonsulentbefattningen förenade arbetsuppgifterna föreslå de sakkunniga, att befattningen uppflyttas till lönegraden A 27.

Införande av konsulent för husligt arbete i lönegraden A 26. För ifrågavarande ändamål inrättades år 1918 en arvodesbefattning. För närvarande utgår arvodet med 6 000 kronor för år.

Såväl skolöverstyrelsen som personalföreningen ha föreslagit, att tjänsten ombildas till befattning som undervisningsråd.

På grund av arbetsuppgifternas bestående karaktär bör enligt de sakkunnigas mening för ändamålet inrättas en ordinarie befattning. Med hänsyn till göromålets beskaffenhet i övrigt anse de sakkunniga, att inplaceringen bör ske så, att en befattning såsom konsulent och särskild föredragande i ärenden angående husligt arbete uppföres i lönegraden A 26. Såvitt kan bedömas, lärer en sådan åtgärd icke innebära föregripande av eventuell omorganisation.

Läroanstalterna för blinda.

Nedflyttning av maskinisten (vid institutet och förskolan för blinda å Tomtebodan) från lönegraden A 10 till maskinist av 2:a klass i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Vårdanstalten för blinda med komplicerat lyte.

Uppflyttning av maskinisten från lönegraden A 8 till maskinist av 2:a klass i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Läroanstalterna för dövstumma.

Uppflyttning av en arvodesbefattning till vaktmästare i lönegraden A 6. De sakkunniga anse sig böra föreslå, att arvodesbefattningen såsom vaktmästare vid läroanstalten i Växjö uppföres å ordinarie stat och därvid —

lika med sex förut i personalförteckningen för dövstumskolorna upptagna vaktmästarbefattningar — placeras i lönegraden A 6.

Nedflyttning av maskinisten (vid läroanstalten i Vänersborg) från lönegraden A 10 till maskinist av 2:a klass i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Statens biografbyrå.

Uppflyttning av maskinisten, tillika vaktmästare från lönegraden A 7 till maskinist i lönegraden A 8 och maskinisten i lönegraden A 8 till maskinist i lönegraden A 10. Statens biografbyrå har med instämmande av civilförvaltningens personalförbund föreslagit uppflyttning av ifrågavarande befattningar till lönegraden A 10.

Maskinisterna vid statens biografbyrå hava med byråns verksamhet sammanhängande specialuppgifter. Befattningarnas lönegradsplacering kan därför icke bedömas enligt de med avseende å maskin- och värmeledningspersonalen därutinnan angivna allmänna riktlinjerna. Med hänsyn till arbetsuppgifterna anse de sakkunniga skäligt, att ifrågavarande i 7 och 8 lönegraderna placerade befattningar under benämningen maskinist hänföras till 8 respektive 10 lönegraderna.

Gymnastiska centralinstitutet.

Uppflyttning av expeditionsvakten, tillika eldare från lönegraden A 5 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 2:a klass i lönegraden A 7. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring. Med hänsyn till institutets ifrågasatta förflyttning till nya lokaler och ovissheten om de krav, som då kunna komma att ställas på befattningens innehavare, torde försiktigheten bjuda att tills vidare upptaga befattningen såsom extra ordinarie.

Nedflyttning av kansliskrivaren, tillika registrator från lönegraden A 11 till kontorist i lönegraden A 9. Med hänsyn till göromålets art och omfattning anse de sakkunniga, att befattningen bör hänföras till högst 9 lönegraden, såvida icke kamrerargöromålen, för vilkas handhavande för närvarande finnes en arvodestjänst, tillföras befattningen.

Uppflyttning av lärarinnorna från lönegraden A 21 till lönegraden A 24. Direktionen för institutet har föreslagit uppflyttning av befattningarna till lönegraden A 26, d. v. s. samma löneställning, som direktionen föreslagit för de nu i 24 lönegraden placerade manliga lärarna. Direktionen har därvid framhållit, att befattningarna i avseende å tjänstgöringens art och omfattning

helt motsvarade de manliga lärarbefattningarna och att inom såväl det högre som det lägre undervisningsväsendet numera kvinnliga och manliga lärarplatser i avlöningshänseende jämställts, vadan institutet, därest uppflyttning av lärarinnorna icke komme till stånd, skulle komma att intaga en av förhållandena icke motiverad undantagsställning.

Mot kravet på lika löneläge för ifrågavarande befattningar ha de sakkunniga ej något att erinra. Då förslaget om uppflyttning av de manliga lärarna icke kan understödjas, tillstyrka de sakkunniga alltså, att lärarinnebefattningarna uppflyttas till lönegraden A 24.

Nionde huvudtiteln.

Statens lantbruksingenjörer.

Uppflyttning av lantbruksingenjörerna från lönegraden A 21 till lönegraden A 28. Gällande lönereglering för statens lantbruksingenjörer genomfördes vid 1930 års riksdag och grundades på ett av särskilda sakkunniga den 16 november 1929 avgivet förslag. Enligt nämnda lönereglering är lantbruksingenjör befattningshavare å ordinarie stat med placering i 21 lönegraden. Utöver lönen uppbär han av sakägare ersättning för förrättningar enligt gällande lantbruksingenjörstaxa den 27 juni 1930 (nr 303).

Frågan om lantbruksingenjörernas löneställning gjordes till föremål för förnyat övervägande i samband med omorganisationen av den statsunderstödda vattenavlednings- och avdikningsverksamheten samt därmed sammanhängande spörsmål. I sitt den 28 december 1936 avgivna betänkande (statens offentliga utredningar 1937: 8) föreslogo 1934 års avdikningssakkunniga bland annat avskaffande av det nuvarande systemet med lantbruksingenjörernas delvisa avlönande genom ersättning enligt taxa för verkställd förrättning samt förordade i stället deras uppflyttning till högre lönegrad, dock under åtnjutande övergångsvis av personliga lönetillägg såsom ersättning för mistad sportelinkomst. Enligt avdikningssakkunnigas förslag borde lantbruksingenjörerna placeras i 29 lönegraden.

I utlåtanden över sistnämnda förslag uttalade sig statskontoret för lantbruksingenjörernas placering i 26 lönegraden, riksräkenskapsverket och allmänna civilförvaltningens lönenämnd för deras placering i 28 lönegraden samt lantbruksstyrelsen för deras placering i 29 lönegraden. I överensstämmelse med vederbörande departementschefs uttalade uppfattning (propositionen nr 204 till 1939 års riksdag) beslöts, att med prövningen av befattningshavarnas löneställning skulle tills vidare anstå.

De sakkunniga, som ansett sig böra i förevarande sammanhang upptaga frågan om lantbruksingenjörernas löneställning, ha med beaktande av ovan omförmälda, inför 1939 års riksdag framlagda utredning och i jämförelse med löneställningen för andra statens befattningshavare funnit sig böra föreslå uppflyttning av lantbruksingenjörerna till lönegraden A 28 under förut-

sättning att befattningshavarnas sportelinkomster bortfalla. Beträffande eventuellt erforderliga övergångsbestämmelser anse sig de sakkunniga icke böra göra något uttalande.

Lantbrukshögskolan.

Uppflyttning av snickaren i lönegraden A 5 till hantverkare i lönegraden A 6. Civilförvaltningens personalförbunds lokalavdelning har föreslagit ifrågavarande uppflyttning under hänvisning till att befattningen är jämförbar med hantverkarbefattningarna vid statens sinnessjukhus, vilka befattningar äro placerade i lönegraden A 6.

Styrelsen för lantbrukshögskolan har biträtt lokalavdelningens hemställan. Vad sålunda föreslagits anse sig de sakkunniga böra tillstyrka.

Utbyte av maskinisten i lönegraden A 8 mot värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i samma lönegrad. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Lantbruks-, mejeri- och trädgårdsinstitutet vid Alnarp.

Utbyte av eldaren i lönegraden A 5 mot eldare av 2:a klass i samma lönegrad samt uppflyttning av en vaktmästare från lönegraden A 5 till förste vaktmästare i lönegraden A 7. Under hänvisning till vad under betänkan-dets allmänna del anförts om maskin- och värmeledningspersonalens samt expeditionsvakternas m. fl. befattningshavares lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Veterinärhögskolan.

Utbyte av sjukvårdare i lönegraden A 5 och sjukvårdare i lönegraden A 7 mot djurskötare respektive förste djurskötare. De sakkunniga föreslå ifrågavarande ändrade benämningar såsom bättre svarande mot befattningshavarnas arbetsuppgifter.

Uppflyttning av värmeledningsskötarna i lönegraden Eo 6 till eldare av 1:a klass i lönegraden A 6 samt nedflyttning av maskinisten i lönegraden A 10 till maskinist av 2:a klass i lönegraden A 9. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Veterinärstaten.

Uppflyttning av läsveterinärerna från lönegraden A 22 till lönegraden A 24. Särskilda sakkunniga för utredning rörande distriktsveterinärernas

anställnings- och avlöningsförhållanden m. m. föreslogo den 18 augusti 1930, att länsveterinärerna skulle placeras i 22 lönegraden. Förslaget tillstyrktes av såväl statskontoret som allmänna civilförvaltningens lönenämnd. Medicinalstyrelsen däremot ansåg, att befattningarna borde hänföras till 24 lönegraden.

På förslag av Kungl. Maj:t beslöt 1936 års riksdag i enlighet med de sakkunnigas förslag. Riksdagen uttalade emellertid, att det syntes tvivelaktigt om med den löneställning, Kungl. Maj:t föreslagit, till länsveterinärer skulle kunna erhållas de lämpligaste befattningshavarna.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1940/41 hemställde medicinalstyrelsen om uppflyttning av länsveterinärerna till 24 lönegraden. Styrelsen framhöll därvid, att det vore oundgängligen nödvändigt att förbättra befattningshavarnas löneställning för att möjliggöra tjänsternas besättning med fullt kompetenta och för länsveterinärernas betydelsefulla uppgifter lämpliga personer. Allmänna lönenämnden uttalade sig för förslaget men ansåg liksom statskontoret, att frågan borde upptagas i samband med tjänsteförteckningsrevisionen.

De erfarenheter, som vunnits efter det länsveterinärernas placering i 22 lönegraden fastställdes, och icke minst de rekryteringssvårigheter, som visat sig vara för handen, synas de sakkunniga utgöra vägande motiv för förbättrad placering av ifrågavarande befattningar. På grund härav och i anslutning till den uppfattning, varåt medicinalstyrelsen och allmänna lönenämnden givit uttryck, föreslå de sakkunniga uppflyttning av länsveterinärerna till lönegraden A 24. Med hänsyn till praktikinkomsten torde länsveterinärerna härvid böra i pensionsavseende hänföras till lönegraden A 26.

Statens centrala frökontrollanstalt.

Uppflyttning av kansliskrivaren (registrator och kassör) från lönegraden A 11 till kassör i lönegraden A 14. Anstaltsstyrelsen har föreslagit ifrågavarande uppflyttning. Som motiv har anförts, att befattningshavaren har att svara för all bokföring och alla kassagöromål, en omfattande och besvärlig debitering för anstaltens kontrollverksamhet, avlöningsuträkningar för personalen samt alla registratorsgöromål.

I anslutning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering och med särskilt beaktande av det befattningshavaren åvilande debiteringsarbetet vilja de sakkunniga förorda den föreslagna uppflyttningen.

Skogshögskolan.

Uppflyttning av kamreraren från lönegraden A 20 till lönegraden A 22. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande uppflyttning. De sakkunniga förutsätta härvid, att med befattningen förenas skyldighet att ombesörja sekreterargöromålen vid skogshögskolan.

Lantmäteristyrelsen.

Nedflyttning av registratorn från lönegraden A 14 till kansliskrivare i lönegraden A 11. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för registratorsbefattningarnas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Rikets allmänna kartverk.

Införande av förste gravör i lönegraden A 17. Då en viss olikhet i fråga om arbetsuppgifterna, särskilt med hänsyn till arbetsledande ställning, förefinnes, vilja de sakkunniga, i anslutning till från personalhåll framställt önskemål och i likhet med vad förut föreslagits beträffande sjökartverket, förorda, att i tjänsteförteckningen för rikets allmänna kartverk införes tjänste-graden förste gravör i lönegraden A 17 samt i samband därmed att två av de nuvarande gravörbefattningarna uppflyttas till denna grad.

Uppflyttning av befattningen såsom kassör och registrator från lönegraden A 14 till redogörare i lönegraden A 17. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande uppflyttning. Det må framhållas, att titeländringen icke innebär, att registratorsgöromålen skola avlyftas från befattningshavaren.

Uppflyttning av observatorerna från lönegraden A 26 till lönegraden A 27. Under hänvisning till vad under betänkandets allmänna del anförts om lönegradsplaceringen av befattningar vid de s. k. lärda verken föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Sveriges geologiska undersökning.

Uppflyttning av kemisten, museiföreståndaren och statsgeologerna från lönegraden A 26 till lönegraden A 27. Under hänvisning till vad under betänkandets allmänna del anförts om lönegradsplaceringen av befattningar vid de s. k. lärda verken föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar.

Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt.

Uppflyttning av ett kontorsbiträde från lönegraden A 4 till kanslibiträde i lönegraden A 7. Med hänsyn till att göromålen för ett å väderleksbyrån placerat kontorsbiträde måste anses vara av lika värde som göromålen för kanslibiträde föreslå de sakkunniga ifrågavarande uppflyttning.

Uppflyttning av en kartriterska från lönegraden Eo 6 till kontorist i lönegraden A 9. Anstalten har föreslagit ifrågavarande uppflyttning samt där-

vid dels förklarat sig anse en placering i lönegraden A 9 svara mot arbetets art och omfattning dels ock angivit behovet av befattningen såsom konstant.

Vad sålunda föreslagits anse sig de sakkunniga böra tillstyrka.

Uppflyttning av kansliskrivaren från lönegraden A 11 till registrator i lönegraden A 14. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för registratorsbefattningarnas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av befattningen såsom assistent och radioföreståndare från lönegraden A 13 till lönegraden A 15. Anstalten har föreslagit, att en befattning såsom assistent och radioföreståndare införes i lönegraden A 15 men att samtidigt den nuvarande befattningen såsom assistent och radioföreståndare i lönegraden A 13 bibehålles för att bereda befordringsmöjlighet för assistent i lönegraden A 12.

De sakkunniga tillstyrka, att ifrågavarande befattning upptages i 15 lönegraden men finna icke tillräckliga skäl föreligga för ett samtidigt bibehållande annat än övergångsvis, om så befinnes påkallat, av befattningen i 13 lönegraden.

Tionde huvudtiteln.

Kommerskollegium.

Uppflyttning av ett kanslibitråde från lönegraden A 7 till kontorist i lönegraden A 9. Kommerskollegium har med instämmande av ämbetsverkets personalförening föreslagit uppflyttning av kanslibitrådesbefattningen å fartygsinspektionsbyrån till kansliskrivare i lönegraden A 11.

Då med ifrågavarande befattning, förutom registratorsgöromål, är förenat visst förmanskap, ha de sakkunniga om ock med viss tvekan ansett sig kunna tillstyrka, att befattningen ombildas till en kontoristbefattning i 9 lönegraden.

Uppflyttning av sjötekniske konsulenten från lönegraden A 24 till lönegraden A 26. Kommerskollegium har med instämmande av ämbetsverkets personalförening föreslagit uppflyttning av sjötekniske konsulenten till lönegraden A 26 och därvid anfört, att det förutom prövning av ärenden angående svårare sjöolyckor åligger ifrågavarande befattningshavare att till kollegiet avgiva yttranden i en hel del andra frågor, som angå sjöfarten och för vilkas rätta bedömande kräves gedigen teoretisk nautisk utbildning samt omfattande praktisk erfarenhet på det nautiska området. Med hänsyn till betydelsen och den säregna beskaffenheten av de funktioner i fråga om den represiva statskontrollen å fartygs sjövärdighet, som åligger befattningshavaren, samt i betraktande jämväl av dennes åligganden i övrigt måste av honom fordras en mångsidig och ingående kännedom om allt, som rör sjöfartsförhållandena.

På grund av vad sålunda anförts och med hänsyn till angelägenheten av att befattningen gives en sådan löneställning, att bästa tänkbara rekrytering möjliggöres anse sig de sakkunniga böra förorda ifrågavarande uppflyttning.

Sprängämnesinspektionen.

Uppflyttning av sprängämnesinspektören från lönegraden A 28 till lönegraden A 29. Kommerskollegium har föreslagit ifrågavarande uppflyttning samt därvid anför, att befattningshavarens arbetsbörda med den kraftiga utveckling, som kännetecknar de näringar, sprängämnesinspektören har att övervaka, blivit högst avsevärd. Därtill kommer, att numera även militära synpunkter måste kunna beaktas av honom. På grund av befattningens centrala ställning för hela riket samt den synnerliga vikten av den därmed förenade verksamheten synes det vara rimligt, att befattningen uppflyttas till åtminstone samma lönegrad som befattningarna såsom navigationssskolinspektör och skeppsmättningsöverkontrollör.

Jämväl de sakkunniga anse, att befattningens genom utvecklingen på området förändrade karaktär motiverar en uppflyttning av densamma till 29 lönegraden.

Statens provningsanstalt.

Uppflyttning av expeditivsvakten från lönegraden A 5 till lönegraden A 6. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditivsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Uppflyttning av eldaren från lönegraden Eo 6 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i lönegraden A 8. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Lotsstyrelsen.

Uppflyttning av byggmästaren från lönegraden A 20 till byråingenjör i lönegraden A 24 samt byråingenjören i lönegraden Eo 24 till byråingenjör i lönegraden A 24. I gällande personalförteckning för lotsstyrelsen finnas upptagna två fyringenjörer i lönegraden A 26, av vilka den ene tjänstgör såsom fyringenjör för hus- och vattenbyggnadsärenden och den andre för fartygs- och maskinärenden, i vad avser fyrskepp och andra fyranordningar. Vidare finnes en byråingenjör i lönegraden A 24, vilken det åligger att biträda byråchefen å lotsbyrå i ärenden rörande fartyg — utom fyrskepp — och båtar med tillhörande maskiner och motorer m. m. Ytterligare upptager personalförteckningen en byråingenjör i lönegraden Eo 24, vars arbetsuppgifter väsentligen tillhöra det elektrotekniska området — speciellt radiotekniken — å vilket område han har att biträda överfyringenjören i olika hän-

seenden såsom att inkomma med promemorior eller förslag och att göra anmälan om erforderliga inspektioner, förändringar eller reparationer av lotsverkets elektriska materiel. Slutligen finnes en byggmästare i lönegraden A 20.

Lotsstyrelsen har föreslagit utbyte av befattningen såsom byggmästare i lönegraden A 20 mot befattning såsom fyringenjör i lönegraden A 26. Till stöd härför har anförts, att de arbetsuppgifter, som beröra lotsverkets fasta byggnader, bostads- och förrådshus, fyrrar, hamnar och bryggor, ursprungligen tänkts uppdelade å en fyringenjör (A 26) och byggmästaren, så att den sistnämnde skulle sysselsättas med enklare arbeten. Denna anordning har av praktiska skäl ej kunnat genomföras, utan fördelningen har måst ske geografiskt. Med hänsyn därtill har motivet för bibehållande av en byggmästarbefattning i lönegraden A 20 bortfallit.

Vidare har lotsstyrelsen föreslagit uppflyttning av befattningen såsom byråingenjör i lönegraden Eo 24 till befattning såsom fyringenjör i lönegraden A 26 och därvid anført, att några skäl icke förefinnas för att längre bibehålla ifrågavarande befattning såsom extra ordinarie samt att med hänsyn till såväl uppställda fordringar i teoretiskt hänseende som den avsevärda arbetsbörda, vilken åvilar och framdeles i stegrad omfattning kommer att åvila innehavaren av befattningen, en ombildning av befattningen bör äga rum.

Med hänsyn till utvecklingen på lots- och fyrväsendets område och återverkningarna därav på lotsstyrelsens egen verksamhet anse sig de sakkunniga i så måtto böra tillstyrka lotsstyrelsens förslag, att ifrågavarande befattningar ombildas till byråingenjörbefattningar i lönegraden A 24.

Lots- och fyrstaten.

Distriktsbefäl och personal å distriktsexpeditionerna.

Uppflyttning av expeditionsbiträdena från lönegraden A 8 till kontorister i lönegraden A 9. Med åberopande av att ifrågavarande befattningshavare i allt större utsträckning fått att självständigt handlägga ärenden av ekonomisk natur har lotsstyrelsen föreslagit uppflyttning av dem till 12 lönegraden.

Med hänsyn till arten av de med befattningarna förenade göromålen anse sig de sakkunniga böra föreslå, att de med benämningen kontorist uppflyttas till 9 lönegraden.

Uppflyttning av lotslöjtnanterna från lönegraden A 20 till lönegraden A 21. Lotsstyrelsen har föreslagit uppflyttning av lotslöjtnanterna till distriktskaptener i lönegraden A 22 och därvid framhållit, att möjlighet bör stå öppen att för distriktsbefälsbefattningarna jämväl förvärva dugligt befäl från handelsflottan och marinen samt att för sådant ändamål lotslöjtnantsbefattningarna måste erhålla högre placering.

De sakkunniga vilja erinra, att vid behandlingen av lotslöjtnanternas löneställning vid 1922 års riksdag viss hänsyn tagits till löneställningen för militära beställningshavare. Med hänsyn till de förskjutningar, som därefter ägt rum i lönerelationen mellan civil och militär personal, anse sig de sakkunniga böra föreslå uppflyttning av befattningarna till lönegraden A 21.

Fyrpersonal.

Uppflyttning av vissa fyrbiträden å 1:a klass fyrskepp från lönegraden A 5 till lönegraden A 6 samt fyrbiträdena å 1:a klass fyr med radiofyr från lönegraden A 5 till fyrbiträden å 1:a klass fyr med radiofyr i lönegraden A 6. Innehavarna av fyrbiträdesbefattningarna å 1:a klass fyrskepp — till antalet 12 — kunna indelas i fyra kategorier, nämligen fyrbiträden med styrmansexamen, fyrbiträden med maskinutbildning, fyrbiträden med radiotelegrafistutbildning och fyrbiträden med tjänstgöring såsom kockstewartar. Från personalhåll har hemställts, att av ifrågavarande befattningar de för maskinpersonal avsedda måtte uppflyttas till 6 lönegraden. De sakkunniga, som härutinnan liksom beträffande övriga förslag rörande fyrpersonalen samrått med lotsstyrelsen, anse sig böra tillstyrka förevarande förslag, varvid dock i enlighet med uttalande av lotsstyrelsen förutsättes, att uppflyttning endast bör ske av befattningshavare, som fylla de av lotsstyrelsen fastställda fordringarna för anställning vid radiofyr.

Radiofyrar finnas för närvarande vid 9 fyrar av 1:a klass. Vid dessa fyrar finnas 12 ordinarie fyrbiträdesbefattningar. De förändrade arbetsuppgifter, som numera åvila innehavarna av befattningarna såsom fyrbiträde å 1:a klass fyr med radiofyr i förhållande till övriga fyrbiträden, motivera enligt de sakkunnigas mening, att förstnämnda befattningar under benämningen fyrbiträden å 1:a klass fyr med radiofyr placeras i lönegraden A 6.

Uppflyttning av fyrvaktare å 1:a klass fyrskepp från lönegraden A 7 till lönegraden A 8 samt fyrvaktare å 1:a klass fyr med radiofyr från lönegraden A 7 till lönegraden A 8. På grund av tjänstgöringsförhållandenas art och under hänvisning till vad de sakkunniga anfört rörande fyrbiträde å 1:a klass fyr med radiofyr föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändringar. Antalet fyrvaktare å 1:a klass fyrskepp är enligt gällande personalförteckning 24. Därjämte må framhållas, att den föreslagna uppflyttningen av fyrvaktare å 1:a klass fyr med radiofyr skulle omfatta 9 befattningshavare.

Personal å tjänstefartyg.

Uppflyttning av maskinist å motordrivet tjänstefartyg från lönegraden A 10 till lönegraden A 11. Lotsstyrelsen har angående löneställningen för maskinister å tjänstefartyg — enligt gällande personalförteckning 7 befattningar i lönegraden A 10 — anfört i huvudsak följande.

Vid löneregleringen 1922 hade lotsverket endast haft tjänstefartyg med ångmaskiner. Då numera finnes ett motordrivet tjänstefartyg och man har att räkna med ytterligare sådana fartyg, ha maskinisternas löneförhållanden kommit i ett annat läge. Maskinistens arbete å motordrivet tjänstefartyg är mer kvalificerat och krävande än å de med ångmaskin försedda fartygen. Skäl för bättre löneställning för åtminstone maskinisterna å motorfartygen förefinnes därför. Därvid bör beaktas, att möjlighet bör stå öppen att kunna bereda maskinist å tjänstefartyg tillfälle till befordran, varför sådan befattningshavare helst bör inordnas i lägre lönegrad än fyrmästare å 1:a klass fyr. Därest lönegraden A 12 bibehålles för sistnämnda slag av befattningshavare, bör därför maskinist å tjänstefartyg placeras högst i lönegraden A 11.

Med beaktande av vad sålunda anförts föreslå de sakkunniga, att befattningen maskinist å motorfartyg upptages i lönegraden A 11.

Patent- och registreringsverket.

Uppflyttning av en expeditionsvakt från lönegraden A 5 till förrådsförman i lönegraden A 7. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för expeditionsvakternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande uppflyttning för den expeditionsvakt som omhänderhar verkets publikationsförråd och har att svara för distributionen från detsamma.

Uppflyttning av befattningen såsom eldare och maskinist från lönegraden A 7 till värmeledningsskötare, tillika reparatör, av 1:a klass i lönegraden A 8. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för maskin- och värmeledningspersonalens lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Införande av kontorist i lönegraden A 9. Patent- och registreringsverket har föreslagit uppflyttning av tre kanslibiträden från lönegraden A 7 till kansliskrivare i lönegraden A 11 och därvid anfört följande.

Två kanslibiträden å bolagsavdelningen, vilka bland annat utföra förberedande granskning av vissa registreringshandlingar, uppsätta koncept och förslag till skriftliga förelägganden och promemorior, upptagande anmärkningar, samt ombesörja avdelningens statistik och utgivande av register till »Samling av anmälningar till aktiebolagsregistret», ha synnerligen krävande arbete. Detsamma är förhållandet med det kanslibitråde, vilket såsom föreståndarens för varumärkesgranskningen närmaste biträde utför granskning av inkomna varumärkesansökningar. Ifrågavarande befattningshavare böra därför uppflyttas till 11 lönegraden.

Personalföreningen har uttalat samma mening.

De sakkunniga anse sig i så måtto böra biträda förslaget om förbättrad löneställning, att de sakkunniga för sin del föreslå införande av tjänstegraden kontorist i lönegraden A 9, till vilken tjänstegrad två av ifrågavarande kanslibiträdesbefattningar enligt de sakkunnigas mening böra uppflyttas, näm-

ligen ett av biträdena å bolagsavdelningen och biträdet åt föreståndaren för varumärkesgranskningen.

Uppflyttning av befattningen såsom kassör och räkenskapsförare från lönegraden A 21 till kamrerare i lönegraden A 22. Under hänvisning till de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering föreslå de sakkunniga ifrågavarande förändring.

Elfte huvudtiteln.

Folkhushållningsdepartementet.

Fråga om införande av kansliskrivare i lönegraden A 11. De sakkunniga vilja framhålla, att i huvudsak samma skäl, som anförts för införande av befattningen kansliskrivare i justitie- och kommunikationsdepartementen, kunna tala för motsvarande anordning i folkhushållningsdepartementet. Då emellertid biträdesbefattningarna i sistnämnda departement icke äro uppförda å ordinarie stat, ha de sakkunniga ansett sig icke böra framlägga något förslag i ämnet utan endast velat fästa uppmärksamheten å berörda förhållande.

Tolfte huvudtiteln.

Statens pensionsanstalt.

Fråga om utbyte av kassören i lönegraden A 21 mot andre kamrerare samt nedflyttning av kamreraren från lönegraden A 26 till lönegraden A 24. Vid tillämpning av de förut angivna allmänna riktlinjerna för kassagöromålstjänsternas lönegradsplacering skulle ifrågavarande förändringar vidtagas beträffande statens pensionsanstalt. Då man emellertid, enligt vad som meddelats de sakkunniga, har att vänta en översyn av anstaltens organisation, ha de sakkunniga ansett sig kunna begränsa sig till att fästa uppmärksamheten på att nuvarande lönegradsplacering för kamreraren knappast överensstämmer med de grundsatser, som av de sakkunniga tillämpats vid värderingen av dylika tjänster, utan att vid oförändrad organisation en nedflyttning till lönegraden A 24 lärer böra övervägas.

Kostnader.

Att exakt angiva den ökning av statens avlöningskostnader, som ett genomförande av de sakkunnigas förslag skulle medföra, är icke möjligt. Detta framgår omedelbart därav, att de sakkunniga i några fall, t. ex. beträffande skrivbiträden samt vissa befattningar vid länsstyrelserna och tullstaten icke kunnat fixera det antal befattningar, som komma att beröras av de föreslagna åtgärderna. Men även där så skett, vilket i regel är förhållandet, har till de sakkunnigas förfogande icke stått sådant material, att det med ledning därav varit möjligt att fastställa den exakta kostnadsökningen respektive kostnadsminskningen. De sakkunniga ha därför måst begränsa sig till mera approximativa uppskattningar.

Enligt dessa överslagsberäkningar skulle de av de sakkunniga föreslagna uppflyttningarna medföra en kostnadsökning av i runt tal 350 000 kronor, medan nedflyttningarna antagits medföra en kostnadsminskning av i runt tal 30 000 kronor. Nettoökningen skulle alltså belöpa sig till 320 000 kronor. I detta belopp ingår varken rörligt tillägg eller kristillägg.

Till jämförelse må erinras, att tjänsteförteckningsrevisionen för affärsverkens del utvisade en kostnadsökning, fränsett rörligt tillägg och kristillägg, av i runt tal 560 000 kronor. I förhållande till storleken av de befattningshavargrupper, som beröras av de olika utredningarna, synes resultatet av utredningarna i kostnadshänseende ha utfallit i stort sett lika.

Särskilda yttranden av personalrepresentanter.

Av de i överläggningarna med de sakkunniga deltagande personalrepresentanterna ha samtliga med undantag av herrar *Bandolin* och *Sjöwall* avgivit särskilda yttranden. Dessa yttranden återgivnas här nedan i den ordning, i vilken representanterna uppräknats å sid. 9 i betänkandet.

Herrar *Andersson* och *Mattelin*:

De för statens tjänstemän gällande lönegradsplaceringarna ha fastställt vid olika tidpunkter för olika statsinstitutioner. Sedan genom beslut av 1919 års riksdag det enhetliga lönesystemet genomförts för statens järnvägar, post-, telegraf- och vattenfallsverken, följde beslut om lönereglering enligt enahanda grunder vid 1931 års riksdag för statsdepartementen, de centrala ämbetsverken och fångvården. Senare ha genom riksdagens beslut liknande löneregleringar genomförts för ytterligare en del statliga verksamhetsområden. De utredningar, vilka föregått dessa beslut om löneregleringar, ha handhafts av olika sakkunniga. Det synes oss obestriddigt, att dessa vid utarbetandet av sina förslag givit uttryck för en något olika uppfattning om värdet av befattningshavarnas arbetsprestationer. Härtill kommer även, att besluten om inplacering i det gemensamma lönesystemet ha fattats vid olika tidpunkter för olika verksamhetsområden, och att statsmakterna icke kunnat undgå taga intryck av vid de olika tidpunkterna rådande ekonomiska förhållanden. En följd härav har blivit, att personalen å en del områden beretts en något fördelaktigare inplacering än å andra. Särskilt torde så vara förhållandet i de fall, då icke direkta jämförelser med de stora grupperna av lägre personal vid affärsverken ha varit normgivande för lönesättningen. Då vi i egenskap av representanter för statstjänarkartellen ha att taga befattning med lönefrågor för personal inom samtliga grenar av statsförvaltningen, ha vi icke kunnat underlåta konstatera denna olikhet i den tidigare behandlingen, och det hade ur vår synpunkt varit önskvärt, om man vid den förestående revisionen av tjänsteförteckningen hade kunnat rätta till alla sådana olikheter i placeringen. De av chefen för finansdepartementet i samband med de sakkunnigas tillkallande lämnade direktiven ha emellertid icke möjliggjort detta. Likställighet i lönehänseende skulle nämligen i en del fall icke ha kunnat ernåtts utan att hela rekryteringsgrader, i en del fall omfattande stora grupper av personal, måst uppflyttas. I andra fall hade betydande ändringar av själva befordringsgången måst genomföras. Vidare

skulle ett sådant upptagande av frågan nödvändiggjort att liknande ändringar även genomfördes för personalen vid de affärsdrivande verken, för vilka frågan om lönegradsrevision redan varit föremål för särskild utredning.

I detta sammanhang ha vi icke heller kunnat underlåta konstatera, huru som under årens lopp en hel del arbetsuppgifter, vilka tidigare åvilat personal inom högre lönegrader, överflyttats å personal i de lägre lönegraderna. Den löneställning, som i samband därmed beretts sådan lägre personal, har varit varierande vid olika verk, och detta även i sådana fall, då speciella utbildningskurser av ungefärligen enahanda omfattning förekommit. Fall förekomma även, då sådana ansvarsfullare arbetsuppgifter ålagts lägre personal, utan att någon som helst förbättrad löneställning beretts. De olika förhållandena konstateras även med tydlighet, om man jämför befordringsmöjligheterna vid olika verk. Medan vid en del verk möjligheterna för befordran till högre grad än den egentliga rekryteringsgraden knappast förefinnas, så kan vid andra verk det stora flertalet befattningshavare påräkna befordran till högre lönegrader, i en del fall medförande en rätt betydlig löneökning.

Vad härefter angår de sakkunnigas förslag ha vi under förhandlingarna framställt yrkande om en differentiering av *förste expeditionsvaktsbefattningarna*, så att dylik befattning vid större verk eller i de fall, då de åvilande arbetsuppgifterna äro av mera ansvarsfull beskaffenhet, skulle kunna placeras även i lönegraden A 8. Detta vårt yrkande har icke vunnit de sakkunnigas bifall, varvid hänvisning gjorts till förslaget om materialförvaltarbefattningars placering i lönegraderna A 10 och A 12. För inrättandet av särskild materialförvaltarbefattning synes det oss emellertid erforderligt, att det gäller handhavandet av förråd av större omfattning, för vars skötsel kräves flera personer anställda. Då emellertid ofta med förste expeditionsvaktsbefattning föjer handhavandet av mindre förråd, ävensom en del andra göromål av kvalificerad art, har det synts oss önskvärt, att placering av förste expeditionsvakter i lönegraden A 8 hade möjliggjorts.

De sakkunniga ha föreslagit placering av *biblioteksvaktmästare* i lönegraden A 6. I samband därmed ha biblioteksvaktmästare vid universitetsbiblioteken föreslagits nedflyttade från den gällande placeringen i lönegraden A 7 till lönegraden A 6. Då det kan ifrågasättas, huruvida icke en del av de vaktmästare vid universitetsbiblioteken åvilande göromålen äro av synnerligen krävande art, som motiverar den nu gällande lönegradsplaceringen, äro vi icke övertygade om denna nedflyttnings riktighet. Däremot synes oss böra uppmärksammas, att vid universitetsbiblioteken finnes ett synnerligen stort antal icke ordinarie vaktmästare och vaktmästarbiträden. Då universitetsbiblioteken i detta avseende stå i en betydligt sämre ställning än andra statliga bibliotek, anse vi oss böra påyrka inrättandet av ytterligare ett antal ordinarie befattningar placerade i lönegraden A 6.

De sakkunniga ha icke föreslagit någon förändrad placering för de till lönegraden A 5 hänfödda *vaktmästarna vid tekniska högskolans bibliotek*

och Chalmers tekniska högskolas bibliotek. Det har därvid förutsatts, att vid den föreslagna undersökningen av arbetsuppgifterna för institutionsvaktmästarna vid ifrågavarande högskolor även skall utredas i vilken omfattning särskilda biblioteksvaktmästare finnas vid ifrågavarande bibliotek. Utöver vad de sakkunniga sålunda föreslagit till fortsatt utredning, anse vi oss böra påyrka liknande undersökning även beträffande de *maskinisten vid lantbrukshögskolan* åvilande arbetsuppgifterna. Dessa äro nämligen enligt vår uppfattning betydligt mera omfattande än vad de sakkunniga själva ansett böra vara förknippat med en placering i lönegraden A 8.

De sakkunniga ha föreslagit nedflyttning från lönegraden A 7 till A 5 av *en vaktmästare vid vardera av Uppsala universitets kansli och drätselverk, en vaktmästare vid universitetet i Lund och en expeditionsvakt vid karolinska institutet*. Det synes oss kunna ifrågasättas, huruvida de sålunda föreslagna nedflyttningarna äro befogade, och i varje fall synes med hänsyn till de åvilande arbetsuppgifterna en nedflyttning till lägre lönegrad än A 6 icke böra ifrågakomma.

Vad härefter angår den av de sakkunniga föreslagna särskilda undersökningen beträffande *institutionsvaktmästarnas lönegradsplacering*, vilja vi för vår del understryka önskvärdheten av att en sådan utredning kommer till stånd snarast möjligt, så att förslag i ärendet kan föreläggas 1942 års riksdag. I anslutning till vad vi tidigare framhållit bör densamma då också omfatta maskinisten vid lantbrukshögskolan.

Vad beträffar *biträdesbefattningar* vid de olika verken, så ha de sakkunniga uttalat sig för att icke ordinarie sådana befattningar endast böra förekomma i den egentliga rekryteringsgraden A 2. Då vi för vår del anslutit oss till detta förslag, vilket åsyftar att för ifrågavarande befattningshavargrupper införa samma ordning som i allmänhet gäller för andra befattningshavargrupper, så har detta skett under förutsättningen, att kvinnliga biträdesbefattningar skola komma att i ökat antal upptagas å ordinarie stat vid respektive verk, och detta icke endast i begynnelsegraden A 2. En förutsättning för förslagets genomförande synes oss nämligen vara, att all den biträdespersonal, vilken har att utföra göromål av mera kvalificerad art, eller sådan biträdespersonal, vilken har att utöva förmanskap för andra biträden, skall beredas ordinarie tjänst i någon av lönegraderna A 4, A 7, A 9 eller A 11. Vidare bör det nu oproportionerligt stora antalet icke-ordinarie biträden avsevärt kunna reduceras genom inrättandet av ett stort antal ordinarie tjänster i lönegraden A 2, avsedda för sådan personal, vilken fyller ett stadigvarande behov av arbetskraft vid respektive verk.

De sakkunniga ha även i sin redogörelse för utredningsuppdragets innebörd påtalat nu rådande missförhållande ifråga om proportionen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie befattningar men ansett att denna fråga legat utanför ramen av deras uppdrag. I anledning härav vilja vi påpeka, huru som riksdagens statsutskott i sitt utlåtande nr 116 vid 1936 års riksdag behandlade tvenne inom riksdagen av herrar Forslund och Severin väckta motioner, i vilka föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle

hemställa om åtgärder för åstadkommandet av en rimlig proportion mellan antalet ordinarie och icke ordinarie tjänstemän inom de delar av statsförvaltningen, där antalet icke-ordinarie befattningshavare måste anses vara för högt. I sitt utlåtande över ifrågavarande motioner erinrade utskottet om att 1936 års lönekommitté hade tillsatts den 24 april 1936 samt anförde vidare. »Då utskottet inhämtat, att de av motionärerna berörda spörsmålen, vilka samtliga torde avse löneregleringsärenden, därvid komma under övervägande, finner utskottet, med hänsyn härtill och då utskottet är förvissat om att förslag i ämnet så snart ske kan föreläggas riksdagen, förevarande motioner icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.» Statsutskottets ifrågavarande utlåtande giver vid handen, att man från utskottets sida förutsatte, att frågan om inrättandet av ökat antal ordinarie befattningar skulle komma att bli föremål för prövning i samband med det förestående löneregleringsarbetet. Då tjänsteförteckningsrevisionen utgör den sista delen av denna lönereglering, synes det oss som om även frågan om inrättandet av ytterligare antal ordinarie befattningar, i huvudsaklig överensstämmelse med de synpunkter som av herrar Forslund och Severin motionsvis hävdades vid 1936 års riksdag, nu bör bringas till sin lösning.

Vi anse oss slutligen böra understryka det av de sakkunniga gjorda uttalandet, att biträdesbefattningarna icke äro reserverade för kvinnliga befattningshavare, utan att desamma skola vara öppna även för män. Vi anse oss särskilt böra understryka detta, då statsmakterna ha haft stora svårigheter vid lösandet av civilanställningsfrågan för tidigare militäranställd personal, och då det här gäller ett arbetsområde, inom vilket förutvarande militär i allmänhet kan bibehålla sin ställning såsom reservpersonal vid försvarsväsendet. Det synes oss önskvärt, att den av de sakkunniga och oss härutinnan hävdade uppfattningen göres till föremål för särskild prövning, då ett mera allmänt tillämpande av denna rekryteringsväg förutsätter, att den vid militärförbanden förekommande utbildningen för civilanställning kompletteras på härför lämpligt sätt.

Herr Englund:

Det av de sakkunniga framlagda förslaget om inrättandet i ökat antal av ordinarie skrivbiträdesbefattningar samt därmed förbunden anordning med extra ordinarie befattningar allenast i rekryteringsgraden torde utan tvivel komma att föranleda en försämring av hela löneläget för biträdespersonalen. En sådan lösning av nämnda personals löneförhållanden kan av mig icke betraktas såsom godtagbar med mindre den enligt stadgandet i 1 § 2 momentet civila avlöningsreglementet Kungl. Maj:ts tillkommande rätten att i vissa fall bestämma antalet befattningar utvidgas i avseende å inrättandet av befattningar inom lönegraderna A 1—11 vid den centrala statsförvaltningen.

Vad beträffar övriga av de sakkunniga framlagda förslagen äro dessa icke ägnade att infria de förhoppningar, som personalen inom den centrala statsförvaltningen knutit till den i samband med senaste löneregleringen i utsikt ställda revisionen av den vid civila avlöningsreglementet fogade tjänsteför-

teckningen. I betraktande av det förhandlingsläge, som förevarit, bland annat präglad av de för revisionsarbetet lämnade direktiven och det ogynnsamma tidsläget, hade de sakkunnigas förslag emellertid synt mig under rådande exceptionella omständigheter innebära en för närvarande temporärt godtagbar lösning av förevarande spörsmål.

Fru Broström:

De av ämbetsverk och personalorganisationer framställda önskemålen ha i mycket ringa omfattning upptagits i de sakkunnigas förslag. Särskilt är detta fallet i fråga om önskemål, framställda av personalorganisationerna. Departementschefen har visserligen i de lämnade direktiven uppdragit synnerligen snäva gränser för utredningsarbetet, men det synes mig dock ha varit möjligt för de sakkunniga att i vidare mån än nu skett tillmötesgå de framförda önskemålen utan att därigenom avvika från de givna föreskrifterna. Under överläggningarna har jag särskilt understrukit de gjorda framställningarna om åstadkommande av en riktigare placering i tjänsteförteckningen av nu förefintliga tjänster i 2 lönegraden. Det oaktat ha ordinarie tjänster i 2 lönegraden införts i de sakkunnigas förslag till ett i jämförelse med nuvarande förhållanden betydligt ökat antal, vilket i realiteten skulle innebära, att arbete av den art, att det bör berättiga till placering i lägst 4 lönegraden, skulle utföras av befattningshavare i 2 lönegraden. Överhuvud taget har en genomgående nedpressning av biträdestjänsternas värdering ägt rum. Så ha tjänster, som av ämbetsverk och personalorganisationer föreslagits i 11 lönegraden, placerats i 9 lönegraden även i sådana fall, där allmänna civilförvaltningens lönenämnd vid en tidigare gjord prövning ansett den högre placeringen skälig, tjänster i 9 lönegraden placerats i 7 lönegraden och tjänster i 7 i 4 lönegraden.

Den omprövning av lönegradsplaceringen för befattningshavarna vid den allmänna civilförvaltningen, som anförtratts åt de sakkunniga, var givetvis avsedd att bereda rättvisa åt alla de åsyftade befattningshavarnas arbetsuppgifter. Då de sakkunniga ansett, att skrivbiträdenas arbete icke bör skiljas från kontorsbiträdenas, kan det icke vara rättvist, att ett stort antal av dessa biträden placeras i 2 lönegraden, där de först efter cirka aderton års anställning erhålla ordinarie tjänst, vilken för flertalet skulle bliva slutgrad. Denna lönegradsplacering innebär, såsom gång efter annan framhållits, en undervärdering av ifrågavarande biträdens arbete, vilken efter den företagna utökningen av tjänsterna i 2 lönegraden framträder såsom ännu mer kännbar och orimlig än förut.

De sakkunniga ha ansett frågan om relationen mellan ordinarie och icke-ordinarie befattningar falla utanför ifrågavarande uppdrag. De framhålla emellertid, att nämnda relation i många fall visat sig mindre tillfredsställande, och uttala önskvärdheten av att uppmärksamhet ägnas däråt. Jag ber att särskilt få understryka detta önskemål i fråga om biträdespersonalen, inom vilken grupp antalet ordinarie tjänster är anmärkningsvärt litet i förhållande till de icke-ordinarie.

De sakkunniga anse, att vid verk å ordinarie stat högre extra ordinarie befattningar än skrivbiträden icke vidare böra inrättas, samt att nu befintliga extra ordinarie befattningar av högre grad i mån av inträffade ledigheter böra avvecklas. Avlöningsreglementet för extra ordinarie befattningshavare har icke varit gällande längre tid än sedan den 1 juli 1939. De sakkunnigas nu föreliggande förslag är ägnat att nästan helt sätta detta reglemente ur funktion, vilket icke kan vara lämpligt varken för ämbetsverken eller för personalen. Mera kvalificerade arbetsuppgifter komma alltid att uppstå inom ämbetsverken, och det vore säkerligen olyckligt, om nu förefintliga möjligheter att skapa en med hänsyn till arbetets art rättvist avvägd löneplacering helt skulle slopas genom åsidosättande av extra ordinarie reglementet.

Såväl föreningen kvinnor i statens tjänst som andra organisationer av kvinnliga statstjänstemän ha tidigare vid ett flertal tillfällen till Kungl. Maj:t framfört önskemålet, att 5 lönegraden, d. v. s. den lönegrad, som är begynnelsegrad för expeditivsvakter, bör bliva begynnelsegrad för biträdespersonalen. Detta har även framhållits av fröken Waller i hennes särskilda yttrande till betänkande angående revision av tjänsteförteckningen i vad avser statens affärsdrivande verk, avgivet den 13 februari 1939. Då det ekonomiska läget i landet efter tidpunkten för detta betänkandes tillkomst blivit alltmer ansträngt, har jag sett mig nödsakad att *för närvarande* frågå detta, trots dess stora berättigande, och i stället endast krävt att lägsta ordinarie tjänst för biträdespersonalen blir 4 lönegraden.

Herr Lindkvist:

Som en följd av sjöfartens ökade krav på fyrskeppens, fyrarnas och tjänstefartygens modernisering har kravet å fyrpersonalens behörighet att sköta olika maskinella utrustningar ökat. Den tekniska utvecklingen har medfört nya anställningsfordringar för fyrpersonalen. Förändringarna äro påtagliga fog för ändrad lönegradsplacering, och ha de sakkunniga föreslagit uppflyttningar för viss fyrpersonal. Även om bärande motiv för ytterligare ändrad lönegradsplacering i samma riktning föreligga, ansluter jag mig till de sakkunnigas förslag — i vad det berör fyrstatens befattningshavare — emedan de för revisionen gällande direktiven icke medgiva förändring av beföringsgång.

Herr Mårtensson:

Den löne reglering, som beslöts vid 1938 års riksdag och som trädde i kraft den 1 juli 1939, motsvarade icke vad tjänstemännen då väntade. En förhoppning om förbättringar knöts därför till den tjänsteförteckningsrevision, som skulle följa. Direktiven för de sakkunniga, sådana de fastställdes genom finansministerns uttalande till statsrådsprotokollet den 10 mars 1939, begränsade emellertid de sakkunnigas arbetsuppgifter i en utsträckning, att de sakkunniga ej haft möjligheter till verklig omprövning av lönegradsplaceringen för ett flertal tjänstemannagrupper, även i de fall där dessa enligt mitt för-

menande äro lägre placerade än de bort vara. Under dessa förhållanden har jag ansett mig icke kunna framställa någon reservation mot de sakkunnigas förslag eller framställa några längre gående yrkanden men finner mig böra anföra följande.

De sakkunniga anföra ifråga om *skrivbiträdes- m. fl. befattningar*: »Vid befordran från ordinarie kontorsbiträde bör bedömandet enbart ske efter vederbörande befattningshavares kvalifikationer för den tjänst, varom i det speciella fallet är fråga».

Uttalandet synes mig innebära en rekommendation att frångå de grundlagsenliga befordringsnormerna, sådana de finnas angivna i regeringsformens § 28, vari klart och tydligt utsäges, att avseende skall fästas vid de sökandes förtjänst och skicklighet.

Jag finner mig sålunda böra anmäla en från de sakkunnigas uppfattning bestämt avvikande mening.

Enär de sakkunniga beträffande *expeditionsvakter* förklarar sig kommit till den uppfattningen, att ställningen såsom ensam expeditionsvakt respektive ensam ordinarie expeditionsvakt kan giva ett sådant innehåll åt arbetsuppgifterna, att en förbättrad löneställning i vissa fall är befogad beträffande icke allt för små verk, finner jag det vara önskvärt, att en sådan förbättring kunnat beredas jämväl vissa expeditionsvakter i generaltullstyrelsen, där expeditionsvakterna arbeta inom olika avdelningar och därvid äro förmän för ett flertal expeditionsbud.

Lönegradsplaceringen för *tullvakter* har icke kunnat upptagas till omprövning av de sakkunniga, enär denna tjänstemannagrupp anses tillhöra en sådan rekryteringsgrad, som omnämnes i finansministerns direktiv. Då emellertid tullvakterna, sedan de enkla arbetsuppgifter, vartill de ursprungligen avsetts, huvudsakligen överförts till tillfällig personal, numera ha en lagtillämplande och lagövervakande tjänstgöring, närmast jämförlig med polistjänst, med vittgående befogenheter gentemot den trafikerande allmänheten såsom visitationsrätt och beslagsrätt, och då denna tjänstgöring är av synnerligen ömtålig art samt kräver en ingående kännedom om gällande författningar, måste deras placering i femte lönegraden framstå såsom mycket otillfredsställande. En prövning av lönegradsplaceringen i annat sammanhang, där rekryteringsgraden ej är bunden, framstår såsom önskvärd.

I ett betänkande med förslag till ändrad organisation av den statliga verksamheten för bekämpande av olovlig införsel av spritdrycker m. m., avgivet den 14 juni 1935 av inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga anfördes bland annat, att en i förhållande till arbetsuppgifterna bättre lönegradsplacering borde beredas kustbevakningspersonalen. För den skull föreslogo de sakkunniga en sammanslagning av *kustbevakningsbiträdesgraden* med kustvaktgraden. Kort tid efter nämnda betänkandes avgivande utfärdade generaltullstyrelsen, som biträdde de sakkunnigas förslag, föreskrifter rörande antagning till extra tjänstemän i tullverket. Därvid föreskrevs för extra kustbevakningsbiträden bland annat, att som villkor för anställning fordrades körkort för automobil, dels ock icke blott på praktisk tjänstgöring grundad

erfarenhet i sjömanskap och navigation utan även teoretisk insikt i dessa ämnen ävensom god kännedom om skötsel av båtmotorer.

Dessa skärpta fordringar underströko ytterligare behovet av en förbättrad lönegradsplacering för kustbevakningspersonalen, som därför med all rätt förväntat, att en sådan skulle bli följden av en blivande tjänsteförteckningsrevision.

Då emellertid de sakkunniga ansett kustbevakningsbiträdesgraden utgöra en sådan grundläggande rekryteringsgrad, med vilken de sakkunniga icke ha att ta befattning, har en prövning ej heller nu kommit till stånd. Då det väl knappast inom statsförvaltningen förekommer, att, förutom lämplighet för yrket i övrigt, uppställs villkoren: körkort, nautisk examen och motorskötarbevis för en tjänst i femte lönegraden, framstår den ogynnsamma lönegradsplaceringen än mera tydligt.

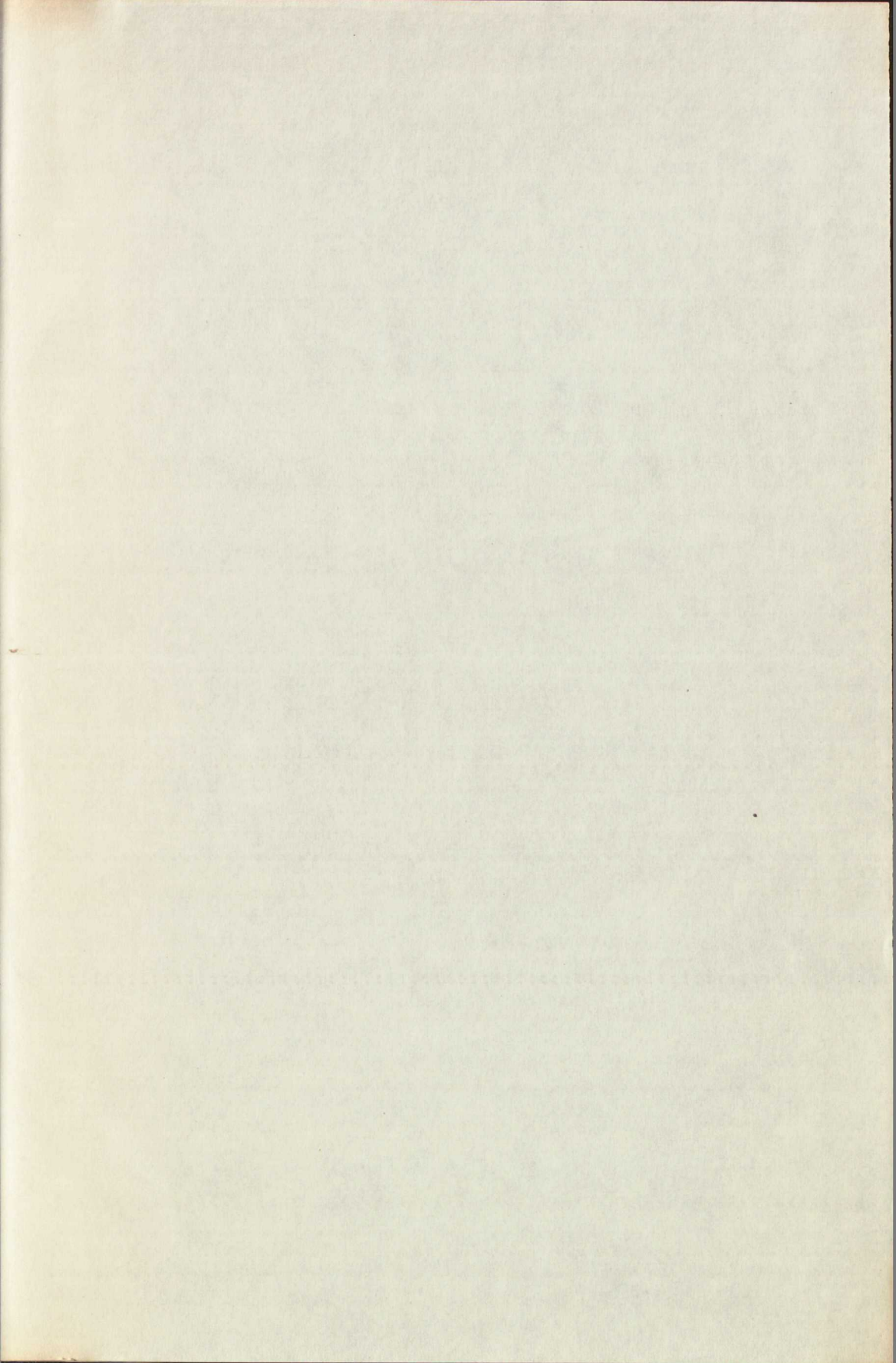
I den mån kustbevakningsbiträdesgraden jämväl av Kungl. Maj:t och riksdagen skulle anses tillhöra en sådan grundläggande rekryteringsgrad, att lönegradsplaceringen ej kan upptagas till prövning i detta sammanhang, och placeringen ej kan ske på sätt särskilt sakkunniga och verkstyrelsen föreslagit, framstår en särskild undersökning såsom ofrånkomlig.

Den oförmånliga lönegradsplacering för kustbevakningspersonalen, varom nämnts i samband med kustbevakningsbiträdesgraden, gäller även beträffande en del *kustvakter*. Någon allmän höjning av denna grad ifrågasättes ej, och en förbättring för de kustvakter, som ha sig anförtrott mera krävande uppgifter, torde kunna lösas genom en reglering av antalet kustvakt- och kustuppsyningsmanstjänster.

De sakkunnigas förslag om uteslutning av *förste kustvaktgraden* grundar sig på uttalanden, gjorda av inom finansdepartementet tillkallade sakkunniga, vilka i betänkande förordade en sådan åtgärd. Emot förslaget har jag ingen annan erinran att göra, än att antalet av de tjänster, som böra upp- respektive nedflyttas, icke bör fastlåsas utan bestämmas efter undersökning, verkställd av generaltullstyrelsen, enär det kan antagas, att förhållandena under de sex år, som förflutit, sedan den föregående utredningen verkställdes, kunna ha i så måtto förändrats, att behovet av kustuppsyningsmän undergått en förskjutning.

Under överläggningarna mellan de sakkunniga och personalrepresentanterna ha de sakkunniga förklarat sig icke ha något att invända emot generaltullstyrelsens av svenska tullmannaförbundet understödda förslag om inrättande av *tullmästartjänster vid tullstationer vid rikets landgräns* men också förklarat, att denna fråga bör kunna lösas utan ändring i tjänsteförteckningen, då redan nu tullmästartjänster finnas upptagna i tullstaten. Jag finner, att denna de sakkunnigas uppfattning bort komma till uttryck i betänkandet.

1870

1871

1872

1873

1874

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

1901

1902

1903

1904

1905

1906

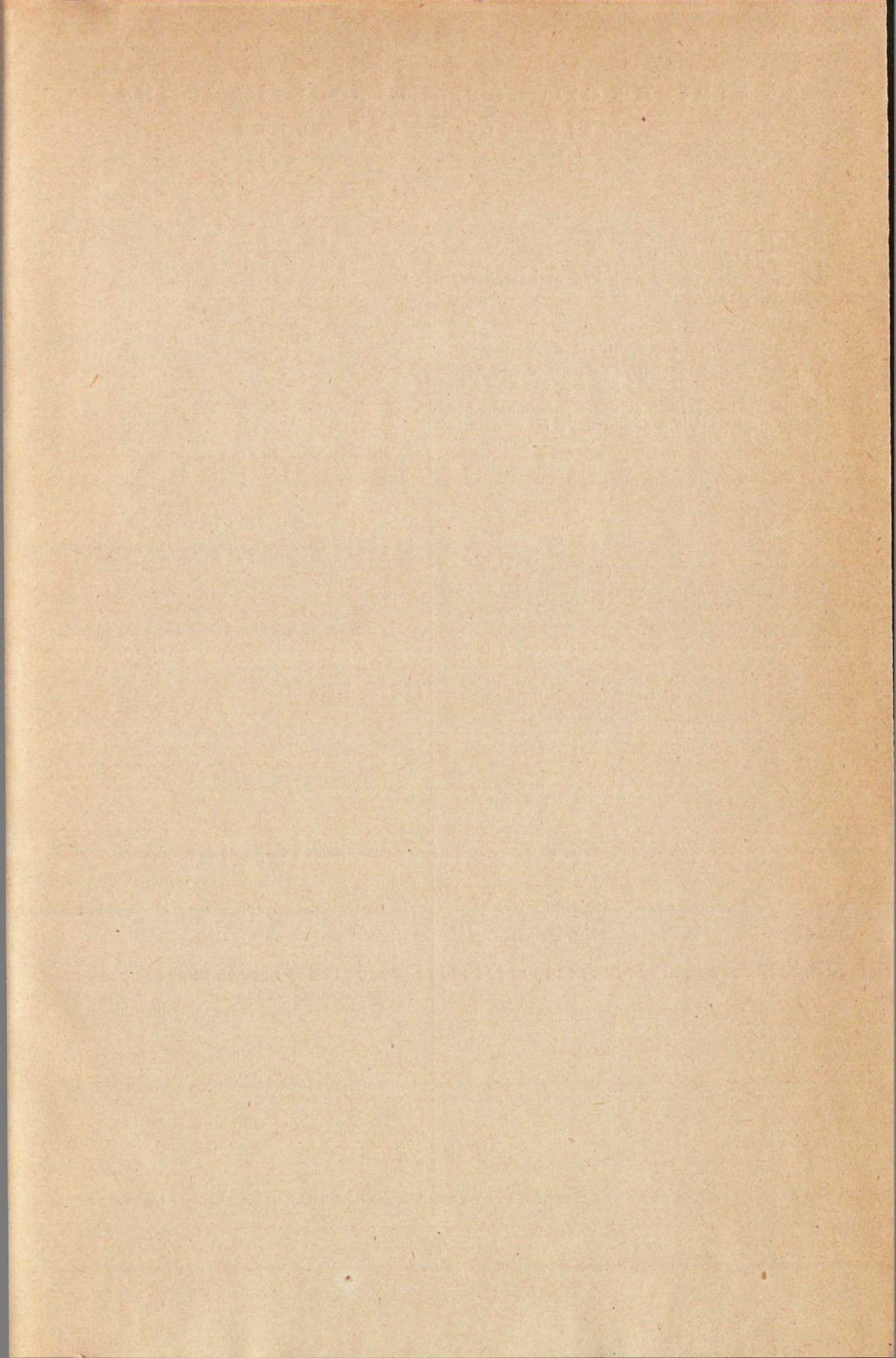
1907

1908

1909

1910

Statens offentliga utredningar 1941

Systematisk förteckning

(Siffrorna inom klammer beteckna utredningarnas nummer i den kronologiska förteckningen.)

Allmän lagstiftning. Rättsskipning. Fångvård.

Åtgärder för bekämpande av homosexualitetens samhällsfarliga yttringar. [3]
Förslag till rättegångsbalk. [7]
Lagberedningens förslag till lag om aktiebolag m. m.
1. Lagtext. [8] 2. Motiv. [9]

Statsförfattning. Allmän statsförvaltning.

1938 års pensionssakkunniga. Betänkande med förslag till allmänna tjänste- och familjepensionsreglementen. [10]
Betänkande ang. revision av tjänsteförteckningen i vad avser allmänna civilförvaltningen. Del 1. Lönegraderna A 1—A 29. [17]

Kommunalförvaltning.

Statens och kommunernas finansväsen.

Betänkande med allmänna riktlinjer för åstadkommande av tidigare inbetalning av utskylder. Del 1. [5]
Del 2. [6]

Politi.

Betänkande med förslag om inrättande av en statlig brandkola m. m. [11]

Nationalekonomi och socialpolitik.

Utredning ang. byggnadskostnaderna. [4]

Hälso- och sjukvård.

Betänkande rörande bekämpande av vägghyra. [15]

Allmänt näringsväsen.

Fast egendom. Jordbruk med binäringar.

Vattenväsen. Skogsbruk. Bergsbruk.

Betänkande ang. vattenförorening. 2. Tekniska och biologiska utredningar. [16]

Industri.

Betänkande med utredning och förslag till åtgärder för främjande av hantverk och småindustri. [14]

Handel och sjöfart.

Kommunikationsväsen

Betänkande med förslag till förstatligande av den allmänna väghållningen på landet m. m. [12]

Bank-, kredit- och penningväsen.

Försäkringsväsen.

Kyrkoväsen. Undervisningsväsen. Andlig odling i övrigt.

Betänkande med förslag rörande restaureringen av Uppsala domkyrka. [2]
Förslag till revision av den svenska evagelleboken. [13]

Försvarsväsen.

Sociala försvarsberedskapskommittén. Betänkande. Del 3. Förslag till krigspensionsförordning m. m. [1]

Utrikes ärenden. Internationell rätt.